

bulletin slovenskej advokácie

POZVÁNKA
Slávnostný
galavečer 2016

Rekodifikácia
civilného procesného
práva: **Trovy konania**
a ich náhrada

Ťžera ako
organizovaný
zločin

Advokát vs. Cloud

**Nové občiansko-
procesné kódexy**
a právo EÚ:
Nezabudli sme
na základné princípy?

AKTUÁLNE

2 ROZHOVOR

Zvýšenie dôveryhodnosti justície je dlhodobý proces

K NOVÝM KÓDEXOM

- 3 Rekodifikácia civilného procesného práva:
Trovy konania a ich náhrada

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Úžera ako organizovaný zločin
(pri poskytovaní pôžičiek, úverov, pri ich zabezpečení,
uplatňovaní a v iných súvisiacich právnych vzťahoch) 2. časť
JUDr. Stanislav Irsák
- 21 Advokát vs. Cloud (2. časť)
JUDr. Martin Friedrich
- 30 Nové občianskoprocenesné kódexy a právo Európskej únie:
Nezabudli sme na základné princípy?
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDIKATÚRA

- 36 Určenie rozhodujúceho práva v súvislosti s ujmou,
ktorú utrpeli rodinní príslušníci obete
smrteľnej dopravnej nehody
- 38 K prípustnosti započítania pohľadávky advokáta
na odmenu za poskytovanie právnych služieb
proti pohľadávke klienta zo zmluvy o pôžičke

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Zo zasadnutí predsedníctva SAK
Pýta(j)te sa predsedníctva
- 42 Povinnosť advokáta odpovedať na písomné dopyty klienta
- 44 Vernisáž výstavy v Prešove sa vydarila

ZAHRANIČIE

- 46 Správa z konferencie o investovaní v zahraničí
organizovanej Varšavskou advokátskou komorou
- 47 Správa zo zasadnutia orgánov CCBE vo Viedni
- 49 *Bulletin advokácie* prináša...
- 51 Povinnosť advokáta navštíviť klienta vo väzbe
- 54 XXIV. Konferencia Karlovarské právnické dny

ZAUJÍMAVOSTI

- 56 Slávnostný galavečer 2016 (Pozvánka)
- 57 **LITERATÚRA**
Občiansky zákonník I a II. § 1– 880. Komentár
- 58 Advokát Ján Eugen Kováč –
nekorunovaný kráľ Justičného paláca
- 60 Advokáti Davisti: Ján Poničan (4. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Zákon o tvorbe právnych predpisov: Blýska sa na lepšie časy?

Začnem neskromne. Od roku 1978 sa venujem právu ako svojmu povolaniu. V praxi aj v akadémii. A tak sa mi za ostatné roky zazdalo, že začínam právu trochu rozumieť a viem právne normy vysvetliť aj použiť.

Legislatívna smršť, ktorú prežívame, ma však opäť priviedla k pokore. Nie, neprekáča mi množstvo prijímaných právnych predpisov; hrôzu vo mne vzbudzuje skôr ich obsah, použité formulácie, pojmový aparát, vzťahy a previazanosť medzi jednotlivými zákonmi. Archaické termíny sa miešajú s nespisovnými slovami, jedna veta odporuje druhej vete, odseky jednotlivých ustanovení sú poskladané tak, že systematický výklad nedáva žiaden zmysel, a tak by sa dalo pokračovať. Píšem učebnicu a z vydateľstva ma upozornia, že som zabudol na novelu Občianskeho súdneho poriadku, ktorá sa nachádza v nejakom čudnom zákone, ktorého názov je na míle vzdialený od civilného procesu.

Mám pre kolegov, konečne, dobrú správu. Blíži sa, asi, koniec tohto, veľmi decentne popísaného legislatívneho chaosu. Právna prax dostala od politikov darček. Zákon o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov. (Zákon č. 400/2015 Z. z.) Ach, ako dobre sa čítajú jeho ustanovenia. Predstavte si, že zákon bude musieť byť terminologicky správny, presný a všeobecne zrozumiteľný. Používať sa budú len správne a ustálené právne pojmy.

Ba čo viac. Na označenie rovnakých právnych inštitútov sa budú používať rovnaké právne pojmy v rovnakom význame. Právny pojem s vymedzeným významom sa v tomto význame bude používať jednotne v celom právnom poriadku. Ak je význam právneho pojmu vymedzený v jednom právnom predpise, nemôže iný právny predpis preň vytvárať iný význam.

Šľahačkou na torte je príkaz, podľa ktorého právny predpis musí byť stručný, vnútorne bezrozporný a musí obsahovať ustanovenia s normatívnym obsahom, ktoré sú systematicky a obsahovo vzájomne previazané. Napokon, je koniec pátraniu po tom, kde sa ten ktorý zákon novelizoval alebo zrušil. Návrh zákona totiž nebude môcť obsahovať novelizáciu iného zákona, ktorá obsahovo nesúvisí s návrhom zákona.

Podľa všetkého sa blýska na lepšie legislatívne časy. Ale ozaj?

Ján Mazák

člen redakčnej rady BSA

K fotografii na obálke

Z vernisáže výstavy Advokácia včera a dnes v Prešove 28. januára 2016. Foto JUDr. Mgr. Jozef Kušnír

ROZHOVOR

Zvýšenie dôveryhodnosti justície je dlhodobý proces

V septembri 2014 bola zvolená za predsedníčku Najvyššieho súdu SR a 2. októbra 2014 ju prezident A. Kiska vymenoval do funkcie.

JUDr. Daniela Švecová sa vyjadruje k fungovaniu Najvyššieho súdu SR a k formám zlepšenia dôveryhodnosti justície.

■ Svoj profesionálny život ste zasvätili justícii. Uvažovali ste niekedy v minulosti aj nad výkonom iného právnického povolania?

Je pravdou, že celý svoj profesijný život som zasvätila justícii. Pôvodne som chcela byť advokátkou, ale v čase keď som nastupovala do práce všetky miesta v advokácii už boli obsadené a tak som nemala šancu vykonávať toto povolanie. Nastúpila som do justície najskôr ako čakateľka, potom ako sudkyňa na Okresnom súde v Trnave a na Okresnom súde v Nových

Zámkoch. Na Krajskom súde v Bratislave (ako na odvolacom súde) som pracovala 10 rokov a od roku 1991 až doteraz pôsobím na Najvyššom súde SR. V minulosti moji rodičia uvažovali nad iným povolaním. Najmä otec – lekár – mal veľký záujem na tom, aby som sa aj ja stala lekárkou, ale moja cesta viedla iným smerom...

■ Čo Vás po približne päťročnom výkone funkcie podpredsedníčky motivovalo ku kandidatúre na predsedníčku NS SR v roku 2014?

Jednoznačne to bola snaha o zlepšenie fungovania najvyššieho súdu a tiež aj snaha o zlepšenie pracovných podmienok v tejto inštitúcii.

■ Najvyššiemu súdu v súčasnosti predsedáte približne jeden a pol roka. Naplnila táto funkcia Vaše pôvodné očakávania, ambície a ciele?

Moje očakávania sa naplňujú postupne, moje ciele ešte neboli naplnené v celom rozsahu. V mojich snahách a nastolených cieľoch ale nemôžem poľaviť. Situácia sa nemôže zmeniť naraz.

■ Aký je Váš názor na verejne prezentované závery o relatívne nízkej dôveryhodnosti justície? Čo by v tejto súvislosti mohlo a malo viesť k pozitívnej zmene?

Nízka dôveryhodnosť justície ma veľmi mrzí. Každá pozitívna zmena sa začína u každého z nás. To znamená, že každý z nás musí na sebe pracovať a snažiť sa o to, aby jeho práca bola stále lepšia. Napríklad, rozhodnutia súdov by mali byť odôvodnené tak, aby presvedčili aj neúspešných účastníkov konania, že rozhodnutie súdu je vecne správne a spravodlivé. Zvýšenie dôveryhodnosti justície je dlhodobý proces, ktorý navyše nezávisí od jednotlivca. Je to výsledok dlhodobej a dobrej spolupráce dobrých odborníkov. Ja osobne vynaložím všetko úsilie na dosiahnutie tohto cieľa. Základným predpokladom je profesionálne obsadenie najvyššieho súdu, pri ktorom musí byť kladený dôraz na odborné, ale aj

na osobnostné kvality sudcov. Pri posudzovaní objektivity dôveryhodnosti však nemožno opomenúť osobitnú povahu činnosti justície, jej rozhodovacie činnosť, ktorá môže zohrávať negatívnu úlohu najmä u neúspešných účastníkov konania. Treba budovať dobrú spoluprácu so súdmi nižších stupňov, najmä s krajskými a okresnými súdmi, s prokuratúrou a vedeckými inštitúciami. Z hľadiska rozhodovacej činnosti NS SR osobitný dôraz kladiem na zjednocovacie činnosť, ktorá by mala byť jeho základnou činnosťou. Pre enormný nápad vecí nachádzajúcich sa v súčasnosti na NS SR však nemôžeme túto základnú činnosť robiť v takom rozsahu, v akom by si to zasluhovala.

■ **Koncom minulého roka schválila Súdna rada SR nové Zásady sudcovskej etiky. Aký vplyv bude mať podľa Vás tento dokument na sudcovský stav?**

Veľmi pozitívne vnímam skutočnosť, že Súdna rada schválila nové zásady sudcovskej etiky. Ide o dokument, ktorý by mal prispieť k zvýšeniu dôveryhodnosti justície v očiach verej-

nosti, ale ktorý by mal byť súčasne spôsobilý posilniť právny štát a chrániť aj samotných sudcov pred rozličnými útokmi.

■ **Na postoch predsedov Ústavného súdu SR, Súdnej rady SR a Najvyššieho súdu SR sú ženy. Až na jednu výnimku to v súčasnosti platí aj o celom obchodnoprávnom kolégiu NS SR. Je to vo všeobecnosti znakom toho, že slovenská justícia je „prefeminizovaná“?**

Spôsob a podmienky obsadenia funkcií predsedu Ústavného súdu, predsedu Súdnej rady SR a predsedu Najvyššieho súdu je presne upravený v osobitných zákonoch; postup v ich zmysle bol v každom prípade dodržaný.

■ **Ako sudkyňa pôsobíte v oblasti civilného práva. Aký je Váš osobný názor na očakávaný prínos rekodifikácie procesných predpisov, s účinnosťou od polovice tohto roka? Od rekodifikácii procesného práva očakávam prínos predovšetkým v skrátení súdneho konania a vo vyššej predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. Osobitný význam vidím v zjednocovaní judikatúry veľkým senátom.**

K NOVÝM KÓDEXOM

Rekodifikácia civilného procesného práva: Trovy konania a ich náhrada

Vzhľadom na nadchádzajúcu účinnosť nového Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku, ktorá pripadá na 1. 7. 2016, budú v rámci tejto rubriky dočasne uverejňované krátke príspevky, týkajúce sa niektorých zásadných zmien v procesných predpisoch, spolu so stručnou komparáciou súčasnej a budúcej právnej úpravy. Príspevky budú osobitne zamerané na otázky súvisiace s výkonom advokátskej praxe.

I. Civilný sporový poriadok

V dôsledku novej právnej úpravy je v súvislosti s problematikou trov konania nevyhnutné predovšetkým dôsledne rozlišovať medzi trovami sporového konania a trovami konania nesorového, prípadne konania v rámci správneho súdnictva (druhá a tretia kapitola tohto príspevku). Pre sporové konanie je charakteristických niekoľko zásadných legislatívnych zmien, ktoré si rozhodne zaslúžia zvýšenú mieru pozornosti.

V porovnaní s aktuálnou úpravou § 137 až 151a OSP je na prvý pohľad zrejme, že do nových ustanovení o trovách ko-

naní (§ 251 až 264 CSP) nebola v pôvodnom znení prevzatá žiadna právna norma. Naznačená diskontinuita môže byť novým impulzom pre efektívnu aplikáciu tohto základného procesného inštitútu, čo si však vyžaduje pomerne dôslednú znalosť právnej úpravy, a to nielen z hľadiska jej sémantickej interpretácie.

Väčšina základných princípov a pravidiel ostáva, samozrejme, z hľadiska obsahu a významu právnych noriem zachovaná; mení sa iba spôsob ich legislatívneho vyjadrenia. V tejto súvislosti je nevyhnutné konštatovať, že nová normatíva trov konania je výrazne stručnejšia a všeobecnejšia. Hlavný dôraz je kladený na jej efektívnu aplikáciu a na dôsledné uplatňovanie princípov arbitrážneho poriadku. Tento do-

jem vzniká už pri oboznámení sa s prvým relevantným ustanovením, ktoré definuje trovy konania ako také. Namiesto pomerne obsiahleho demonštratívneho výpočtu v zmysle § 137 OSP ustanovuje nový § 251 CSP, že **trovami konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva**. Uvedený prvok je charakteristický aj pre všetky nasledujúce paragrafy.

Nadalej platí, že každý sám uhrádza výdavky, ktoré mu v konaní vzniknú (§ 140 ods. 1 OSP a § 252 CSP). O ich prípadnej náhrade rozhoduje autoritatívne súd až *ex post*. Pokiaľ ide o oslobodenie od súdneho poplatku, neuplatňuje sa pôvodné kumulatívne formulované kritérium, podľa ktorého muselo byť oslobodenie odôvodnené pomermi účastníka a súčasne nesmelo ísť o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (§ 138 ods. 1 OSP). Ustanovenie § 254 ods. 1 CSP už za jediné kritérium považuje iba pomery strany, pri zachovaní možnosti odňať priznané oslobodenie, a to aj so spätnou účinnosťou (§ 138 ods. 5 OSP a § 254 ods. 2 CSP).

Preddavkovanie trov dôkazu sa sprísňuje v tom, že súd obligatórne nevykoná navrhnutý dôkaz, pokiaľ strana uložený preddavok nezaplatí (§ 253 ods. 3 CSP). Tento postup sa v aktuálnom režime OSP uplatňuje iba ako fakultatívny, navyše, len v prípade znaleckého dokazovania (§ 141 ods. 2 i. f. OSP). Aj v režime nového CSP bude platiť, že trovy znaleckého dokazovania súd preddavkovať musí, s výnimkou osôb oslobodených od súdneho poplatku, a iné trovy dokazovania preddavkovať môže (§ 141 ods. 1, 2 OSP a § 253 ods. 1, 2 CSP).

Rozporuplný § 141 a OSP o preddavku na trovy konania nebol do novej právnej úpravy prevzatý a tento inštitút ku koncu júna 2016 zaniká. Rovnako nie je v rámci nového režimu náhrady trov sporového konania obsiahnutý ani pôvodný § 143 OSP o náhrade trov procesne neúspešného žalovaného, ktorý svojím konaním nedal príčinu na podanie žaloby. Svoju opodstatnenosť neobhájil ani § 147a OSP o „sankcionovaní“ neúčasti protistrany alebo jej zástupcu na nariadenom pojednávaní sumou 15 eur, resp. 100 eur. Civilný sporový poriadok obdobné ustanovenie neobsahuje.

Aj po rekodifikácii dominuje náhrade trov sporového konania zásada zodpovednosti za výsledok, resp. zásada procesného úspechu. Táto je vyjadrená v § 255 ods. 1 a 2 CSP tak, že súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci; ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo (porovnaj s aktuálnym znením § 142 ods. 1 až 3 OSP). Podľa uvedeného ustanovenia bude posudzovaná aj náhrada trov konania v prípade čiastočného procesného (ne) úspechu, procesného neúspechu v pomerne nepatrnej časti, ako aj v prípade rozhodnutí na plnenie, pri ktorých výrok súdneho rozhodnutia v časti výšky plnenia závisel od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. Princíp vyjadrený v § 142 ods. 3 OSP bude teda uplatňovaný naďalej, a to na základe interpretácie všeobecného § 255 CSP v súlade s čl. 2 ods. 1,

čl. 3 ods. 1 a čl. 4 CSP, o čom svedčí aj dôvodová správa k CSP. V nadväznosti na už spomínaný úvodný § 251 CSP je pre úplnosť potrebné zdôrazniť, že za trovy konania ako také sa považujú iba preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky.

Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie (porovnaj § 146 ods. 2 a § 147 OSP) je transformovaná do podoby vyjadrenej v § 256 CSP. **Procesné zavinenie zastavenia konania má za následok náhradu trov tohto konania v prospech protistrany**. Pojem procesného zavinenia je pritom nevyhnutné vykladať komplexne a extenzívne, v dôsledku čoho je napríklad za osobu, ktorá zastavenie konania zaviničila, považovaný aj žalovaný, ktorý svoj dlh splnil po začatí sporu a vyvolal tým u žalobcu nevyhnutnosť späťvzatia dôvodne podanej žaloby. Pokiaľ sporovej strane možno pričítať procesné zavinenie trov konania, ktoré by inak neboli vznikli, súd prizná ich náhradu protistrane (§ 256 ods. 2 CSP).

V rámci zodpovednostnej zásady je novým § 181 ods. 5 CSP, podľa ktorého znáša trovy odročeného pojednávania ten, kto odročenie zaviničil tým, že ako strana alebo zástupca nebol schopný predniesť podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia a označiť alebo predložiť dôkazy na ich preukázanie (§ 181 ods. 4 CSP). Pri aplikovaní zásady procesnej zodpovednosti za zavinenie nie je relevantný celkový úspech strany v spore.

Dôvody hodné osobitného zreteľa budú naďalej generálnym dôvodom pre nepriznanie náhrady trov konania; pričom nový § 257 CSP je formulovaný podstatne všeobecnejšie než § 150 ods. 1 a 2 OSP a vytvára väčší priestor na voľnú úvahu súdu.

K podstatným zmenám dochádza v procese rozhodovania súdu o náhrade trov konania. Predovšetkým treba zdôrazniť, že **o náhrade trov konania bude rozhodovať súd ex officio – bez návrhu**, čím sa obnovuje právny stav spred 1. 10. 2004. Strana, ani jej zástupca, nebudú zo zákona zaťaženi ani povinnosťou tieto trovy vyčíslieť (právny stav spred 1. 4. 1994). V zmysle dôvodovej správy k CSP bolo v tejto súvislosti ambíciou zákonodarcu zjednodušiť a zhospodárniť samotný proces rozhodovania o náhrade trov konania.

O nároku na náhradu trov konania rozhodne súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 1 CSP). **Zákonom pritom rozlišuje výrok o nároku na náhradu trov konania a výrok o výške náhrady trov konania**. O nároku rozhoduje súd s tým, že vo výroku vyjadrí, komu tento nárok prisudzuje a v akom rozsahu, resp. pomere (vyjadrené zlomkom alebo percentuálne). O výške náhrady trov konania rozhodne samostatným uznesením súdny úradník súdu prvej inštancie, a to až po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP). Proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania je prípustné odvolanie v zmysle § 357 písm. m) CSP. Proti rozhodnutiu súdneho úradníka o výške náhrady trov konania je prípustná sťažnosť v zmysle § 239 a nasl. CSP, o ktorej rozhodne súd prvej inštancie (sťažnosť bez devolutívneho účinku). Proti rozhodnutiu súdu o takejto sťažnosti nie je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 2 v nadv. na § 357 CSP).

Vzhľadom na uvedené zmeny v procese rozhodovania o náhrade trov konania zaniká účinnosťou nového kódexu oprávnenie súdu oddialiť výrok o trovách konania v zmysle § 151 ods. 3 OSP.

Pokiaľ ide o tzv. platobné miesto náhrady trov konania, naďalej ním ostáva advokát strany, ktorej bolo právo na náhradu trov konania priznané. V uznesení o výške náhrady trov konania uvedie súd advokáta sporovej strany ako prijímateľa náhrady trov konania (§ 263 ods. 1 CSP).

Pre úplnosť je vhodné dodať, že vo vzťahu k trovám odvolacieho konania sa aplikujú doterajšie postupy, keďže medzi pôvodným § 224 OSP a novým § 396 CSP je výrazná miera zhody.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

II. Civilný mimosporový poriadok

Civilný mimosporový poriadok vymedzuje subsidiaritu Civilného sporového poriadku v § 2 ods. 1. Metodika výkladu jednotlivých ustanovení zákona je taká, že niektoré inštitúty upravuje CMP samostatne. Pokiaľ konkrétne marginálne rubriky hovoria o „Niektorých ustanoveniach o ...“, vo väzbe na konkrétny inštitút je zrejmé, že dané v CMP nie je upravené komplexne, ale je potrebné použiť CSP.

Civilný mimosporový poriadok samostatne neupravuje druhy trov konania, s výnimkou odmeny notára za vykonané úkony súdneho komisára a jeho účelne vynaložené hotové výdavky (§ 47 CMP) a odmenu správcu dedičstva v dedičskom konaní a jeho účelne vynaložené výdavky (§ 48 CMP). CMP predmetne vymedzuje z dôvodu, že v mimosporovom kódexe je samostatne upravené dedičské konanie. V dedičskom konaní vec prejednáva a rozhoduje notár ako súdny komisár, ktorého úkony vykonané na základe poverenia sú úkonmi a rozhodnutiami súdu (§ 16 ods. 2 CMP).

V súvislosti s konaním o dedičstve CMP samostatne vymedzuje aj platenie odmeny notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve. Odmenu notára a jeho výdavky platí dedič, ktorý nadobudol dedičstvo (§ 50 ods. 1 CMP). Pokiaľ je dedičov v dedičskom konaní viac, platia trovy podľa vzájomného pomeru ceny nadobudnutého dedičstva. OSP v § 140 pri určení odmeny dedičstva, pokiaľ dedičstvo nadobudlo viacero dedičov, vychádzal zo vzájomného pomeru čistej hodnoty dedičských podielov. V prípade likvidácie dedičstva sa odmena notára a jeho hotové výdavky prioritne hradia z výťažku likvidácie. Pokiaľ by výťažok nepostačoval na úhradu odmeny notára a jeho účelne vynaložených výdavkov, zaplatí mu ich štát (§ 50 ods. 3 CMP). Štát hradí odmenu notára a jeho účelne vynaložené výdavky aj vo všetkých ostatných prípadoch, t. j. v prípade, ak bolo dedičské konanie zastavené pre nemajetnosť (§ 50 ods. 4 CMP).

Civilný mimosporový poriadok diferencuje medzi platením trov konania a náhradou trov konania. Zhodne ako CSP aj CMP vychádza zo zásady, že každý účastník si platí trovy konania, ktoré mu vzniknú. Jedinú výnimku v tomto smere predstavujú trovy, ktoré hradí štát. Pôjde napríklad o trovy, ktoré vznikli v súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku v konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony (§ 244 CMP).

CMP zakotvuje aj možnosť súdu rozhodnúť o zložení predavku na trovy dôkazu vo vzťahu k účastníkom konania (§ 49 ods. 1 CMP). Ide o preklopenie pôvodného § 141 OSP. **O povinnosti zložiť preddavok na trovy dôkazu oboch účastníkom rozhodne súd, ak je vykonanie takéhoto dôkazu v záujme oboch účastníkov,** t. j. je dôležitý na zistenie skutočností, ktoré uviedli obaja účastníci. Pokiaľ je vykonanie predmetného dôkazu len v záujme jedného z účastníkov, alebo vykonanie takéhoto dôkazu sám navrhol, alebo má byť takýto dôkaz vykonaný len na preukázanie ním tvrdením skutočností, uloží povinnosť zložiť preddavok len jednému z nich. Výnimkou z uvedeného je situácia, keď je účastník od povinnosti platiť súdny poplatok oslobodený na základe rozhodnutia súdu. Súd je viazaný nielen rozhodnutím o oslobodení od súdneho poplatku, ale musí zároveň aj skúmať, či účastník nespĺňa podmienky na oslobodenie od súdneho poplatku. Uvedené kritériá pre oslobodenie od súdneho poplatku tak pri rozhodovaní o preddavku na trovy dôkazu musí posúdiť ako prejudiciálnu otázku. Ak vystupuje v konaní niekoľko účastníkov, platia spoločné trovy podľa pomeru účasti na veci a na konaní, pričom pomer účasti sa spravuje hmotným právom (§ 49 ods. 3 CMP).

V CMP je samostatne upravené aj konanie o umorenie listiny (§ 310 a nasl. CMP). Úkony v konaní o umorenie listiny realizuje notár na základe poverenia. Týmto bude spravidla notár, ktorého v návrhu na umorenie listiny určí navrhovateľ (§ 313 ods. 1 CMP), a ak navrhovateľ takéhoto notára neurčil, poverí súd notára so sídlom vo svojom obvode na základe náhodného výberu. Nakoľko je predmetné konanie návrhové a je to navrhovateľ, ktorý je oprávnený označiť notára, ktorý by mal umorenie listiny vykonať, bude navrhovateľ znášať jeho odmenu a hotové výdavky (§ 51 CMP).

CMP vymedzuje okruh konaní, v ktorých sa prioritne v civilnom procese poskytuje ochrana okruhu práv pod režimom verejného záujmu, t. j. takých práv, ktoré nemajú len individuálny rozmer, ale z hľadiska ich postavenia v spoločnosti rozmer širší. Z uvedeného dôvodu nemôžu byť v týchto prípadoch, t. j. v okruhu vecí, ktoré sa prejednávajú a rozhodujú v režime CMP, vnímané trovy konania ako forma sankcie za vyvolanie a vedenie konania pred súdom. Predmetná zásada je vyjadrená v tom, že **žaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, pokiaľ CMP neustanovuje inak (§ 52 CMP).**

Z uvedeného pravidla CMP pripúšťa **dve výnimky.** Prvou výnimkou je okruh konaní, v ktorých je možné, avšak vždy len na návrh (porovnaj § 57 CMP), uplatniť si nárok na náhradu trov konania. Týmto konaniami sú **konanie vo veciach určenia rodičovstva a konanie vo veciach notárskych úschov.**

Pri uplatnení nároku na náhradu trov konania sa vychádza zo zásady úspechu, t. j. nárok na náhradu trov konania si môže uplatniť ten, kto mal v konaní úspech, a to proti účastníkovi, ktorý úspech nemal. Samotné uplatnenie nároku na náhradu trov konania vo veciach vymenovaných v § 53 CMP samé o sebe nestačí. Musí byť kumulatívne splnená podmienka, že takúto náhradu môže osoba, ktorá mala plný úspech vo veci od toho, kto takýto úspech nemal, spravodlivo požadovať.

Druhú výnimku z generálnej klauzuly, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov mimo sporového konania, vymedzuje všeobecne § 55 CMP. **Súd môže náhradu trov konania priznať aj vtedy, ak je to s ohľadom na okolnosti prípadu spravodlivé.** Podľa predmetných kritérií nebude vyúčené žiadať napríklad náhradu trov konania v konaní o rozvod manželstva, ak sa to bude súdu javiť spravodlivé, vzhľadom na okolnosti prípadu. Ani v jednom z vyššie uvedených prípadov nemožno žiadať náhradu trov konania od prokurátora, resp. súd mu nemôže uložiť náhradu trov konania (§ 56 CMP).

Popri vyššie uvedenom zotrúva CMP aj na zásade zodpovednosti za zavinenie alebo náhodu pri trovách, ktoré by inak neboli vznikli. O tomto nároku môže rozhodnúť súd hneď ako trovy vznikli, pričom nie je závislý od rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, t. j. nie je nijak závislý od výsledku konania. Nárok na náhradu trov podľa § 54 CMP možno žiadať v ktoromkoľvek konaní podľa CMP, t. j. neuplatní sa tu ustanovenie § 52 CMP.

Na rozdiel od CSP možno náhradu trov mimosporového konania priznať len na návrh. Dôvody sú, ako sme už uviedli vyššie, že priznanie nároku na náhradu trov konania bude skôr výnimočné. Ak si chce účastník takýto nárok uplatniť, bude musieť súdu preukázať kumulatívne splnenie podmienok podľa § 53 alebo 55 CMP.

Odlíšnosťou v porovnaní s CSP je aj samotné rozhodovanie o trovách konania. Kým v CSP je rozhodovanie o trovách konania tzv. dvojfázové, t. j. najskôr súd rozhoduje v meritórnom rozhodnutí o základe nároku a následne po právoplatnosti meritórného rozhodnutia rozhodne súdny úradník o ich výške, **podľa CMP rozhoduje súd v meritórnom rozhodnutí nielen o základe nároku, ale aj o jeho výške.** Dôvodom je, ako sme už uviedli, skôr výnimočnosť ako pravidelnosť priznávania nároku na náhradu trov konania v mimo sporových konaniach.

JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., LL.M.

III. Správny súdny poriadok

Právna úprava trov konania pre správne súdnictvo je systematicky zaradená do piatej hlavy druhej časti SSP (§ 163 až 176) a je postavená na subsidiárnom použití CSP (§ 25 SSP), s určitými modifikáciami typickými pre konanie v správnom

súdnictve. **Ustanovenia § 163 až 166 SSP sú obsahovo totožné s ustanoveniami § 251 až 254 CSP s jedinou výnimkou,** že SSP osobitne nerieši trovy dôkazu v súvislosti s nariadením znaleckého dokazovania a ustanovením znalca. Preto pokiaľ správny súd v konaní výnimočne znalca ustanoví (táto možnosť prichádza do úvahy v konaní v sociálnych veciach) a žalobcovi nebolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku podľa § 166 SSP uloží žalobcovi povinnosť zložiť preddavok v rozsahu predpokladaných nákladov znaleckého dokazovania (§ 253 ods. 2 CSP). Práve konanie v sociálnych veciach je svojou povahou špecifické tým, že v prípade, ak na strane žalobcu vystupuje fyzická osoba, správny súd zohľadňuje jej špecifické potreby vyplývajúce z jej zdravotného stavu a sociálneho postavenia (čl. 6 ods. 2 CSP), ktoré sa budú zohľadňovať pri rozhodovaní správneho súdu o návrhu na priznanie oslobodenia od súdneho poplatku (§ 166 SSP).

Náhrada trov konania je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou prepracovanejšia a zohľadňuje aplikačné problémy vyskytujúce sa v rozhodovaní správnych súdov.

Vo vzťahu k žalobcovi sa prebralo ustanovenie § 250k ods. 1 OSP. **Správny súd prizná žalobcovi proti žalovanému právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania, ak mal žalobca vo veci celkom alebo sčasti úspech (§ 167 ods. 1 SSP).** V prípade zrušenia napadnutého rozhodnutia z dôvodu, že bolo vydané na základe neúčinného právneho predpisu [§ 191 ods. 1 písm. a) SSP] alebo z dôvodu, že ho vydal orgán, ktorý na to nebol zo zákona oprávnený [§ 191 ods. 1 písm. b) SSP], správny súd obligátne prizná žalobcovi úplnú náhradu trov konania (§ 167 ods. 2 SSP).

V týchto prípadoch preto neprichádza do úvahy rozhodnutie správneho súdu podľa § 167 ods. 3 SSP. Podľa uvedeného ustanovenia správny súd neprizná žalobcovi náhradu trov konania celkom alebo sčasti v dvoch prípadoch. Po prvé pri existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré treba vykladať prísne reštriktívne, a po druhé, ak bolo rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej správy zrušené z dôvodu podľa § 206 ods. 5 SSP. Týmto dôvodom je skutočnosť, že od vydania rozhodnutia došlo k podstatnej zmene okolností veci, ktorá má za následok potrebu vydania nového rozhodnutia.

V porovnaní s predchádzajúcou úpravou, ktorá priznávala žalovanému právo na náhradu trov konania výlučne v prípade, ak žalobca vzal žalobu späť (§ 250h ods. 2 OSP), došlo k precizovaniu právnej úpravy náhrady trov konania v konaní úspešnému žalovanému. Žalovaný, ktorým je orgán verejnej správy, má podľa pomeru úspechu vo veci voči žalobcovi právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania zahrňujúcich trovy právneho zastúpenia, iba v prípade, ak to možno spravodlivo požadovať. Orgánu štátnej správy však náhradu trov právneho zastúpenia možno priznať len výnimočne (§ 168 SSP). Spravodlivo požadovať od žalobcu náhradu trov konania úspešného žalovaného možno v prípade podania šikanóznež žaloby alebo v prípade, ak žalovaný nedisponuje v rámci štátnozamestnaneckého pomeru oso-

bami právne zdatnými (napríklad malé obce alebo mestá). SSP na účely priznávania náhrady trov právneho zastúpenia, ako vyplýva z druhej vety § 168 SSP, rozlišuje medzi jednotlivými druhmi orgánov verejnej správy, keď zdôrazňuje, že správny súd prizná orgánu štátnej správy náhradu trov právneho zastúpenia len výnimočne. Pri dôvodne vynaložených trovách konania orgánu štátnej správy postupuje správny súd podľa vety prvej § 168 SSP.

Pre pomer úspechu žalovaného, rovnako ako pri čiastočnom úspechu žalobcu, platí primerane § 255 ods. 2 CSP. Ďalšie subjekty zúčastnené na konaní o všeobecnej správnej žalobe, konkrétne ďalší účastník (§ 32 ods. 3 SSP), osoba zúčastnená na konaní (§ 41 SSP) a zainteresovaná verejnosť (§ 42 SSP) majú voči účastníkovi konania, ktorý nebol v konaní úspešný, právo na náhradu iba tých trov, ktoré im vznikli v súvislosti s plnením povinnosti, ktorú im správny súd uložil. Týmto vecným vymedzením trov, ktoré správny súd podľa § 169 SSP priznáva uvedeným subjektom, sa zabráni účasti v konaní, ktorého cieľom nie je uplatňovanie práva, ale uplatňovanie si náhrady trov právneho zastúpenia. Ak zainteresovaná verejnosť v konaní vystupuje v pozícii žalobcu, vzťahuje sa na ňu režim ustanovenia § 167 SSP.

V porovnaní s právnou úpravou trov konania v CSP, SSP do § 170 prevzal a na účely správneho súdnictva sprecizoval doterajší § 146 ods. 1 OSP. Podľa § 170 SSP žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania, ak bola žaloba odmietnutá (§ 98 SSP), ak bolo konanie zastavené (§ 99 SSP), ak bolo konanie začaté na základe žaloby prokurátora a ak ide o konanie o kompetenčnej žalobe (§ 412 až 419 SSP).

V súvislosti so zastavením konania, ktoré je dôvodom na nepriznanie náhrady trov konania podľa § 170 písm. b) SSP, je žiaduce na účely náhrady trov konania poukázať na to, že SSP predpokladá aj prípady zastavenia konania z dôvodu úspechu žalobcu, ktorý je dosiahnutý na základe aktivity žalovaného, po podaní žaloby. Napríklad ide o uspokojenie žalobcu (§ 101 ods. 4 SSP), prípady autoremedúry (§ 205, § 211, § 239 SSP), správnu žalobu opomenutého účastníka (§ 179 ods. 4 SSP), odstránenie nečinnosti (§ 248, § 251 ods. 2 SSP), upustenie od zásahu (§ 260, § 262 ods. 4 SSP) a ďalšie. V uvedených prípadoch bude správny súd rozhodovať o náhrade trov konania podľa § 171 ods. 1 SSP z dôvodu, že zastavenie konania, v podstate svojou aktivitou, zaviniť žalovaný.

Obsahovým porovnaním § 262 až 264 CSP s § 175 a 176 SSP upravujúcich rozhodovanie o trovách konania je odlišnosť iba pri určení lehoty na zaplatenie náhrady trov konania. Podľa § 175 ods. 3 SSP, lehota na zaplatenie náhrady trov konania nesmie byť kratšia ako 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia o výške náhrady trov konania. Pre porovnanie, CSP explicitne neupravuje lehotu na zaplatenie náhrady trov konania, preto sa postupuje podľa § 232 ods. 3 CSP v spojení s § 234 ods. 2 CSP, ktorý stanovuje lehotu na plnenie v dĺžke troch dní, plynúcu od právoplatnosti uznesenia.

JUDr. Anita Filová

SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA

v spolupráci s partnermi
organizuje **odborný seminár** pri príležitosti
prijatia prvého zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii
a

IX. ročník medzinárodného šachového turnaja ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA 2016

Ad honorem JUDr. Júliusa Kozmu

15. a 16. apríla 2016
vo veľkej zasadačke SAK, Kolárska 4, Bratislava

Právo účasti majú advokáti, prokurátori, sudcovia, notári, exekútori, advokátski koncipienti, čakatelia na výkon ostatných právnických povolání, kolegovia z právnickej akademickej obce a študenti právnických fakúlt, podnikoví právnici a pozvaní hostia – registrovaní aj neregistrovaní šachisti. Počet účastníkov je ohraničený organizačnými možnosťami usporiadateľa.

Formulár prihlášky a propozície nájdete na www.sak.sk v časti **Správy**. Záujemcov, ktorí sa zúčastnia **prvýkrát**, prosíme, aby pripojili k prihláške **doklad o právnickom vzdelaní, resp. o štúdiu na právnickej fakulte**.

Prihlášky posielajte **do 7. apríla 2016**.

Kontakt: Mgr. Júlia Dernerová, dernerova@sak.sk
tel.: 02 204 22 744, fax: 02 529 61 554.

Piatok, 15. apríla 2016

- 14.00 – 14.30 Prezencia účastníkov šachového turnaja
- 14.30 Slávnostné otvorenie
- 14.45 – 15.30 Prednáška na tému *Nové civilnoprávne kódexy spojená s diskusiou*
(doc. JUDr. Marek Števec, PhD.)
- 15.45 – 18.15 4 kolá po 30 min + prestávka 10 min
- 18.30 Spoločenské posedenie (priestory SAK)

Sobota, 16. apríla 2016

- 09.30 – 12.40 5 kôl po 30 min + prestávka 10 min
- 13.00 – 13.20 Vyhlásenie výsledkov
a slávnostné ukončenie turnaja

Úžera ako organizovaný zločin (pri poskytovaní pôžičiek, úverov, pri ich zabezpečení, uplatňovaní a v iných súvisiacich právnych vzťahoch)

II. časť

JUDr. Stanislav Irsák

Právnej problematike trestného činu úžery podľa § 235 Trestného zákona (TZ) všeobecne, ako aj organizovanej forme tejto trestnej činnosti, sa napriek aktuálnosti, najmä v súvislosti s tzv. nebankovým spôsobom poskytovania úverov a pôžičiek, nebola dosiaľ v našej právnej literatúre venovaná dostatočná pozornosť. Práca sa preto detailne zaoberá jednotlivými definičnými znakmi základnej skutkovej podstaty tohto trestného činu, ako aj osobitnými okolnosťami súvisiacimi s možným páchaním tohto trestného činu ako organizovanej trestnej činnosti.

V.

Subjekt – páchatel' trestného činu

V.1.

Subjekt – páchatel' trestného činu v prípade individuálnej úžery

Osobou spôsobilou **spáchať trestný čin úžery ako hlavný páchatel' môžu rozdielne subjekty**, a to

- a) Veriteľ
- b) Tretia osoba, najmä sprostredkovateľ úveru (nazývaný aj obchodný zástupca, agent, alebo osoba v obdobnej funkcii)
- c) Vymáhač v mene veriteľa
- d) Nadobúdateľ pohľadávky od veriteľa

Ako spolupáchatel' alebo ako člen organizovanej skupiny potom môžu byť páchatel'mi alebo spolupáchatel'mi aj ďalšie osoby, vrátane právnikov, osôb činných v rámci dražobných spoločností, realitných agentov, exekútorov a pod. Tu vid' časť VI. – úžera ako organizovaná trestná činnosť

Ad. a) Veriteľ sa dopúšťa úžery tým, že

- **Dá sebe slúbiť hrubo neprimerané plnenie alebo** (uzatvorením zmluvy, či už písomnej alebo ústnej, alebo neformálnej dohody – existencia písomnej zmluvy je ľahšie preukázateľná, avšak uzatvorenie ústnej zmluvy, či úžerníckej dohody je taktiež možné dostatočne dokázať napr. svedeckými výpoveďami, alebo prevodmi peňazí na účet dlžníka a naopak, splátkami na účet veriteľa) alebo
- **Dá sebe poskytnúť hrubo neprimerané plnenie** (veriteľom prijatými peňažnými plneniami na účet, či v hotovosti, alebo veriteľom prijatými, či akokoľvek získanými inými majetkovými hodnotami, ktoré boli majetkom dlžníka – napr. nehnuteľnosti, či už cestou zabezpečovacieho prevodu práva, alebo cestou dražby cez vlastnú či previazanú dražobnú spoločnosť veriteľa, alebo cestou exekútora, či realitného agenta, spolupracujúceho s veriteľom).

Ad. b) Sprostredkovateľ, alebo obchodný zástupca, či agent veriteľa sa dopúšťa úžery tým, že

- Dá inému sľúbiť (uzatvorením písomnej zmluvy, alebo neformálnej dohody) plnenie
- Dá inému poskytnúť (skutočne plniť plnenie).

V tejto súvislosti je vhodné uviesť **judikát rakúskeho Najvyššieho súdneho dvora (OGH), zo dňa 8. 7. 1959, č. 7Os222/58, podľa ktorého** „... odvolanie sa na vlastné náklady pri sprostredkovaní úveru nemôže páchatel'a ospravedlniť, pretože podľa zákona sa dopúšťa úžernického využívania aj ten, kto nechá tretej osobe prisľúbiť alebo poskytnúť protiplnenie, ktorého majetková hodnota k hodnote jeho plnenia predstavuje nápadný nepomer (SSt XVI/106)¹

Ad. c) vymáhač, ktorý nie je totožný s veriteľom sa dopúšťa úžery tým, že

- Uplatní pohľadávku, ktorá je v hrubom nepomere k vzájomnému plneniu, teda uplatní úžernickú pohľadávku

Tohto spôsobu úžery sa môže síce dopustiť aj samotný veriteľ, avšak v praxi je oveľa častejšie uplatňovanie pohľadávok, vrátane úžernických pohľadávok

- Osobami, ktoré vymáhajú pohľadávku (fyzickými návštevami u dlžníka), alebo telefonátmi a pod.**
- Osobami, ktoré pracujú v rámci tzv. inkasných spoločností**
- Osobami, ktoré pracujú ako exekútori**
- Osobami, ktoré pracujú ako zamestnaní právnicki, či externí právni zástupcovia úžernického veriteľa**

Je na súdnej praxi a závisí od konkrétnych okolností prípadu, aby bolo možné určiť, ktorá z hore uvedených osôb, uplatňujúcich pohľadávku v mene veriteľa, pokiaľ by išlo o pohľadávku úžernické (teda vzniknuté ako hrubo neprimerané plnenie dlžníka oproti plneniu veriteľa) spáchala úžeru spôsobom „uplatní pohľadávku“.

Je zrejme, že vymáhanie, teda uplatňovanie pohľadávky iným ako zákonným spôsobom, teda inak ako súdnou cestou môže byť samo osebe pochybné a protizákonné, pokiaľ sú na to používané spôsoby, ktoré prekračujú rámec zákona, či už trestného – napr. hrubý nátlak, vyhrážanie, a pod.), alebo civilno-právneho predpisu – napr. predpisov na ochranu spotrebiteľov, predpisov na ochranu súkromia občanov (do ktorého patrí právo nebyť nedôvodne vyrušovaný či uvádzaný do psychického tlaku – čo je možné v prípadoch telefonického obťažovania, či obťažovania cestou SMS, spotrebiteľov inkas-

nými spoločnosťami, ktorým poskytovatelia služieb zverili vymáhanie svojich pohľadávok – aj v tomto prípade nie je vylúčené páchanie trestného činu napr. hrubého nátlaku!)

Ad. d) nadobúdateľ úžernickej pohľadávky od veriteľa sa dopúšťa úžery tým, že „na seba prevedie pohľadávku, ktorá je v hrubom nepomere s úmyslom ju uplatniť“

Na spáchanie trestného činu úžery týmto spôsobom teda stačí, ak niekto nechá na seba previesť úžernickú pohľadávku (napr. zmluvou o postúpení pohľadávky, alebo inou zmluvou, ktorou pohľadávku nadobudne do svojho majetku – napr. zmluvou o prevode časti podniku, zlúčením, či rozdelením spoločnosti pôvodného veriteľa a pod.), pričom mu musí byť preukázaný úmysel túto pohľadávku uplatniť (teda vymáhať).

Na tento spôsob spáchania trestného činu úžery nie je potrebné, aby páchatel pohľadávku skutočne voči dlžníkov aj uplatnil, nie je potrebné, aby túto voči dlžníkovi aj vymáhal.

Takýmto spôsobom môže zrejme spáchať trestný čin úžery napr. vymáhač, či vymáhačská, či inkasná spoločnosť (jej štatutárny zástupca, či iná osoba v jej mene konajúca pri podpísaní zmluvy o nadobudnutí úžernickej pohľadávky), teda osoba (v prípade spoločnosti osoba, ktorá v jej mene koná pri nadobudnutí úžernickej pohľadávky) ktorá sa profesionálne (teda za odplatu) zaoberá uplatňovaním (teda v praxi vymáhaním, či inkasovaním) pohľadávok. V každom prí-

1 www.ris.bka.gv.at

JUDr. Stanislav Irsák

je absolventom Právnickej fakulty UK Bratislava. Je bývalým členom predsedníctva Slovenskej advokátskej komory.

V súčasnosti je členom komisie SAK na ochranu spotrebiteľov právnych služieb. Dlhodobou sa venuje právnej problematike ochrany spotrebiteľov finančných služieb, otázke úžery a dobrých mravov, ako právneho inštitútu. Tejto problematike venoval svoju rigoróznou prácu „Zabezpečovací prevod práva a dobré mravy“, ako aj neskôr publikované odborné články.

pade, **takéto spoločnosti, či osoby, pokiaľ nadobudnú** (nechajú na seba previesť) **úžernícke pohľadávky, sa trestného činu úžery** v zmysle poslednej časti prvej vety § 235, ods. 1 TZ (teda formou tzv. paúžery) **dopúšťajú už momentom, kedy úžernícku pohľadávku nadobudnú, bez toho, aby ju vôbec uplatnili**, pretože s ohľadom na ich predmet činnosti (ktorým je vymáhanie, či inkasovanie, teda uplatňovanie pohľadávok) je nepochybné, že pohľadávku od veriteľov nadobúdajú s úmyslom uplatniť ju.

Pokiaľ úžernícku pohľadávku po jej nadobudnutí neskôr aj skutočne voči dlžníkovi uplatnia, páchajú potom úžeru (vo forme tzv. paúžery) taktiež spôsobom uvedeným pod Ad. c), teda ako **vymáhači**.

V.2.

K trestno-právnej kvalifikácii trestnej činnosti jednotlivých, do úvahy pripadajúcich členov organizovaného zoskupenia

i) **Investor** – poskytovateľ financií na účely úžerníckych úverov

Ako investor do tzv. nebankových subjektov, alebo do fyzických osôb poskytujúcich úžernícke úvery, či už vo forme

- a) finančných vkladov do základného imania spoločností poskytujúcich úžernícke úvery a pôžičky, alebo
 - b) formou úverov týmto spoločnostiam, alebo fyzickým osobám
 - c) vo forme tichého spoločenstva
 - d) iným spôsobom pri preukázaní vedomej účasti v nebezpečnom zoskupení
- sa môže fyzická osoba dopustiť trestného činu úžery podľa § 235, ods. 1 a 4 v nadväznosti na § 129 TZ, najmä „podporou zločineckej skupiny“, avšak nie je vylúčené, že takáto osoba je od začiatku účastníkom zločineckej skupiny, v tom prípade sa dopustí organizovaného zločinu úžery aj ako „účastník zločineckej skupiny“.

Investormi môžu byť majitelia finančných zdrojov, ktoré pochádzajú z legálnej činnosti (napr. z bankových zdrojov, vlastných financií investorov zo zdanených príjmov, syndikovaných – pozbieraných peňazí od viacerých osôb), ale aj majitelia financií pochádzajúcich z inej trestnej činnosti, kedy by okrem organizovanej formy úžery mohlo dochádzať aj k „legalizácii príjmov z trestnej činnosti“, teda „k praniu špinavých peňazí“ a teda k trestnej činnosti podľa osobitného zákona o boji proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti. Pôvod peňazí môže taktiež byť zakrytý cestou tzv. off-shorových spoločností, so sídlom v tzv. daňových rajoch.

ii) **Veriteľ**

Veriteľ je osobou, ktorá priamo pácha trestný čin najklasickým spôsobom, v zmysle § 235, ods. 1 TZ, alinea prvá „dá sebe sľúbiť alebo poskytnúť plnenie“.

Takáto osoba, v prípade, že bude preukázané zavinenie vo forme minimálne nepriameho úmyslu ako je popísaný v časti III.B.2. tohto článku, ako aj naplnenie ostatných znakov skutkovej podstaty úžery, bude v prípade, že túto vykonávajú v súčasnosti 3 a viac osôb, zrejme členom nebezpečného zoskupenia ako jeden z hlavných spoluzosnovateľov a spoluorganizátorov organizovanej trestnej činnosti.

iii) **Vyhľadávač obetí úžery**

V prípade systematického poskytovania úžerníckych úverov je možné, že jeden alebo viacero účastníkov skupiny zisťuje alebo aktívne vyhľadáva možných „kvalifikovaných“ dlžníkov, teda možné obete úžery, najmä osoby v hmotnej núdzi, ktoré nemajú stály príjem, avšak sú vlastníkami nehnuteľností, alebo iného hodnotného majetku, teda ľudí, u ktorých je vysoká pravdepodobnosť, že v priebehu niekoľkých týždňov nebudú môcť pre splácať úver, a preto dôjde k prepadnutiu nehnuteľnosti v prospech veriteľa, či k jeho speňaženiu inou cestou (exekúciou, dražbou, priamym predajom, atď.).

K vyhľadávaniu môže dochádzať aj na základe komerčných reklám, inzerátov (bez mien, len s uvedením tel. čísla a ponuky na pôžičky, internetových ponúk, cez SMS, alebo iným spôsobom, kde veritelia ponúkajú zdanlivo výhodné (avšak iba z hľadiska rýchlosti vyplatenia – čo len svedčí o tom, že sú namierené na osoby, ktoré potrebujú peniaze súrne, teda na osoby, ktoré sú v tieni, obvykle finančnej)

Takýmito osobami môžu byť aj osoby, ktoré majú prístup k databázam žiadateľov o spotrebiteľské alebo podobné úvery od klasických poskytovateľov úverov, teda najmä bánk.

iv) **Marketingový agent**

Ako ďalší subjekt sa môže objaviť osoba, ktorá medializuje finančný produkt – úvery – teda vykonáva marketing týchto úverov (cestou inzercie, billboardov, mediálnymi reklamami a kampaňami).

Pokiaľ nepôjde vyslovene o subjekt previazaný s veriteľom, či investorom, je ťažko pravdepodobné, že takýto subjekt je vedomým účastníkom nebezpečného zoskupenia. Vylúčené to však nie je a treba skúmať najmä personálnu previazanosť takéhoto agenta s veriteľom a investorom.

v) **Sprostredkovateľ – predajca – obchodný zástupca – agent**

V súčasnosti, ale aj v minulosti, v menej sofistikovanej forme ďalší subjekt uskutočňoval, alebo môže uskutočňovať zazmluvnenie a zabezpečuje fyzickú výplatu úverov – obchodné miesta ponúkajúce úvery.

V prípade obchodných zástupcov, ktorí sa špecializujú na poskytovanie úverov nebankovým spôsobom je z hľadiska právnej zodpovednosti ich postavenie zhodné s postavením veriteľa, pretože § 235, ods. 1, TZ alinea prvá obsahu výslovnú právnu úpravu týkajúcu sa týchto osôb v znení „dá inému sľúbiť alebo poskytnúť plnenie“.

Takáto osoba v prípade, že bude preukázané zavinenie vo forme minimálne nepriameho úmyslu ako je popísaný v časti III.B.2. tohto článku, ako aj naplnenie ostatných znakov skutkovej podstaty úžery, bude v prípade, že túto vykonáva v súčinnosti min. ďalších 2 (spolu s ňou 3) a viac osôb, zrejme členom nebezpečného zoskupenia ako jeden z hlavných spoluorganizátorov organizovanej trestnej činnosti.

vi) **Vymáhač mimosúdnym spôsobom**

Ďalší subjekt, ktorý vymáha vzniknuté pohľadávky tzv. mimosúdnou cestou (tzv. inkasné spoločnosti, resp. spoločnosti s predmetom činnosti „vymáhanie pohľadávok mimosúdnym spôsobom“, „factoring“, „forfaiting“) je v zmysle § 235, ods. 1 TZ, alinea druhá priamym páchatelom samostatnej skutkovej podstaty úžery v znení „kto uplatní ... pohľadávku ...“.

Tento subjekt, pokiaľ vedome koná v súčinnosti s veriteľom, resp. ostatnými osobami zapojenými do poskytovania úverov, pri ktorých je páchaná úžera, je členom nebezpečného zoskupenia páchajúceho trestný čin úžery v zmysle § 235, ods. 1 TZ, alinea prvá.

Súčasne, pokiaľ len samotnú činnosť „vymáhania“, teda uplatňovania úžerníckych pohľadávok, vykonáva v rámci vymáhačskej firmy, či inak v súčinnosti viacerých osôb, takisto by išlo o samostatné nebezpečné zoskupenie páchajúce trestný čin úžery v zmysle § 235, ods. 1 TZ, alinea druhá.

Vymáhač môže byť súčasne alebo jednotlivo páchatelom organizovanej trestnej činnosti v dvoch nebezpečných zoskupeniach, jednej organizujúcej poskytovanie úžerníckych úverov a v druhej, organizujúcej vymáhanie úžerníckych pohľadávok.

vii) **Vymáhač zdanlivo právnou cestou – cestou súdov, exekúcií alebo dražieb**

Pokiaľ si je osoba, ktorá zabezpečuje právny servis (teda obvykle osoba s právnickým vzdelaním, avšak nie je vylúčené, že aj osoba bez právnického vzdelania s právnickými vedomosťami a skúsenosťami) v súvislosti s činnosťami ostatných osôb zúčastnených na organizovanej trestnej činnosti v súvislosti s úžerou, vedomá úžerníckej povahy ponúkaných, poskytovaných, vymáhaných alebo formou exekúcie, alebo dražby majetku dlžníka za účelom vymoženía úžernícky pohľadávok (aj tu platí, že takáto osoba má postupovať s odbornou starostlivosťou), alebo pokiaľ sa podieľa na vytvorení právnej štruktúry organizovanej skupiny, môže pri preukázaní vedomosti účelu tejto štruktúry alebo pri preukázaní vedomosti o úžerníckej podstate daných pohľadávok alebo činností (vymáhania) takáto osoba byť spolupáchatelom trestnej činnosti úžery, či už ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo ako podporovateľ nebezpečného zoskupenia.

viii) **Vykonávateľ exekúcií alebo dražieb**

Pokiaľ si je osoba, ktorá vykonáva exekúciu alebo dražby v súvislosti s činnosťami ostatných osôb zúčastnených organizovanej trestnej činnosti v súvislosti s úžerou, vedomá úžerníckej povahy ponúkaných, poskytovaných, vymáhaných alebo formou exekúcie, alebo dražby majetku dlžníka za účelom vymoženía úžernícky pohľadávok (aj tu platí, že takáto osoba má postupovať s odbornou starostlivosťou), alebo pokiaľ sa podieľa na vytvorení právnej

štruktúry organizovanej skupiny, môže pri preukázaní vedomosti účelu tejto štruktúry alebo pri preukázaní vedomosti o úžerníckej podstate daných pohľadávok alebo činnosti (vymáhania) byť spolupáchatelom trestnej činnosti úžery, či už ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo ako podporovateľ nebezpečného zoskupenia.

ix) **Vykonávateľ nezákonného vypratania dlžníka z nehnuteľnosti**

Ako ďalší subjekt, resp. obvykle viacerí z účastníkov skupiny boli najmä v nedávnej minulosti (nie je však vylúčené, že ani v súčasnosti) vykonávateľmi fyzického vypratania dlžníka bez vypratacieho rozsudku súdu z nehnuteľnosti, ktorú dlžník poskytol za účelom zabezpečenia úveru (vo forme zabezpečovacieho prevodu práva, záložného práva), alebo ktorá je predávaná v exekúcii, či priamym predajom. Obvykle ide najmä o osoby fyzicky veľmi zdatné, ovládajúce bojové umenia, či narábanie so zbraňami, sú prípady, kedy vo vypratani (najmä na základe tzv. zabezpečovacieho prevodu práva – kedy bol vypratávateľ schopný sa preukázať listom vlastníctva k nehnuteľnosti prevedeného dlžníkom dočasne na veriteľa za účelom zabezpečenia úveru) poskytoval súčinnosť aj príslušník polície, pričom aj v tomto prípade sa jednalo o vypratanie bez vypratacieho rozsudku súdu

x) **Nadobúdateľ majetku za neprimerane nízku cenu**

Ako ďalší subjekt, ktorý môže byť vedomým členom nebezpečného zoskupenia, pripadá do úvahy osoba, či subjekt, ktorý nadobúda za neprimerane nízku cenu majetok vo vlastníctve dlžníka (v nedávnej minulosti najmä cestou zabezpečovacieho prevodu práva, alebo cestou priameho predaja od veriteľa na základe mandátnej zmluvy a záložnej zmluvy, v súčasnosti najmä cestou exekúcií na základe tzv. exekučných notárskych zápisníc podpísaných už v čase poskytnutia úžerníckeho úveru, alebo ako vydražiteľ v mimosúdnej dražbe, alebo ako realitný agent či realitná spoločnosť, ktorá odkúpi majetok dlžníka za hrubo neprimerane nízku cenu v stave tiesne dlžníka).

Pokiaľ takáto osoba by nebola vedomým členom nebezpečného zoskupenia spoločne s veriteľom, či investorom, alebo spoločne s vymáhacou firmou, stále pripadá do úvahy z jej strany páchanie trestného činu úžery, pokiaľ zneužije tieseň vlastníka napr. nehnuteľnosti na to, aby túto nadobudla za neprimerane nízku cenu. Napr. v prípade, že má takáto osoba vedomosť o tiesni dlžníka a odkúpi od neho nehnuteľnosť za neprimerane nízku cenu a pritom seba alebo iného hrubo neprimerane týmto spôsobom obohatí (reálna cena nehnuteľnosti sa dá zistiť v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy z trhových cien – napr. z internetových ponúk realitných kancelárií)

xi) **Odpredajca majetku dlžníka tretím osobám – speňažiteľ pôvodného majetku dlžníka**

Ako bolo už spomenuté, pri organizovanom spôsobe úžery, kedy sú jednotlivé úkony smerujúce k hrubo neprimeranému obohateniu sa na úkor dlžníkov rozdelené medzi viacero osôb (účelom čoho je zakrytie úžerníckeho konania, resp. sťaženie preukazovania páchania trestnej činnosti) môže samostatný subjekt v rámci spoločnej konajúcej skupiny vykonávať odpredaj majetku pôvodného dlžníka tretím osobám, po tom, čo bol tento zdanlivo legálnou cestou odobratý dlžníkovi a z nízku cenu prevedený na túto osobu. Postavenie tejto osoby je pritom kľúčové, pretože až u tejto osoby, alebo subjektu dochádza k zhodnoteniu celej organizovanej činnosti – vo forme zisku a k vzniku hrubo neprimeraného obohatenia na strane páchatelov, členov nebezpečného zoskupenia. Týmto subjektom môže byť najmä realitná spoločnosť, či realitný agent, ale môže ňou byť aj fyzická osoba. Vzhľadom na veľký význam tejto osoby sa dá predpokladať blízka previazanosť s hlavným organizátorom nebezpečného zoskupenia, teda buď veriteľom, alebo vedúcom vymáhačskej spoločnosti, alebo s investorom.

Pokiaľ by sa ukázalo vedomé konanie v spoločnej súčinnosti veriteľa, alebo vymáhača úžerníckych pohľadávok, alebo osôb predávajúcich majetok dlžníka a osoby, ktorá nehnuteľnosť po tom, čo ju napr. v exekúcii, či dražbe, alebo cestou realitného agenta nadobudla, pričom speňažením pôvodného majetku dlžníka by vzniklo hrubo neprimerané obohatenie sa z majetku dlžníka, aj takáto osoba by mohla byť považovaná za člena nebezpečného zoskupenia, či už spoločne s veriteľom, alebo spoločne s vymáhačskou firmou, alebo s osobami predávajúcimi nehnuteľnosti, alebo so všetkými spoločne, teoreticky vrátane aj investora peňazí do majetku veriteľa, z ktorých sú poskytované úvery.

VI. K otázke momentu – času spáchania trestného činu úžery

Ak je výsledkom realizácie úverových a zabezpečovacích zmlúv celkové obohatenie veriteľa presahujúci rámec, ktorý trestný zákon a súdna prax akceptuje ako primerané, je možné, že veriteľ pácha požadovaním uzatvorenia zmlúv, alebo realizáciou svojich zmluvných nárokov trestný čin úžery.

V zmysle požiadaviek **dochádza k naplneniu skutkovej podstaty úžery**

- i) **už verejným ponúkaním týchto úžerníckych úverov** (ako trestný čin v štádiu prípravy, resp. pokusu, pretože už tým, že úžerník úžernícke úvery ponúka, dochádza k pokusu o uskutočnenie konania, ktoré je popísané ako skutková podstata trestného činu úžery podľa § 235, ods. 1 TZ)
- ii) **podpísaním príslušných zmlúv** (zmluvy o úvere a/alebo zmluvy o jej zabezpečení – napr. zmluvou o zabezpečovacom prevode práva, záložnej zmluvy, exekučnej notárskej zápisnice, mandátnej zmluvy o výkone záložného práva), či už osobne veriteľom, alebo prostredníctvom obchodného zástupcu, kedy je trestný čin úžery už dokonaným trestným činom úžery **v zmysle znenia „dal sebe, alebo inému sľúbiť plnenie v hrubom nepomere“**, podľa § 235, ods. 1 TZ, teda ešte pred prijatím hrubo neprimeraného plnenia, a to tým, že si uzatvorením písomnej zmluvy/zmlúv, či uzatvorením ústnej zmluvy, či nepísanej dohody nechá sľúbiť neprimerane vysoké protiplnenie.
- iii) tým, že **hrubo neprimerané plnenie od dlžníka skutočne prijme, resp. ponechá si na trvalo predmet**, ktorý bol prevedený na neho z majetku dlžníka za účelom zabezpečenia záväzku z úveru (to v prípadoch tzv. zabezpečovacích prevodov práva), **alebo si inak priamo, či nepriamo privlastní, či nadobudne majetok dlžníka** (napr. dražbou, ktorú má pod kontrolou, alebo cestou exekúcie na základe exekučnej notárskej zápisnice, pokiaľ sa preukáže súčinnosť s exekútorom, a pod.), kedy je trestný čin úžery dokonaným trestným činom v zmysle znenia **„dal sebe, alebo inému poskytnúť plnenie“**, podľa § 235, ods. 1 TZ, teda tým, že prijme, alebo ponechá si natrvalo
 - a) neprimeranú odplatu za poskytnutie úveru (či už nazvanú ako úrok, poplatky, navýšenie istiny a podobne)
 - b) neprimerané vysoké úroky z omeškania, či zmluvnú pokutu
 - c) ponechá si na trvalo predmet slúžiaci na zabezpečenie
 - d) si inak privlastní, či nadobudne majetok dlžníka, (napr. dražbou, ktorú má pod kontrolou, alebo cestou exekúcie na základe exekučnej notárskej zápisnice, pokiaľ sa preukáže súčinnosť s exekútorom, a pod.)
 - e) alebo sa inak „hrubo neprimerane obohatí na úkor dlžníka“Aj tu platí, že **všetky tieto čiastky sa musia pre určenie skutočnej výšky obohatenia sa veriteľa na úkor dlžníka spočítať**, pretože § 235, ods. 1 TZ nehovorí nič o úrokoch (ako to mylne vykladajú sudy) ale o **„hrubo neprimeranom obohatení“**.
- iv) tým, že **vymáhač** (či už fyzická osoba nepodnikateľ, alebo viac osôb, alebo fyzická osoba podnikateľa, alebo tzv. inkasná spoločnosť, či iná spoločnosť zaoberajúca sa tzv. mimosúdnym vymáhaním pohľadávok) **pohľadávku na hrubo neprimerané plnenie „uplatní“, teda akýmkoľvek spôsobom, hoci aj zdanlivo slušným, požaduje jej zaplatenie úžerníckej pohľadávky**, či už osobne voči dlžníkovi, návštevou dlžníka, prostredníctvom listu, telefonicky, cez SMS, či e-mail, nevysloveným spôsobom (tacitne), napr., ak sa u dlžníka objaví viacero osôb a tieto sa pýtajú na zaplatenie pohľadávky, pričom z ich prítomnosti vyplýva, že ich cieľom je pohľadávku vymôcť, atď. Tohto spôsobu úžery sa môže, samozrejme, dopustiť aj samotný veriteľ, pokiaľ sám svoje úžernícke pohľadávky uplatňuje.
- v) Tým, že **vymáhač** (najmä fyzická osoba podnikateľ, alebo tzv. inkasná spoločnosť, či iná spoločnosť zaoberajúca sa tzv. mimosúdnym vymáhaním pohľadávok ako podnikateľskou činnosťou) **na seba prevedie úžernícku pohľadávku s úmyslom ju uplatniť – teda vymáhať**

K tomuto spôsobu spáchania trestného činu úžery dôjde už momentom uzatvorenia „zmluvy o postúpení pohľadávky“, pokiaľ je uzatvorená medzi pôvodným veriteľom, či majiteľom úžerníckej pohľadávky a nadobúdateľom, vymáhačskou firmou, či osobou, t. j. firmou, ktorá sa profesionálne zaoberá vymáhaním pohľadávok, pretože z jej predmetu

podnikania vyplýva, že pohľadávku nadobudla za účelom jej uplatnenia, teda úmysel nadobúdateľa uplatniť ju je daný.

Nie je však vylúčené, že takéhoto spôsobu úžery sa môže dopustiť aj iná osoba ako podnikateľ, zaoberajúci sa vymáhaním pohľadávok, kde úmysel nadobudnutia za účelom je uplatňovania môže byť preukázaný z iných okolností, napr. z obsahu zmluvy o nadobudnutí, zo svedeckých výpovedí alebo inak.

K spôsobom nadobudnutia pohľadávky je potrebné uviesť, že k prevodu pohľadávok z pôvodného veriteľa na nového veriteľa nemusí dôjsť iba na základe „zmluvy o postúpení pohľadávky“, ale aj inými, inak pomenovanými zmluvami, alebo zmluvou prevode podniku, či jeho časti, a pod..

VII. Ďalšie súvislosti pri preukazovaní individuálnej vedomosti o nepriaznivej situácii dlžníka

Zo znenia § 235, ods. 1 TZ jednoznačne vyplýva, že aj ten istý páchatel' sa môže v časovej následnosti dopustiť dvoch a viacerých trestných činov úžery, tak tým, že

a) v čase uzatvorenia úverovej zmluvy (prostredníctvom zmluvy – čo je zároveň dôkaz naplnenia skutkovej podstaty úžery týmto spôsobom) „**dá sebe slúbiť**“ hrubo neprimerané plnenie,

b) alebo tým (tu ide zrejme o spolupáchatela – agenta, či obchodného zástupcu) v čase uzatvorenia úverovej zmluvy (prostredníctvom zmluvy, ktorej uzatvorenie sprostredkoval – čo je zároveň dôkaz naplnenia skutkovej podstaty úžery týmto spôsobom) „**dá inému slúbiť**“ hrubo neprimerané plnenie

pričom neskôr, na základe takto uzatvorených zmlúv /kde došlo k spáchaniu tr. č. úžery spôsobom „dá sebe alebo inému slúbiť“

c) prijme plnenie na základe predtým uzatvorenej zmluvy, teda „**dá sebe poskytnúť**“ hrubo neprimerané plnenie

alebo v prípade agenta, či vymáhačskej firmy

d) prijme pre iného, alebo vykoná úkony, aby bolo hrubo neprimerané plnenie veriteľovi, vyplatené, teda „**dá inému poskytnúť**“ hrubo neprimerané plnenie.

V prípadoch c) a d) ide už o realizáciu úžerníckych nárokov na základe predtým podpísaných zmlúv, teda o prijatie plnení, najmä peňažných plnení, alebo iných majetkových plnení, napr. ponechanie si nehnuteľnosti dlžníka, či inej jeho veci.

Preukázanie zavinenia v prípadoch a) a b), teda v prípadoch, kedy páchatel' dá slúbiť sebe plnenie v zmysle § 235, ods. 1 TZ:

V tomto prípade, ktorý nastáva pri prevzatí nevýhodnej pôžičky, ide obvykle

i) o tieseň, ktorú veriteľ buď sám nespôsobil, a v tom prípade je potrebné posudzovať ostatné okolnosti, či s ohľadom na ne je, alebo nie je naplnený u veriteľa „*dolus eventualis*“ podľa § 15, písm. b) TZ, alebo

ii) stav dlžníka veriteľ sám spôsobil (napr. svojimi obchodnými praktikami – veriteľ mohol uviesť dlžníka pri preberaní úveru a podpisovaní zmluvy do stavu rozrušenia – v praxi sa bežne stávalo, že dlžníkovi boli peniaze odovzdávané v hotovosti napr. v malej miestnosti, či v aute, kde bol dlžník obkolesený „pomocníkmi“ veriteľa, obvykle veľkej a atletickej postavy, čo ľudia pociťujú ako nepriamy nátlak a môže ich to priviesť do značného stavu rozrušenia, alebo celá procedúra poskytnutia úveru bola vykonávaná zámerne rýchlo, aby si dlžník nemohol dostatočne uvedomiť a posúdiť dôsledky zmluvy, ktorú uzatvára – v tomto prípade veriteľ vyvolal u dlžníka stav tiesne, ako aj prípadne stav rozrušenia). V tomto prípade je vedomosť veriteľa o stave dlžníka nepochybná.

Preukázanie zavinenia v prípadoch c) a d), teda v prípadoch, kedy páchatel' nechá sebe, alebo inému poskytnúť plnenie v zmysle § 235, ods. 1 TZ:

V tomto prípade je možné vedomosť veriteľa o stave tiesne dlžníka oprieť aj o skutočnosť, že **tento stave tiesne** (pre spáchanie tohto následného trestného činu úžery je rozhodujúci stav v čase, kedy dochádza k spáchaniu trestného činu v zmysle „dá sebe alebo inému poskytnúť“,

nie stav v čase kedy bol, alebo mohol byť spáchaný trestný čin úžery v zmysle „dá sebe alebo inému sľúbiť“, pretože ide o dve samostatné skutkové podstaty a aj o dva samostatné trestné činy) **častočne, alebo v značnej miere** (tieseň môžu vyvolať viaceré okolnosti, a je zrejmé, že postačuje jeden dôvod tiesne a vedomosť veriteľa aj o jednom dôvode tiesne) **vyvolal samotný veriteľ, a to príkrymi zmluvnými podmienkami, ktoré znemožnili dlžníkovi jeho záväzky splniť, a ktoré jednostranne a bez možnosti dlžníka** ich ovplyvniť, veriteľ zapracoval do ním predloženej formulárovej zmluvy, čím sa dlžník mohol v dôsledku samotného záväzku voči veriteľovi dostať do takej finančnej tiesne, že už nemohol ďalej plniť svoje splátky a úroky, že veriteľovi vzniklo právo si ponechať hrubo neprimerané plnenie (napr. právo ponechať si nehnuteľnosť na základe zmluvy o zabezpečovacom prevode práva) a veriteľ si túto nehnuteľnosť naozaj ponechal (čo je bežný prípad z praxe, kedy dlžníci prišli v dôsledku malých úverov spotrebiteľskej povahy o celé svoje byty, či domy, bez akejkoľvek náhrady).

Teda v tomto prípade sa vedomosť veriteľa o stave tiesne, či inej zlej situácie dlžníka musí posudzovať oddelene od vedomosti veriteľa o stave tiesne, či inej zlej situácie dlžníka v čase uzatvorenia zmluvy, a to preto, že ide o dve oddelené skutkové podstaty trestného činu úžery, jedna v čase, keď si veriteľ nechá sľúbiť hrubo neprimerané plnenie (v čase uzatvorenia zmluvy) a druhú v čase, keď hrubo neprimerané plnenie prijme (to môže byť počas trvania zmluvy, pri splácaní istiny a úrokov, či úrokov z omeškania, alebo po vyhlásení úveru za splatný z dôvodu nesplatenia splátok úveru, a to ponechaním si napr. nehnuteľnosti poskytnutej na zabezpečenie úveru, alebo nadobudnutím takejto nehnuteľnosti za nízku cenu v dražbe, či priamym predajom, či predajom v exekúcii (najmä na základe tzv. exekučných notárskych zápisníc – ktorých použiteľnosť bola medzi časom v oblasti spotrebiteľských úverov obmedzená zákonnou úpravou, a ohľadne takýchto zápisníc podpísaných pred touto úpravou je ich použiteľnosť značne obmedzená aj medzi tým vydanou súdnou judikatúrou, ktorá napr. zakazuje exekvovať sumy, ktoré nie sú výslovne uvedené v exekučnej notárskej zápisnici) ak by sa preukázalo, že veriteľ, dražobná spoločnosť, alebo kupujúci sú osobami previazanými, alebo konajúci spoločne, organizovaným spôsobom, čo je praxi taktiež možné, pretože poskytovatelia úverov často vlastnia dražobné spoločnosti, cez ktoré založené nehnuteľnosti predávajú).

VIII.

Premlčanie trestných činov organizovanej úžery

Podľa § 235, ods. (3) a (4) Trestného zákona, sa za úžeru potrestá páchatel'

(3) Odňatím slobody na päť rokov **až dvanásť rokov** ak spáchaním trestného činu úžery

a) spôsobí ním značnú škodu, alebo

b) trestný čin spácha závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na desať rokov **až pätnásť rokov** ak spáchaním trestného činu úžery

a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo

b) **ako člen nebezpečného zoskupenia.**

Podľa § 87, ods. 1) písm. b) Trestného zákona „Trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej doby, ktorá je **dvadsať rokov**, ak ide o zločin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov.

Podľa § 11, ods. 2) TZ „O zločin ide aj vtedy, ak v prísnejšej skutkovej podstate prečinu spáchaného úmyselne je ustanovená horná hranica trestnej sadzby prevyšujúca päť rokov.“

Z vyššie uvedeného vyplýva, že **organizovaná úžera je**, rovnako ako úžera, pri ktorej vznikla značná škoda, alebo škoda veľkého rozsahu, sú v zmysle § 235, ods. 3) a 4) TZ v nadväznosti na § 11, ods. 2) TZ **zločinom a teda, že je trestnosť sa premlčiava v lehote až 20 rokov, t. j. v súčasnosti je možné účinne stíhať takúto trestnú činnosť aj v prípade, že k jej páchaniu došlo pred 20 a menej rokmi.**

IX.**Pranie špinavých peňazí**

Zatiaľ čo organizovaná úžera, ako bola popísaná vyššie v časti VI.A. sa vyskytovala najmä v nedávnej minulosti (čo nemení nič na skutočnosti, že je ešte stále trestne stíhateľná, nakoľko boli spáchané také vysoké škody na majetku poškodených – individuálnych dlžníkov, ale aj na majetku celých skupín dlžníkov a v dôsledku tejto skutočnosti by išlo o trestnú činnosť, pri ktorých je premlčacia doba veľmi dlhá), **v súčasnosti je možné a pravdepodobné, že dochádza k legalizácii príjmov osôb, ktoré sa v minulosti vedome zúčastňovali na organizovanej úžere opísanej vyššie, teda dochádza k praniu špinavých peňazí, ktoré je trestné v zmysle § 233 TZ.**

V rámci tejto skutkovej podstaty sú prípadní páchatelia úžery z dávnejšej minulosti, právne stíhateľní aj za svoje následné konanie – pranie špinavých peňazí z trestnej činnosti – uskutočňované v nedávnej minulosti, alebo v súčasnosti.

Sme svedkami že namiesto starých firiem, činných v minulých rokoch sa ako poskytovatelia tzv. nebankových úverov, či pôžičiek, vrátane spotrebiteľských úverov objavujú nové spoločnosti, ktoré sa správajú v súlade so súčasnou legislatívou (ktorá tiež mimochodom obchádza účel zákona o bankách). Skutočnosť, že staré známe firmy, ktorých úžernícka činnosť bola zrejme vzhľadom na rozhodnutia civilných súdov o neplatnosti ich praktík z dôvodu rozporu s dobrými mravmi – a to práve z dôvodu páchania úžery v civilno – právnom zmysle – ktorý je z hľadiska definície zhodný s popisom skutkovej podstaty trestného činu úžery podľa § 235, ods. 1 TZ – nie sú v súčasnosti aktívne a nevidno ich na trhu, zatiaľ čo sa objavili nové, môže svedčiť o tom, že došlo k preliatiu peňazí nadobudnutých v minulosti z organizovanej, alebo aj neorganizovanej úžery do nových spoločností, ktoré dnes prostriedky získané z minulej trestnej činnosti – úžery – používajú na poskytovanie úverov a pôžičiek „lege artis“.

Pokiaľ by sa preukázal tok peňazí z nedávnej minulosti aktívnych úžerníckych spoločností alebo od individuálnych úžerníkov (tieto týmto spôsobom nadobudli obrovské finančné prostriedky alebo majetky, najmä nehnuteľnosti – v dôsledku prisvojenia si majetku dlžníkov) do dnešných na trhu fungujúcich nebankových spoločností, potom by zrejme išlo o pranie špinavých peňazí, teda o organizovaný zločin trestný podľa osobitného zákona o boji proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti.

Nápadným znakom toho, že môže ísť práve o takéto peniaze môže byť najmä, pokiaľ majiteľmi týchto novodobých „nebankových“ spoločností sú spoločnosti so sídlom v tzv. daňových rajoch, pretože pôvod peňazí z takýchto spoločností sa dá ťažšie vypátrať, avšak v súčasnosti už majú policajné orgány a v tejto oblasti väčšie možnosti, najmä s ohľadom na medzinárodnú spoluprácu polície a v rámci Interpolu.

X.**Ostatná trestná činnosť pri poskytovaní úverov a ich realizácii****X.1.***Podvod spáchaný na dlžníkovi*

Trestný čin podvodu podľa § 221 TZ je definovaný nasledovne: „Kto na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že uvedie niekoho do omylu alebo využije niečí omyl, a spôsobí tak na cudzom majetku ... škodu“

Často dochádza k uzatvoreniu zmlúv, ktorá majú fingovať spotrebiteľské úvery, resp. k uzatvoreniu zmlúv, slúžiacich na zabezpečenie úžerníckych pohľadávok z dôvodu, že veritelia, resp. sprostredkovatelia (agenti alebo obchodní zástupcovia) veriteľov uvedú dlžníkov do omylu ohľadne toho, čo skutočne uzatvárajú a aký je skutočný účel dokumentov, ktoré podpisujú.

Obvyklé v nedávnej minulosti bolo najmä, že pri uzatváraní úverových zmlúv bolo požadované od dlžníkov, aby uzatvorili zabezpečovacie zmluvy (zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, kúpne zmluvy o predaji nehnuteľností, či záložné zmluvy) s tým, že zmluvu uzatvárajúci veriteľ, či jeho agent, dlžníka uistí, že ide iba o formalitu a že je to potrebné, aby mu mohol

vyplatiť peniaze, avšak skutočné dôsledky /najmä možnú stratu obydlia, nehnuteľnosti, či inú značnú ujmu mu zastrú, hoci ako poskytovateľa v skutočnosti spotrebiteľských úverov majú povinnosť postupovať voči dlžníkovi s odbornou starostlivosťou a tieto možné dôsledky im majú povinnosť v rámci odbornej starostlivosti vysvetliť.

Pokiaľ sú takto dlžníci uvedení do omylu a v dôsledku takéhoto konania veriteľov, či ich zástupcov je im spôsobená škoda, z ktorej má naopak osôb veriteľ, jeho obchodný zástupca, či tretia osoba, môže dôjsť aj ku spáchaniu trestného činu podvodu. V tomto prípade nejde o tzv. úverový podvod, ktorý môže spáchať iba dlžník, ale o podvod v obvyklom zmysle, ktorý spácha veriteľ, či osoba, ktorá v jeho mene úverovú zmluvu uzatvorila.

X.2.

Trestná činnosť pri výkone zmlúv o zabezpečovacom prevode práva, resp. pri výkone záložného práva, resp. pri predaji majetku dlžníka v exekúcii, či dražbe

Okrem samotného trestného činu úžery, prípadne úžery ako organizovaného zločinu, v praxi pri výkone vyštahovania dlžníka bez právoplatného vypratacieho rozsudku súdu (ktorú veriteľ v minulosti zvykol robiť sám, alebo prostredníctvom tretích osôb) došlo súčasne k protizákonnému pozbaveniu dlžníka jeho obydlia.

Pri tejto činnosti mohlo dôjsť k spáchaniu rôznych trestných činov:

a) **Porušovanie domovej slobody podľa § 194 TZ**

Spoločenským záujmom, ktorý je chránený § 194 TZ je „ochrana obydlia občanov“ a „ochrana ústavného práva občanov na obydlie“.

Podľa čl. 21 Ústavy SR č. 460/1992 Zb. v platnom znení: Keďže účelom § 194 TZ je práve ochrana práva občanov na nedotknuteľnosť obydlia, je zrejmé, že realizáciou protiprávneho vypratania občanov – dlžníkov z ich obydlí bez právoplatného vypratacieho rozsudku súdu je a v praxi mnohokrát bol porušený spoločenský záujem chránený v § 194 TZ, teda, že bola takýmto konaním naplnená skutková podstata trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 194 TZ.

Navyše, nakoľko väčšinou dochádzalo k takémuto protiprávnemu vyprataniu, deložovaniu dlžníka často priamo na ulicu početnými skupinami (obvykle 3 a viac osôb), išlo zrejme taktiež o organizovaný zločin, teda o páchanie trestného činu porušovania domovej slobody kvalifikovaným spôsobom.

Podľa § 194, ods. 1 TZ je skutková podstata trestného činu porušovania domovej slobody naplnená, pokiaľ dôjde k neoprávnenému vniknutiu tretích osôb do nehnuteľnosti, ktoré predstavuje obydlie dlžníka.

K nedovolenému vniknutiu do obydlí dlžníkov za účelom ich protiprávneho, a často aj násilného deložovania, dochádzalo obvykle kvalifikovaným spôsobom, použitím násilia, a to najmä vlámaním v zmysle § 122, ods. 4 TZ v nadväznosti na § 138 TZ.

b) **Poškodzovanie cudzej veci podľa § 245 TZ**

Pri násilnom vstupe do obydlia dochádzalo taktiež k spáchaniu trestného činu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 TZ

Pri vymáhaní pohľadávok, ale aj pri nedobrovoľnom vypratávaní, deložovaní dlžníkov z ich obydlí bez vypratacieho rozsudku dochádzalo k páchaniu trestných činov:

c) **Nebezpečné vyhrážanie podľa § 360 TZ**

d) **Vydieranie podľa § 189 TZ**

e) **Hrubý nátlak podľa § 190 TZ**

Pri vypratávaní dlžníkov z ich obydlí bez právoplatného vypratacieho rozsudku boli prípady, že sa na nich zúčastnili priamo príslušníci policajného zboru.

V týchto prípadoch je možné, že mohli byť naplnené skutkové znaky trestného činu

f) **Zneužitia právomoci verejného činiteľa podľa § 326 TZ**

Trestného činu zneužitia právomoci verejného činiteľa by sa popri spoluúčasti na organizovanej úžere, alebo na inom trestnom čine, takisto mohol dopustiť exekútor pri exekúcii majetku dlžníka za účelom speňaženia a vymáhania úžerníckych nárokov.

XI.

**Prostriedky nápravy škôd – práva dlžníkov
ako poškodených osôb v rámci trestného stíhania**

Z hľadiska **dlžníka, ako osoby poškodenej** trestnou činnosťou úžerníkov, či iných trestne konajúcich osôb, **má tento v danom trestnom konaní postavenie účastníka konania** – poškodenej osoby, a má procesné práva stanovené trestným poriadkom, **vrátane práva uplatniť nárok na náhradu škody**, ktorou je

- i) rozdiel medzi tým, čo páchatel (veriteľ, vymáhač, iná osoba zneužívajúce tieseň dlžníka, alebo viacero osôb konajúcich v súčinnosti) získali, teda **hodnota majetku dlžníka, o ktorý dlžník v dôsledku trestnej činnosti prišiel** po odrátaní istiny a bežných trhových úrokov za poskytovanie daného druhu úveru
- ii) **hodnota nájomného**, alebo peňazí, ktoré musel vynaložiť na náhradné obydlie, o ktoré prišiel
- iii) **nemajetková ujma** za útrapy a spoločenskú a životnú dehonestáciu, ktoré boli jemu a jeho príbuzným spôsobené v dôsledku trestnej činnosti, pretože mnoho dlžníkov sa v dôsledku protiprávnej činnosti stalo proti svojej vôli bezdomovcami, alebo utrpeli vážne psychické ochorenia v dôsledku traumy, ktorá im bola stratou obydlia a stratou normálneho občianskeho života protiprávnym konaním úžerníkov spôsobená.

Poškodený má rovnako právo, pokiaľ je to možné, požadovať „*restitutio in integrum*“, teda právo požadovať navrátenie do pôvodného stavu, najmä vrátenie vecí, čo bude v prípade nehnuteľností aj s ohľadom na existujúcu judikatúru NS SR možné iba vtedy, pokiaľ nedošlo k ich nadobudnutiu súčasnými majiteľmi dobromyseľným spôsobom. Avšak aj v tejto otázke sa dá so súčasnou rozhodovacou praxou NS SR polemizovať, pretože NS SR prelamuje týmto základnú zásadu, právny princíp „*nemo plus iuris ad alium transfere potest, quod ipse habet*“, teda že „nikto nemôže na iného preniesť viac práv, ako sám má“, čím bez opory v zákone (dobromyseľní nadobúdatelia sú v zmysle vôle zákonodarcu – parlamentu chránení len v prípade hnutelých vecí!) de facto podporujú vyššie opísanú trestnú činnosť, pretože osoby konajúce vyššie opísaným spôsobom majú v dôsledku rozhodovania NS SR garantované, že voči nim nebudú môcť nadobúdatelia nehnuteľností, ktorým predali pôvodný majetok dlžníka, vznášať prípadné nároky na náhradu škody, pokiaľ by dlžník získal nehnuteľnosti, ktoré mu boli trestnou činnosťou odňaté v rámci uplatnenia nároku dlžníkov na „*restitutio in integrum*“. Teda rozhodovacia činnosť NS SR de facto chráni protiprávne odnímanie obydlí dlžníkov, ktorí, ak dôjde k odpredaju týchto nehnuteľností tretím osobám, už nemajú možnosť ich získať späť. Táto rozhodovacia činnosť tak stavia nových nadobúdateľov na stranu osôb, ktoré im nehnuteľnosti predali.

Paradoxne tak dôvod, ktorým **NS SR odôvodňuje svoju rozhodovaciu prax (zabezpečenie právnej istoty nadobúdateľov nehnuteľností), prelamuje niekoľko tisícročí starý základný právny princíp „*nemo plus iuris ad alium transfere potest, quod ipse habet*“**, ktorého účelom je práve „*právna istota legálnych vlastníkov nehnuteľností*“, čím dochádza k dodatočnej civilno-právnej legalizácii dôsledkov protiprávnej činnosti a **totálnej ignorácii a popieraní rovnakého práva na právnu istotu originálnych a nepochybné legálnych vlastníkov dotknutých nehnuteľností**, aké požadujú noví nadobúdatelia nehnuteľností, a to práva, **ktorými sú poškodení dlžníci z úžerníckych úverov**.

Preto by bolo vhodné danú **judikatúru NS SR prehodnotiť, najmä tzv. zjednocovacím stanoviskom**, najmä pokiaľ sa táto týka dobromyseľného nadobúdania nehnuteľností, ktoré pochádzajú z majetku osôb poškodených trestnou činnosťou (napr. úžerou), pretože aj poškodené osoby majú rovnaké, ba dokonca, ako originálni a nepochybné legálni vlastníci oveľa silnejšie právo na právnu istotu ako akýkoľvek iný občan, ktorý po nich hoci aj dobromyseľne ich nehnuteľnosť nadobudol na základe protiprávnej činnosti tretích osôb, a túto právnu istotu týmto poškodeným osobám štát nemôže odobrať kvôli tomu, že zlyháva v plnení svojich povinností – v stíhaní trestnej činnosti, nehovoriac o tom, že takýmto postupom je súčasne porušené aj ústavné právo dotknutých poškodených osôb na ochranu vlastníctva ako aj na rovnaké zaobchádzanie (NS SR jedným osobám priznáva právo na právnu istotu, zatiaľ čo iným, pôvodným vlastníkom toto právo upiera). Teda inou možnou cestou prehodnotenia judikatúry NS SR je aj cesta rozhodnutia Ústavného súdu SR o protiústavnosti takýchto judikátov, pretože v prípade uplatňovania dvoch rovnakých práv je v rozhodovacej praxi vždy rozhodujúca otázka

ka, či právo je silnejšie. A vzhľadom na pôvodnosť a originálnosť nadobudnutia vlastníckeho práva pôvodnými poškodenými osobami je právo pôvodných vlastníkov oveľa silnejšie ako právo akýchkoľvek iných neskorších nadobúdateľov. A toto je dôvod, prečo už niekoľko storočí existuje a vo vyspelých právnych štátoch je, na rozdiel od rozhodovacej činnosti nášho NS SR, stále rešpektovaný princíp „*nemo plus iuris ad alium transfere potest, quod ipse habet*“.

Za účelom zabezpečenia nárokov poškodeného **má dlžník, ako účastník konania právo** v trestnom stíhaní v zmysle § 50 Trestného poriadku č. 301/2005 Z. z. **požadovať od orgánov** činných v trestnom konaní **uskutočnenie úkonov smerujúcich k zaisteniu jeho nárokov**, najmä požadovať zákaz nakladania s vecou a pod., pričom takéto zaistenie môže smerovať voči

- a) majetku obvineného
- b) majetkovým právam obvineného v právnickej osobe, v ktorej má obvinený majetkovú účasť
- c) majetkovým právam právnickej osoby, v ktorej obvinený
 - 1) má majetkovú účasť, alebo
 - 2) je
 - i) štatutárnym zástupcom,
 - ii) členom štatutárneho orgánu
 - iii) prokuristom
 - iv) vedúcim organizačnej zložky
 - v) vedúcim podniku zahraničnej osoby
- d) na majetkových právach právnickej osoby, v ktorej má priamu alebo nepriamu majetkovú účasť právnická osoba, v ktorej má obvinený
 - 1) má majetkovú účasť, alebo
 - 2) je
 - vi) štatutárnym zástupcom,
 - vii) členom štatutárneho orgánu
 - viii) prokuristom
 - ix) vedúcim organizačnej zložky
 - x) vedúcim podniku zahraničnej osoby
- e) na ostatných majetkových právach obvineného.

Orgány činné v trestnom konaní majú teda zákonom dané čo sa týka záberu veľmi široké možnosti **zabezpečiť nároky** poškodených a tým **s takmer okamžitou účinnosťou aj súčasne zamedziť páchanie akejkoľvek ďalšej trestnej činnosti** (vrátane legalizácie príjmov z predchádzajúcej trestnej činnosti) či už priamo páchatelmi, alebo právnickými osobami, ovládanými páchatelmi, alebo právnickými osobami, do ktorých bol medzi časom majetok z trestnej činnosti preliaty. ■

RESUMÉ

Úžera ako organizovaný zločin (pri poskytovaní pôžičiek, úverov, pri ich zabezpečení, uplatňovaní a v iných súvisiacich právnych vzťahoch)

Článok „Úžera ako organizovaný zločin“ je završením publikačnej činnosti autora v oblasti právnej ochrany spotrebiteľov finančných služieb proti úžere so zameraním na trestno-právne aspekty poskytovania finančných služieb, najmä úverov a pôžičiek. Článok nadväzuje na predchádzajúce odborné články v tejto oblasti, „Dobré mravy v záväzkoch na poskytnutie peňažného plnenia a pri ich zabezpečení“, Bulletin Slovenskej Advokácie č. 7 – 8/2008 a „Predstierané právne úkony za účelom poskytnutia pôžičky/úver a ich zabezpečenia“, Justičná revue 1/2009, pričom danú problematiku analyzuje na pozadí judikatúry najvyšších súdov Nemecka, Rakúskej republiky a Českej republiky.

SUMMARY

Usury as the Organized Crime (in Providing Borrowings, Loans, Securities as Guarantees for Loans, Their Enforcement and Other Related Legal Relations)

This article completes a series of the author's articles concerning legal protection of consumers of financial services against usury with the focus on criminal and legal aspects of the provision of financial services, mainly borrowings and loans. The article is a follow-up to previous articles dealing with this issue, namely "Good Morals in Commitments to Provide Loans and Securities to Guarantee the Repayment Thereof" (Bulletin of Slovak Advocacy No. 7 – 8/2008) and "Ostensible Legal Transactions for the Purposes of Providing Borrowings/Loans and Securities to Guarantee the Repayment Thereof" (Justičná revue 1/2009). The author analyses the above-mentioned issues in the light of the case law of supreme courts in Germany, Austria and Czech Republic.

ZUSAMMENFASSUNG

Wucher als organisierte Kriminalität (bei Vergabe von Anleihen, Krediten, bei deren Sicherstellung, Inanspruchnahme und in anderen zusammenhängenden Rechtsverhältnissen)

Der Artikel „Wucher als organisierte Kriminalität“ bildet den Höhepunkt der Publikationstätigkeit des Autors im Bereich Rechtsschutz der Verbraucher von Finanzdienstleistungen gegen Wucher mit Ausrichtung auf die strafrechtlichen Aspekte bei der Erbringung von Finanzdienstleistungen, insbesondere Krediten und Anleihen. Der Artikel knüpft an die vorangegangenen Fachartikel in diesem Bereich „Gute Sitten bei den Verpflichtungen zu Leistungen in Geld und bei deren Sicherstellung“, Bulletin der Slowakischen Anwaltschaft Nr. 7 – 8/2008 und „Fiktive Rechtsgeschäfte zwecks Vergabe von Anleihen/Krediten und deren Sicherstellung“ Justizrevue 1/2009, wobei diese Problematik am Hintergrund der Judikatur der Obersten Gerichtshöfe des Deutschlands, der Republik Österreich und der Tschechischen Republik analysiert wird.

Advokát vs. Cloud

II. časť

JUDr. Martin Friedrich

Rozdielny pohľad na ochranu osobných údajov medzi USA a EÚ sa naplno prejavil v rozhodnutí SD EÚ vo veci Schrems. V druhej časti článku sa venujeme nielen reakcii EÚ na odhalenia o hromadnom zbere údajov a straty bezpečného prístavu, ale aj projektu Európskej Komisie o dôveryhodnom európskom Cloude a negatívnej reakcii CCBE voči tomuto projektu. Prezентujeme odporúčania CCBE a Americkej advokátskej komory na uchovávanie údajov v Cloude vo vzťahu k ochrane osobných údajov v EÚ a povinnosti mlčanlivosti advokáta.

1 "They that can give up essential liberty to obtain a little temporary safety deserve neither liberty nor safety"

2 STEWART, J. B.: A Fearless Culture Fuels U. S. Tech Giants, JUNE 18, 2015, The New York Times, The New York Times Company [online] (Dostupné z: http://www.nytimes.com/2015/06/19/business/the-american-way-of-tech-and-europes.html?_r=0 cit. 27. 10. 2015)

3 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/EHS z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov (Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, kap. 13/zv. 15)

„Kto sa vzdá slobody, aby získal kúsok bezpečnosti, si nezaslúži ani slobodu ani bezpečnosť.“

Benjamin Franklin¹

Európska únia

Zrejme nikoho neprekvapí, že Európska únia (ďalej len „EÚ“) dobieha USA čo sa týka vývoja, dostupnosti a rozvoja informačných technológií.² Z toho vyplývajú dva dôležité závery: prvým je, že väčšina užívateľov internetových služieb využíva služby spoločnosti so sídlom v USA (Facebook, Google, Apple a podobne). Pritom každý poskytovateľ týchto služieb rozširuje ich portfólio a snaží sa bojovať o zákazníka tak, aby neodišiel ku konkurencii, ale využíval čo najviac služieb od jedného poskytovateľa (napr. vyhľadávač Google, následne Gmail ako emailová služba, Dokumenty Google na tvorbu dokumentov online, Youtube atď.). Druhým, že akékoľvek technologické riešenia dohodnuté priamo s európskym poskytovateľom bývajú pre konečného užívateľa nákladnejšie ako tie, ktoré poskytujú americkí dodávatelia.

Pokiaľ vychádzame z predpokladu, že drvivá väčšina Európanov používa služby spoločností so sídlom v USA, ktoré majú dátové centrá taktiež na území USA, tak väčšina dát prejde alebo skončí na serveroch v USA, ktoré sú pod jurisdikciou amerických vládných agentúr. Európska komisia sa pokúsila zaviesť štandard ochrany osobných údajov Európanov prostredníctvom tzv. bezpečných prístavov. Vďaka rozhodnutiu vo veci Schrems (C -362/14) však dnes už vieme, že ochrana poskytovaná prostredníctvom bezpečných prístavov nebola až taká bezpečná.

Nebezpečný prístav

Na základe článku 25 ods. 6 smernice 95/46/EC³ mala Komisia právo stanoviť, že tretia krajina „z titulu svojho vnútroštátneho právneho poriadku alebo medzinárodných záväzkov“ zaručovala primeranú ochranu pri cezhraničnom prenose osobných údajov do tretích krajín. Rozhodnutím

JUDr. Martin Friedrich
je absolventom Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Od roku 2013 pôsobí ako advokát v Košiciach.

2000/520/ES⁴ Komisia určila, že USA zaručujú ochranu osobných údajov prenesených z EÚ na základe tzv. princípov bezpečného prístavu.

Princípom bezpečného prístavu treba rozumieť tak, že stanovili kritériá ochrany osobných údajov, ku ktorým mohli dobrovoľne pristúpiť poskytovatelia služieb v USA.⁵ Pristúpením k týmto princípom poskytovateľ služieb v USA uskutočnil samo certifikáciu, čím navonok deklaroval, že ochrana ním poskytnutých osobných údajov je ekvivalentná s ochranou podľa smernice 95/46/EC, a teda, že osobné údaje občanov EÚ skončia v bezpečnom prístave u prevádzkovateľa so sídlom v USA. Kontrolu dodržiavania týchto princípov vykonávala v USA Federálna obchodná komisia (The Federal Trade Commission, ďalej len „FTC“).

O dodržiavaní princípov bezpečného prístavu podala Komisia dve správy: obe zistili zásadné nedostatky v dodržiavaní týchto princípov. V správe z roku 2002⁶ Komisia konštatovala, že podstatná časť organizácií, ktoré pristúpili k dodržiavaniu zásad bezpečného prístupu, tieto princípy v skutočnosti nedodržiavajú a FTC nevyhucuje dodržiavanie týchto princípov tak, ako by mala. Správa Komisie z roku 2004⁷ opätovne vyzvala FTC, aby bola pri presadzovaní princípov proaktívnejšia a zdôraznila, že mnohé organizácie na jednej strane síce vykonali samo certifikáciu, no nezverejnili zásady dodržiavania ochrany osobných údajov. Komisia taktiež bola toho názoru, že FTC nemá žiadnu právomoc, prostredníctvom ktorej by mohla vynucovať zverejnenie zásad ochrany osobných údajov samo certifikovaných organizácií.

Odhalenia Edwarda Snowdena

Informácie o existencii programov PRISM a XKeyscore vyvolali zo strany Európskej komisie obavy o bezpečnosť osobných údajov v USA: „Počas roka 2013 informácie o veľkosti a rozsahu programov sledovania USA vyvolali obavy o kontinuitu ochrany osobných údajov zákonne prenesených do USA podľa systému bezpečného prístavu. Napríklad, všetky spoločnosti, ktoré sa zúčastňujú programu PRISM a umožňujú orgánom USA prístup k údajom uloženým a spracúvaným v USA, majú certifikát pre systém bezpečného prístavu. Tým sa systém bezpečného prístavu stal jedným z kanálov, cez ktorý majú spravodajské orgány USA prístup k zhromažďovaniu osobných údajov pôvodne spracovaných v EÚ.“⁸

Komisárka Viviane Reding, do ktorej portfólia spadala aj ochrana osobných údajov uviedla, že „Dohoda o bezpečných prístavoch nemusí byť v konečnom dôsledku až taká bezpečná. Môže predstavovať zadné dverka, cez ktoré smú spoločnosti prenášať dáta do USA, kde je ochrana osobných údajov nižšia ako v Európe.“⁹ Komisia sa preto snažila od roku 2013 rokovať o zvýšení ochrany osobných údajov s USA¹⁰ a spoliehala sa, že zo strany USA dôjde k prijatiu vyššieho štandardu ochrany osobných údajov, ktorý by bol aj efektívne vynucovaný. Text prijatého Freedom Act-u je však dôkazom o bezúspešnosti týchto rokovaní.

Schrems

Pán Max Schrems je rakúsky štátny príslušník s bydliskom v Rakúsku, ktorý je od roku 2008 používateľom sociálnej siete Facebook. Každý užívateľ služby Facebook so sídlom na území EÚ musí v rámci svojej registrácie uzavrieť zmluvu so spoločnosťou Facebook Ireland, dcérskou spoločnosťou Facebook Inc., ktorá má sídlo v Spojených štátoch. Osobné údaje klientov spoločnosti Facebook s bydliskom na území EÚ sa v celom rozsahu alebo sčasti prenášajú na servery patriace spoločnosti Facebook Inc., ktoré sa nachádzajú na území Spojených štátov, kde sa spracúvajú.

Opierajúc sa o odhalenia pána Snowdena, požiadal pán Schrems írskeho komisára na ochranu osobných údajov, aby uplatnil svoju štatutárnu právomoc a zakázal spoločnosti Facebook Ireland prenos jeho osobných údajov do Spojených štátov. Komisár odmietol sťažnosť pána Schremsa, pretože dospel k záveru, že neexistovali dôkazy o tom, že sa NSA dostala k jeho osobným údajom. Komisár doplnil, že výhrady vznesené pánom Schremsom v jeho sťažnosti nemohli byť užitočne uplatnené, pretože všetky otázky týkajúce sa primeranosti ochrany osobných údajov v Spojených štátoch musia byť riešené v súlade s rozhodnutím 2000/520 a v tomto rozhodnutí Komisia konštatovala, že Spojené štáty americké zabezpečujú primeranú úroveň

4 Rozhodnutie Komisie z 26. júla 2000 v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES o primeranosti ochrany poskytovanej zásadami bezpečného prístavu a súvisiacimi často kladenými otázkami vydanými Ministerstvom obchodu USA (2000/520/ES) (Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, kap. 16/zv. 1)

5 Safe Harbor Privacy Principles issued by the US Department of Commerce on July 21, 2000, Export.gov [online] (Dostupné z: http://www.export.gov/safeharbor/eu/eg_main_018475.asp cit. 27. 10. 2015)

6 COMMISSION STAFF WORKING PAPER: The application of Commission Decision 520/2000/EC of 26 July 2000 pursuant to Directive 95/46 of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data provided by the Safe Harbour Privacy Principles and related Frequently Asked Questions issued by the US Department of Commerce, Brussels, 13. 2. 2002, SEC(2002) 196, str. 10 [online] (Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/adequacy/sec-2002-196/sec-2002-196_en.pdf cit. 27. 10. 2015)

7 COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, The implementation of Commission Decision 520/2000/EC on the adequate protection of personal data provided by the Safe Harbour privacy Principles and related Frequently Asked Questions issued by the US Department of Commerce, Brussels, 20. 10. 2004, SEC (2004) 1323, str. 13 [online] (Dostupné z:

- ropa.eu/justice/data-protection/international-transfers/adequacy/files/sec-2004-1323_en.pdf 28. 10. 2015)
- 8 OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o fungovaní systému bezpečného prístavu z pohľadu občanov EÚ a spoločností usadených v EÚ /*COM/2013/0847 final*/ EUR-Lex – 52013DC0847 [online] (Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM-:2013:0847:FIN> cit. 28. 10. 2015)
- 9 Chaffin, J.: EU to review 'safe harbour' data privacy rule for US companies, July 19, 2013, THE FINANCIAL TIMES, THE FINANCIAL TIMES LTD [online] (Dostupné z: <http://www.ft.com/cms/s/0/285454b4-f091-11e2-929c-00144feabd-c0.html#axzz3prXtyg4q> cit. 28. 10. 2015)
- 10 OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE Obnovenie dôvery v toky údajov medzi EÚ a USA /*COM/2013/0846 final*/ 52013DC0846 [online] (Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM-:2013:0846:FIN> cit. 28. 10. 2015)
- 11 Rozsudok Súdneho dvora EÚ, zo 6. októbra 2015 veci C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650
- 12 bod 63 rozsudku C-362/14
- 13 Príloha I štvrtý odsek rozhodnutia 2000/520/ES
- 14 bod 88 rozsudku C-362/14
- ochrany. Pán Schrems podal proti komisárovi žalobu na High Court (Vyšší súd), ktorý usúdil, že elektronické sledovanie a zaznamenávanie osobných údajov prenášaných z Únie do Spojených štátov zodpovedalo potrebným a nevyhnutným cieľom verejného záujmu. Zohľadnil však skutočnosti odhalené pánom Snowdenom, ktoré ukázali, že NSA a iné federálne úrady sa dopustili „značného prekročenia právomoci“. Pretože sa vyšší súd domnieval, že masový a nediferencovaný prístup k osobným údajom sa dotýka vykonávania práva Únie v zmysle článku 51 Charty a pán Schrems v skutočnosti napáda zákonnosť „systému bezpečného prístavu“ zavedeného rozhodnutím 2000/520, rozhodol sa Vyšší súd predložiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, v ktorej sa pýtal, či národný orgán zodpovedný za ochranu osobných údajov je absolútne viazaný rozhodnutím Komisie o bezpečných prístavoch (2000/520/ES), alebo či môže vykonávať vlastný prieskum nad rámec rozhodnutia Komisie o bezpečnom prístave.
- Súdny dvor vo svojom rozhodnutí zo dňa 6. októbra 2015¹¹ ako prvé analyzoval vzťah právomocí medzi Komisiou a národným orgánom určeným na ochranu osobných údajov (ďalej len „dozorný orgán“). Súd rozhodol, že úlohou dozorných orgánov je najmä zabezpečiť spravodlivú rovnováhu medzi rešpektovaním základného práva na rešpektovanie súkromného života na jednej strane a záujmami, ktoré sleduje voľný pohyb osobných údajov na druhej strane. Na tento účel dozorný orgán zverejnil smernicou 95/46 rozsiahle právomoci, v rámci ktorých majú dozorné orgány právo zbierať všetky nevyhnutné informácie pre plnenie ich kontrolných povinností, efektívne právomoci intervencie, ako je napríklad uvalenie dočasného alebo úplného zákazu na spracovanie údajov, alebo tiež právomoc obrátiť sa na súdne orgány. Podľa názoru súdu smernica 95/46 umožňuje prenos osobných údajov do tretích krajín len v tom prípade, ak sa prenos uskutočňuje v úplnom súde s ustanoveniami tejto smernice. To znamená, že prenos údajov do tretích krajín možno uskutočniť len vtedy, ak daná krajina poskytuje ekvivalentnú a vynútiteľnú ochranu osobných údajov na úrovni, ako ju musia garantovať štáty EÚ.
- Z dôvodu prezumpcie zákonnosti aktu EÚ nemôžu dozorné orgány prijať opatrenia v rozpore s rozhodnutiami, akým sú akty, ktorými sa záväzne stanoví, že tretia krajina dotknutá uvedeným rozhodnutím nezaistuje primeranú úroveň ochrany. Na druhej strane by však bolo v rozpore so systémom zavedeným smernicou 95/46, pokiaľ by dozorné orgány odmietli preskúmať žiadosť osoby týkajúcej sa ochrany jej práv a slobôd pri spracovaní jej osobných údajov, ktoré boli alebo by mohli byť prenesené z členského štátu do tretej krajiny dotknutej týmto rozhodnutím. Preto ak „osoba, ktorej osobné údaje boli alebo by mohli byť prenesené do tretej krajiny, ktorá je predmetom rozhodnutia Komisie podľa článku 25 ods. 6 smernice 95/46, podá na vnútroštátny dozorný orgán žiadosť týkajúcu sa ochrany jej práv a slobôd pri spracovaní týchto údajov a spochybňuje v rámci tejto žiadosti, ako je vo veci samej, zlučiteľnosť tohto rozhodnutia s ochranou súkromia a slobôd a základných práv osôb, je úlohou tohto orgánu preskúmať túto žiadosť so všetkou náležitou starostlivosťou, ktorá sa vyžaduje.“¹² Pokiaľ dozorný orgán zamietne sťažnosti dotknutej osoby, táto musí mať právo podať žalobu na súd a súdy, pokiaľ dospejú k záveru, že okolnosti tvrdené dotknutou osobou sú dôvodné, sú povinné obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Komisie o určení tretej krajiny za bezpečný prístav.
- Súdny dvor ďalej analyzoval samotné rozhodnutie Komisie 2000/520/ES a dospel k záveru, že systém samo certifikácie zavedený týmto rozhodnutím kvôli absencii efektívnych dozorných mechanizmov je nedostačujúci. A zároveň, samo certifikácia sa vzťahuje len na organizácie súkromnoprávnej povahy. Na orgány verejnej moci sa môže aplikovať výnimka napr. z dôvodu národnej bezpečnosti,¹³ avšak rozhodnutie Komisie 2000/520/ES „neobsahuje nijaké ustanovenie, čo sa týka existencie pravidiel štátnej povahy v Spojených štátoch, ktorých cieľom by bolo obmedzenie prípadných zásahov do základných práv osôb, ktorých údaje sú prenesené z Únie do Spojených štátov, teda zásady, ktoré by subjekty verejnej moci tejto krajiny boli oprávnené uskutočniť v rámci sledovania legitímnych cieľov, akým je napríklad národná bezpečnosť.“¹⁴ Súdny dvor judikoval, že v zmysle rozhodnutia 2000/520/ES neexistujú žiadne objektívne kritériá, podľa ktorých by postupovali orgány verejnej moci USA v rámci sledovania legitímnych cieľov pri zhromažďovaní osobných údajov osôb s bydliskom v EÚ. Keďže „na prísnu nevyhnutnosť tak nie je obmedzená právna úprava, ktorá všeobecne oprávňuje uchovávanie všetkých osobných údajov každej osoby, ktorej osobné údaje boli prenesené z Únie do Spojených štátov bez toho, aby stanovovala akékoľvek rozlíšenie, obmedzenie alebo výnimku na základe sledovaného cieľa, a bez toho, aby sa stanovilo objektívne kritérium umožňujúce vymedziť prístup orgánov verejnej moci k údajom a ich neskoršie použitie na účely, ktoré sú presné, prísne obmedzené a spôsobilé

odôvodniť zásah, ktorý spôsobuje tak prístup, ako aj používanie týchto údajov“,¹⁵ Súdny dvor vyslovil neplatnosť článku 1 rozhodnutia 2000/520/ES.

K článku 3 rozhodnutia 2000/520/ES Súdny dvor uviedol, že tento článok „zbavuje vnútroštátne dozorné orgány právomocí ... v prípade, keď osoba uvedie v rámci žiadosti podľa tohto ustanovenia skutočnosti spôsobilé spochybniť zlučiteľnosť rozhodnutia Komisie, ktoré na základe článku 25 ods. 6 tejto smernice konštatovalo, že tretia krajina zaisťuje primeranú úroveň ochrany, s ochranou súkromného života a slobôd a základných práv osôb.“¹⁶

Na základe týchto skutočností Súdny dvor vyslovil neplatnosť rozhodnutia Komisie 2000/520/ES a súčasne určil, že dozorné orgány majú právomoc zaoberať sa žiadosťami dotknutých osôb o preskúmanie bezpečnosti ochrany osobných údajov poskytnutých bezpečnými prístavmi tretích krajín.

Čo ďalej?

Znenie smernice 95/46/EC a § 31 ods. 1 zákona 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon 122/2013 Z. z.“) predstavuje problém z toho hľadiska, že zrušením rozhodnutia Komisie 2000/520/ES prišli občania EÚ o právny základ, na ktorý sa mohli spoliehať pri prenose údajov do USA. Inými slovami povedané, vo vzťahu k prenosu osobných údajov do USA neexistuje rozhodnutie o bezpečnom prístave i napriek tomu, že v USA naďalej platí rozhodnutie Ministerstva obchodu USA o ochrane osobných údajov podľa rozhodnutia Komisie 2000/520/ES.

Slovenský užívateľ tak musí postupovať v zmysle § 31 ods. 2 zákona 122/2013 Z. z. a osobitne u každého poskytovateľa služieb, ktorý môže mať dátové centrá v USA skúmať, či tento „prevádzkovateľ prijíma primerané záruky ochrany súkromia a základných práv a slobôd jednotlivcov a výkonu príslušných práv; takéto záruky vyplývajú zo štandardných zmluvných doložiek podľa osobitného predpisu alebo záväzných vnútropodnikových pravidiel prevádzkovateľa, ktoré boli schválené orgánom dozoru v oblasti ochrany osobných údajov so sídlom v členskom štáte.“

Už v tomto čase vieme, že realita nezodpovedá právnej úprave – v zmysle rozhodnutia vo veci Schrems hromadný zber údajov bez akýchkoľvek objektívnych kritérií je nezákonný. Len skutočnosť, že spoločnosti ako Facebook alebo Google majú svoje zastúpenia v EÚ (a teda podliehajú zásadám ochrany súkromia podľa smernice 95/46/EC a národným právnym úpravám podľa štátu sídla) sama o sebe nezaručuje ochranu osobných údajov pri ich prenose do USA z dôvodu, že Freedom Act neposkytuje ochranu osobných údajov cudzincov pred NSA a inými vládnymi agentúrami.

Pretože Freedom Act bol schválený len v júni tohto roka, sme veľmi skeptickí ohľadom možnosti EÚ obmedziť rozsah sledovania/zberu osobných údajov cudzincov mimo územia USA. Vo vzťahu k individuálnym právam jednotlivca na ochranu osobných údajov predstavuje rozsudok vo veci Schrems veľké víťazstvo.

V zmysle rozhodnutia Súdneho dvora vo veci Weltimmo¹⁷ pre uplatnenie právnej úpravy týkajúcej sa ochrany osobných údajov iného členského štátu, ako je členský štát, v ktorom je prevádzkovateľ spracúvajúci tieto údaje zapísaný, je postačujúce, ak prevádzkovateľ na území iného členského štátu vykonáva prostredníctvom stálej prevádzky hoci aj minimálnu skutočnú a efektívnu činnosť. Spoločnosti ako napr. Facebook alebo Google budú tak aj v krajinách, v ktorých majú zriadené prevádzky, podliehať vnútroštátnym predpisom na ochranu osobných údajov v týchto štátoch.

Na účely určenia, či prevádzkovateľ má zriadenú prevádzku v inom členskom štáte, bude postačovať, ak prevádzkovateľ bude mať v členskom štáte odlišnom od svojho sídla menovaného zástupcu, bankové účty, kancelárie a podobne.

Bude zaujímavé sledovať, ako sa k rozsudkom vo veciach Schrems a Weltimmo postavia národné orgány a súdy členských štátov. Už v súčasnosti voči Facebooku prebieha v Belgicku¹⁸ konanie, v ktorom ho národný orgán na ochranu osobných údajov žaluje pre porušenie vnútroštátnych predpisov o ochrane osobných údajov.

Komisia ešte v roku 2012 ohlásila reformu ochrany osobných údajov – smernicu 95/46/EC má nahradíť nariadenie, ktorým sa ustanovuje všeobecný rámec EÚ pre ochranu údajov (Ge-

15 bod 95 rozsudku C-362/14

16 bod 102 rozsudku C-362/14

17 Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-230/14 Weltimmo s. r. o. c/a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság zo dňa 1. októbra 2015, ECLI:EU:C:2015:639

18 SCHECHNER, S., DROZ-DIAK, N.: Belgium Takes Facebook to Court Over Privacy, User Tracking, June 16, 2015, The Wall Street Journal, The Wall Street Journal Dow Jones & Company [online] (Dostupné z: <http://www.wsj.com/articles/>

/belgium-takes-facebook-to-court-over-privacy-user-tracking-1434366787 cit. 3. 11. 2015)

19 Komisia: OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNE-MU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Ochrana súkromia v prepojenom svete Európsky rámec ochrany údajov pre 21. storočie [*COM/2012/09 final*/52012DC0009 [online] (Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52012DC0009>) cit. 3. 11. 2015)

20 Rada EÚ: Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation) – Preparation for trilogue, Interinstitutional File: 2012/0011 (COD), 26 June 2015, str. 2 [online] (Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9985-2015-REV-1/en/pdf>) cit. 3. 11. 2015)

21 Bundesamt für Sicherheit in der Informationstechnik: Security Recommendations for Cloud Computing Providers, White Paper (Minimum information security requirements) 22. 6. 2011, Bundesamt für Sicherheit in der Informationstechnik, str. 12 [online] (Dostupné z: https://www.bsi.bund.de/SharedDocs/Downloads/EN/BSI/Publications/Minimum_information/SecurityRecommendationsCloudComputingProviders.pdf?__blob=publicationFile) cit. 29. 10. 2015) Borgmann, M. et alia: SIT Technical reports – On the

neral Data Protection Directive, ďalej len „GDPD“).¹⁹ GDPR má unifikovať súčasnú roztrieštenú právnu úpravu a nahradiť národné orgány ochrany osobných údajov jediným celoeurópskym dozorným orgánom. Rada EÚ má ambíciu ukončiť rokovania o GDPR do konca roka 2015.²⁰

Advokát vs. Cloud

Neexistuje jednotná definícia pre pomenovanie služby Cloud, resp. Cloud computing.²¹ Na účely tohto článku sa za Cloud bude považovať služba, prostredníctvom ktorej je softvérové riešenie priamo dodané prostredníctvom internetu do webového prehliadača užívateľa. Dáta sú následne uložené u prevádzkovateľa tejto služby (alebo napr. v dátovom centre spoločnosti ako Amazon, RackSpace) a nie na počítačoch alebo serveri v rámci advokátskej kancelárie.²²

Medzi hlavné výhody Cloudu patrí najmä úspora nákladov: užívateľ si nemusí kupovať hardvér a softvér – poskytovateľ Cloudových služieb poskytuje komplexné technologické riešenia. Používateľ sa taktiež nemusí starať o údržbu a zálohovanie týchto údajov uložených v Cloude. Cloudové služby sú flexibilné – užívateľ si vie dynamicky a podľa aktuálnych potrieb meniť a nastavovať rozsah Cloudových služieb presne podľa svojich potrieb v danom čase. Pretože Cloudové služby bežia na serveroch prevádzkovateľa, hardvérové nároky na počítače užívateľov sú v podstate len tie, aby užívatelia mali počítače, na ktorých je možné spustiť webový prehliadač.²³

Je však používanie Cloudu advokátom v súlade s povinnosťou mlčanlivosti advokáta? V USA sa touto otázkou zaoberali etické komisie advokátskych komôr jednotlivých štátov.²⁴ Podľa názoru Americkej advokátskej komory musí medzi advokátom a klientom vzniknúť predovšetkým profesionálny vzťah (Attorney-Client Privilege, ďalej len „ACP“), z ktorého by vyplynula aj povinnosť mlčanlivosti advokáta (duty of confidentiality).²⁵ ACP znamená, že advokát má právo odmietnuť svedčiť proti svojmu klientovi alebo odovzdať akékoľvek dokumenty alebo údaje o vzťahu k jeho klientovi. Poskytuje ochranu priamej komunikácie klienta s advokátom, nevzťahuje sa však na prípady, kedy sú informácie poskytnuté alebo zverené tretej osobe. Duty of confidentiality zodpovedá povinnosti mlčanlivosti advokáta v tej podobe, v akej jej rozumieme aj my.²⁶

ACP medzi klientom a advokátom vznikne, ak došlo k požiadaniu o právnu pomoc (radu) od osoby oprávnenej na poskytovanie právnej pomoci. ACP chráni dôvernú komunikáciu medzi advokátom a klientom vo vzťahu k poskytnutej právnej službe pred povinnosťou túto komunikáciu sprístupniť tretím osobám.²⁷

Americká advokátska komora (American Bar Association, ďalej len „ABA“) však upozorňuje, že nie každá forma elektronickej komunikácie klienta s advokátom požíva ochranu v zmysle ACP:²⁸ Email odoslaný klientom z jeho vlastnej emailovej adresy prostredníctvom počítača zamestnávateľa požíval ACP ochranu, pretože klient pristupoval k svojmu emailovému účtu prostredníctvom mena a hesla, čím prejavil úmysel, aby jeho konverzácia s advokátom bola súkromnej povahy. Pracovný poriadok zamestnávateľa však nebol jednoznačný ohľadom monitorovania aktivít zamestnanca na pracovnom počítači zamestnávateľa.²⁹ V zmysle rozhodnutia Holmes v. Petrovich Development Co.³⁰ však ACP ochrane nepodlieha tá komunikácia advokáta s klientom, ktorú klient uskutočnil prostredníctvom pracovného emailu, pričom podľa pracovného poriadku zamestnávateľa klient bol ako zamestnanec výslovne upozornený na to, že zamestnávateľ monitoruje všetku elektronickej komunikáciu uskutočnenú prostredníctvom jeho emailov a počítačov.

Rešpektujúc hrozby, ktoré prináša elektronickej komunikácii medzi advokátom a klientom, ABA prijala stanovisko, podľa ktorého je používanie Cloudových služieb v súlade so zásadami výkonu advokácie, no advokáti musia podniknúť preventívne opatrenia na zaistenie dôverných údajov u poskytovateľov týchto služieb pred neoprávneným prístupom. Na účely preverenia bezpečnosti poskytovateľa ABA odporúča advokátom pred začatím využívania Cloudových služieb zodpovedať si na tieto otázky:³¹

1. Budem mať prístup k dátam uloženým v Cloude neobmedzený?
2. V prípade nedostupnosti dát uložených v Cloude, budem mať tieto dáta v plnom rozsahu zálohované na inom mieste?
3. Vykonával som due diligence poskytovateľa Cloudových služieb?

4. Má poskytovateľ Cloudových služieb dobré obchodné meno a odporúčajú ho ostatní kolegovia?
5. Kde má poskytovateľ Cloudových služieb sídlo a kde vykonáva svoju obchodnú činnosť?
6. Obmedzuje licenčná zmluva poskytovateľa Cloudových služieb v jeho zodpovednosti za škodu alebo uskutoční sa podpisom zmluvy dohoda o voľbe práva alebo súdu?
7. Priznáva licenčná zmluva užívateľské alebo vlastnícke práva poskytovateľovi Cloudových služieb vo vzťahu k mojím dátam?
8. Čo sa stane s mojimi dátami v prípade, ak za službu nezaplatím?
9. V prípade insolvenzie poskytovateľa Cloudových služieb, budem mať naďalej prístup k svojim dátam alebo budú zničené?
10. Akým spôsobom je možné ukončiť zmluvný vzťah s poskytovateľom Cloudových služieb?
11. Ako viem svoje dáta získať späť a ponecháva si poskytovateľ Cloudových služieb kópie mojich dát?
12. Vyžaduje si prístup k mojim dátam heslo a pokiaľ áno, kto každý má prístup k môjmu heslu?
13. Bude mať verejný prístup k mojim dátam?
14. Ak umožním „neklieťom“ prístup k časti mojich dát, získajú prístup aj ku klientskym dátam?
15. Mám možnosť šifrovať svoje dáta a pokiaľ áno, viem si zvoliť šifrovací nástroj a silu šifry?

V roku 2012 Rada advokátskych komôr Európy (Council of Bars and Law Societies of Europe, ďalej len „CCBE“) vydala odporúčania ohľadom používania Cloudových služieb advokátmi,³² v ktorom radí, aby advokáti pred začatím používania Cloudových služieb, si vo vzťahu k poskytovateľovi Cloudových služieb preverili:³³

1. jeho skúsenosti,
2. reputáciu,
3. špecializáciu,
4. sídlo a miesto, kde poskytovateľ reálne svoje Cloudové služby poskytuje,
5. poskytovateľovu solventnosť, spoľahlivosť, vlastnícku štruktúru, dostatok finančných zdrojov,
6. riziko konfliktu záujmov,
7. presné miesto dátového centra (servera), kde budú dáta uložené,
8. úroveň zabezpečenie dát a dátového centra.

CCBE pripravilo aj 23 odporúčaní, ktoré by mali advokáti zväžiť pri uzatváraní zmluvy s poskytovateľom Cloudových služieb. Mnohé z týchto odporúčaní sú explicitne alebo implicitne obsiahnuté v odporúčaní ABA, preto vyberáme len nasledovné:

Advokát pred uzatvorením zmluvy o poskytovaní Cloudových služieb musí mať jasné informácie od poskytovateľa Cloudových služieb o tom, že:

1. uložené dáta nebudú poskytnuté iným osobám,
2. bez predchádzajúceho súhlasu advokáta nebudú Cloudové služby poskytnuté prostredníctvom subdodávateľa,
3. poskytovateľ disponuje všetkými potrebnými povoleniami a licenciami na poskytovanie technologického riešenia účely úschovy dát,
4. je poistený zo zodpovednosti za škodu,
5. poskytuje záruku na poskytnuté služby a aké nároky má advokát v prípade vadného plnenia,
6. uložené dáta budú poskytovateľom zálohované,
7. v prípade, ak sa v danej krajine vyžaduje uzavretá dohoda ochrane dát, tak poskytovateľ takúto dohodu uzavrel a že je v súlade s vnútroštátnymi predpismi tejto krajiny.

Napokon, CCBE taktiež odporúča, aby advokát mal možnosť pred uzatvorením zmluvy preveriť si spoľahlivosť technologického riešenia poskytovateľa.

V roku 2014 Európska komisia vydala správu s ambicióznym cieľom: EÚ sa má stať lídrom v poskytovaní Cloudových služieb.³⁴ Správa vymenúva vo viacerých oblastiach (finančné služby, zdravotné údaje, národné archívy, osobné údaje atď.) nedostatky a navrhuje zlepšenia. Komisia navrhuje vytvorenie tzv. Trusted Cloud Europe (voľne preložené ako „európsky dôveryhodný Cloud“), ktorá by predstavovala rámec, v ktorom sa zjednotia najlepšie technologické riešenia

Security of Cloud Storage Services, Fraunhofer Institute for Secure Information Technology, FRAUNHOFER VERLAG, 2012, str. 17 [online] (Dostupné z: https://www.sit.fraunhofer.de/fileadmin/dokumente/studien_und_technical_reports/Cloud-Storage-Security_a4.pdf cit. 29. 10. 2015)

22 McCauley, J. M.: Cloud Computing – A Silver Lining or Ethical Thunderstorm for Lawyers?, VIRGINIA LAWYER, Vol. 59, February 2011, Virginia State Bar, str. 49 a nasl. [online] (Dostupné z: http://www.vsb.org/docs/valawyer_magazine/vl0211_consultus.pdf cit. 29. 10. 2015)

23 Ibid., str. 49

24 Massachusetts Bar Association: Ethics Opinions: Opinion 12 – 03, Massachusetts Bar Association [online] (Dostupné z: <http://www.massbar.org/publications/ethics-opinions/2010-2019/2012/opinion-12-03> cit. 29. 10. 2015), American Bar Assoc. Commission on Ethics 20/20 “Issues Paper Concerning Client Confidentiality and Lawyers’ Use of Technology,” dated September 20, 2010; New York State Bar Association Committee on Professional Ethics Opinion 842, dated September 10, 2010; California State Bar Standing Committee on Professional Responsibility and Conduct Proposed Formal Opinion Interim No. 08 – 0002, approved for public comment in August 2010; Iowa State Bar Association Committee on Ethics and Practice Guidelines Opinion 11 – 01, dated September 9, 2011; and North Carolina State Bar Ethics Committee Proposed

- 2011 Formal Ethics Opinion 6, dated October 20, 2011.
- 25 Michmerhuizen, S.: Confidentiality, Privilege: A Basic Value in Two Different Applications, Center for Professional Responsibility (May 2007) [online] (Dostupné z: http://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/professional_responsibility/confidentiality_or_attorney.authcheckdam.pdf cit. 29. 10. 2015)
- 26 § 23 zákona o advokácii, § 9 Advokátskeho poriadku
- 27 Walworth, C. et alia: Privilege Law, its Global Application, and the Impact of New Technologies, ABA MIDYEAR CONFERENCE, February 3, 2012, str. 1 [online] (Dostupné z: http://www.americanbar.org/content/dam/aba/publications/young_lawyer/attorneyclientprivilege.authcheckdam.pdf cit. 29. 10. 2015)
- 28 Cloud risks: Technology use tests the attorney-client privilege, March 2012, The American Bar Association [online] (Dostupné z: <http://www.americanbar.org/content/newsletter/publications/youraba/201203article02.html> cit. 29. 10. 2015)
- 29 Stengart v. Loving Care Agency, New Jersey Supreme Court, March 30, 2010, 201 N. J. 300, 990 A.2d. 650 (2010) [online] (Dostupné z: <http://caselaw.findlaw.com/nj-supreme-court/1522648.html> cit. 29. 10. 2015)
- 30 Holmes v. Petrovich Development Co., LLC, Court of Appeal, Third District, California, No. C059133 (Cal. Ct. App. Jan. 13, 2011) [online] (Dostupné z: <http://caselaw.findlaw.com/ca-court-of-appeal/1552780.html> cit. 29. 10. 2015)

pre Cloud s požiadavkami jednotlivých odvetví. Správa je kritická k neunifikovanej právnej úprave, kedy vydávanie údajov orgánom verejnej moci podlieha vnútroštátnemu poriadku každého členského štátu. Zjednotenie požiadaviek užívateľov s požiadavkami jednotlivých sektorov si preto vyžiada aj legislatívne zmeny a proaktívny prístup poskytovateľov týchto služieb.

CCBE vo svojom stanovisku k tejto správe³⁵ upozornila Komisiu na to, že je to najmä neharmonizovaná vnútroštátna právna úprava, ktorá je prekážkou, pre ktorú advokáti nevyužívajú Cloudové služby v takom rozsahu, ako by si želali. CCBE vyslovene upozornila Komisiu na to, že advokáti vo vzťahu k najvýznamnejším poskytovateľom Cloudových služieb nemajú takú vyjednávaciu silu, aby dokázali zmeniť obsah štandardných zmluvných podmienok najmä v prípade, ak tieto umožňujú prenos údajov mimo EÚ. Vlastné Cloudové služby si môže dovoliť len hrstka najbohatších kancelárií, pričom ostatní z dôvodu nedostatočných záruk ochrany údajov nebudú Cloudové služby využívať.

CCBE Komisiu vo svojej správe upozornila aj na to, že advokáti pre striktnu stanovenú povinnosť mlčanlivosti nedokážu obmedziť rozsah tejto povinnosti, pričom poskytovatelia Cloudových služieb takúto možnosť majú. CCBE sa ďalej domnieva, že z dôvodu neobmedzenej edičnej povinnosti poskytovateľa Cloudových služieb, advokáti nebudú uchovávať citlivé informácie na serveroch poskytovateľa.

Záverom CCBE pripomína, že nie je v moci národných advokátskych komôr ani CCBE, aby stanovili také pravidlá a usmernenia pre advokátov, ktoré by umožnili advokátom používať Cloud. Príčinou je vnútroštátne právo: pokiaľ nedôjde k harmonizácii vnútroštátnych predpisov, ktoré by zakotvili ochranu dát uložených advokátmi, sú akékoľvek odporúčania bezpredmetné. Každý advokát podlieha zákonným a profesijným povinnostiam štátu, v ktorom pôsobí, pričom tieto štáty pristupujú rozdielne vo vzťahu k ochrane klientskych dát advokáta.³⁶

Vo vzťahu k česko-slovenskému právnemu priestoru stojí za pozornosť stanovisko trestného kolégia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. Tpjn 306/2014 z 25. júna 2015. Najvyšší súd ČR zahrnul pod pojem „iné priestory, v ktorých advokát vykonáva advokáciu“ (§ 85b ods. 1 zákona 141/1961 Sb. Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád)) aj priestory „vzťahujúce sa k výkonu advokácie, v ktorých je možné ukladať, spracovávať a využívať informácie o klientoch, ktorých sa dotýka povinnosť mlčanlivosti.“ Medzi takéto iné priestory najvyšší súd príkladmo zaradil „elektronické úložiská dát a to bez ohľadu na to, či ide webové stránky advokáta, vlastné dátové úložiská advokáta nenachádzajúce sa v miestach bežného výkonu advokátskej praxe, alebo úložiská prevádzkované od advokáta odlišnou osobou umožňujúce vzdialený prístup pomocou internetovej siete (napr. rôzne typy tzv. hostingov, cloudov, serverov)“.

S ohľadom na konštrukciu § 90 Trestného poriadku (uchovanie a vydanie počítačových údajov) ostáva otázkou, ako by bolo možné aplikovať vyššie uvedené stanovisko. Príkaz na vydanie počítačových údajov smeruje vždy voči prevádzkovateľovi počítačového systému a nie voči pôvodcovi počítačových údajov.³⁷ Ak sa vôbec advokát o príkaze OČTK na vydanie počítačových údajov dozvie, tak to bude až po tom, ako sa s nimi OČTK mohol oboznámiť. Na poskytovateľa Cloudových služieb sa nevzťahuje zákaz výsluchu podľa § 89 ods. 2 TP, preto bude povinný vydať údaje. Advokát sa až po tom, ako sa o takomto vydaní počítačových údajov dozvie, bude môcť brániť. Z nálezu Ústavného súdu SR č. k. II. ÚS 96/2010-53 z 3. februára 2011 vyplýva, že OČTK sa musí pri realizácii uchovania a vydania počítačových údajov advokátskej kancelárie riadiť zásadou proporcionality. Nevyriešenou je však otázka, ako predísť tomu, aby klientske údaje uložené v Cloude boli chránené pred edičnou povinnosťou už v čase ich uloženia u poskytovateľa služby. Podľa nášho názoru proces *ex post* ochrany klientskych údajov po ich vydaní poskytovateľom služby je nedostatočný a predstavuje zásadnú prekážku pri využívaní Cloudových služieb.

Záver

Vítame snahu Komisie o rozšírenie používania Cloudu, no Komisia sa musí predovšetkým zasadiť o harmonizáciu roztrieštených národných právnych úprav tak, aby v každom členskom štáte EÚ bolo zabezpečený rovnaký štandard ochrany klientskych údajov u poskytovateľov Cloudových služieb. Vo vzťahu k USA má Komisia veľmi ťažkú úlohu vyjednať obmedzenie rozsahu získava-

nia údajov Európanov. Pokiaľ však nebude možné reálne garantovať ochranu osobných údajov v USA na úrovni, ako je poskytovaná v EÚ, technologické riešenia amerických spoločností, nech by boli akokoľvek vyspelé, zostanú pre európske advokátske kancelárie neprístupnými.

Odporúčania CCBE a ABA o používaní Cloudu považujeme za rozumné, no ako pripustila CCBE, v praxi veľmi ťažko realizovateľné. Hromadný zber údajov o cudzincoch zo strany NSA, strata USA ako bezpečného prístavu a nedostatočný európsky právny režim ochrany údajov v Cloude sú hlavnými prekážkami, pre ktoré v tomto čase nie je možné advokátom odporúčať uchovávanie klientskych údajov v Cloude. Riešením môže byť zriadenie vlastného Cloudového úložiska pod priamou kontrolou advokátskej kancelárie s tým, aby všetky uložené údaje boli šifrované. To však predstavuje zvýšené náklady, ktoré menšie advokátske kancelárie nemusia unieť. Rozšírenie používania Cloudu v EÚ sa nezaobíde bez zmeny vnútroštátnych predpisov, ktorých účelom by malo byť obmedzenie edičnej povinnosti poskytovateľa Cloudových služieb voči OČTK, prípadne iným výkonným orgánom štátnej moci. Očakávanú zmenu by mohlo priniesť prijatie GDPR. Do toho času však advokáti nebudú mať garantovanú bezpečnosť klientskych údajov mimo priestorov svojej kancelárie. ■

RESUMÉ

Advokát vs. Cloud. II. časť

Strata USA ako bezpečného prístavu, hromadný zber údajov o cudzincoch zo strany USA, absencia jednotného právneho rámca na uchovávanie údajov v Cloude v EÚ, neobmedzená edičná povinnosť poskytovateľov telekomunikačných služieb voči bezpečnostným zložkám štátu – to sú dôvody, pre ktoré autor článku v súčasnosti nemôže advokátom odporúčať uchovávanie klientskych dát v Cloude. Pokiaľ nedôjde k unifikácii právnych predpisov na úrovni EÚ, ktoré by zaručovali ex ante ochranu klientskych dát pred edičnou povinnosťou poskytovateľa Cloudových služieb, možno odporúčania CCBE o podmienkach ochrany údajov uložených v Cloude hodnotiť ako rozumné, no v praxi veľmi ťažko splniteľné. Do zmeny právnej úpravy a rozvoja európskeho Cloudu ostáva alternatívou k úschove údajov v Cloude prevádzkovanie vlastného dátového úložiska v priestoroch advokátskej kancelárie. Takéto riešenie je však neporovnateľne nákladnejšie, ako v súčasnosti dostupné Cloudové služby.

SUMMARY

Lawyer vs. Cloud. Part 2

Loss of USA as a safe harbour, bulk collection of data about non-US citizens by the USA, absence of a uniform legal framework for the storage of data in cloud within the EU, unlimited disclosure obligation of telecommunication service providers towards security forces – for these reasons the author at present cannot recommend the use of cloud client data storage to lawyers. Unless legal rules are unified at the EU level, which would guarantee ex ante protection of client data from the disclosure obligation imposed on cloud service providers, CCBE Guidelines on the Use of Cloud Computing Services by Lawyers can be considered reasonable, however, they can only hardly be applied in practice. Until legal rules are changed and the European cloud is developed, the only alternative to the storage of data in cloud is the operation of one's own data repository on the premises of the law firm. However, this solution is incomparably more expensive than cloud services available at present.

- 31 Black, N.: The Ethics of Cloud Computing for Lawyers, Vol. 2, No. 2, *GPSolo eReport*, September 2012, American Bar Association [online] (Dostupné z: http://www.americanbar.org/publications/gpsolo_ereport/2012/september_2012/ethics_cloud_computing_lawyers.html cit. 29. 10. 2015)
- 32 Council of Bars and Law Societies of Europe: CCBE guidelines on the use of cloud computing services by lawyers, 2012, Council of Bars and Law Societies of Europe [online] (Dostupné z: http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/07092012_EN_CCBE_gui1_1347539443.pdf cit. 29. 10. 2015)
- 33 Ibid., str. 6
- 34 Graux, H.: Establishing a Trusted Cloud Europe: A policy vision document by the Steering Board of the European Cloud Partnership, 2014, European Commission, str. 9 [online] (Dostupné z: http://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/discussions/Trusted-CloudEurope_3.pdf cit. 29. 10. 2015)
- 35 Council of Bars and Law Societies of Europe: CCBE Response Consultation from the European Commission concerning Trusted Cloud Europe, 28 May 2014, Council of Bars and Law Societies of Europe [online] (Dostupné z: http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/EN_28052014_CCBE_Res1_1401270514.pdf cit. 29. 10. 2015)
- 36 Council of Bars and Law Societies of Europe: CCBE Comparative Study on Gov-

ernmental Surveillance of Lawyers' Data in the Cloud, 4 April 2014, Council of Bars and Law Societies of Europe [online] (Dostupné z: http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/EN_04042014_Comparat1_1400656620.pdf cit. 2. 11. 2015)

- 37 Abelovský, T: Zaistenie elektronického dôkazu vo svetle rekodifikácie trestného poriadku, *Revue pro právo a technologie*, Vol 6, No 11 (2015), Masaryk University Faculty of Law, str. 42 [online] (Dostupné z: https://journals.muni.cz/revue/article/view/3379/R_2015_11_DISKU-SE_Abelovsky cit. 2. 11.2015)

ZUSAMMENFASSUNG

Rechtsanwalt vs. Cloud. II. Teil

Verlust der USA als sicheren Hafens, massenhafte Ausländerdatenerfassung seitens USA, fehlender einheitlicher Rechtsrahmen für die Datenspeicherung in der Cloud in EU, uneingeschränkte Editionsverpflichtung der Dienstleister der Telekommunikationsdienste gegenüber den staatlichen Sicherheitsbehörden – das sind die Gründe, weswegen der Autor des Artikels gegenwärtig den Rechtsanwälten die Speicherung von Kundendaten in der Cloud nicht empfehlen kann. Solange die Rechtsvorschriften auf der EU-Ebene derart nicht unifiziert sind, dass ex ante der Schutz von Kundendaten vor der Editionsverpflichtung des Dienstleisters von Cloud-Dienstleistungen gewährleistet werden kann, kann man Empfehlungen von CCBE über die Bedingungen des Schutzes der in der Cloud gespeicherten Daten als vernünftig, in der Praxis allerdings nur sehr schwer erfüllbar, betrachten. Bis zur Änderung der Rechtsregelung und der Entwicklung der europäischen Cloud bleibt als eine Alternative zur Datenspeicherung in der Cloud das Betreiben eines eigenen Datenspeichers in den Räumlichkeiten der Rechtsanwaltskanzlei. Diese Lösung ist aber unvergleichbar aufwändiger als die derzeit zugänglichen Cloud-Dienste sind.

Nové občianskoprocesné kódexy a právo Európskej únie: Nezabudli sme na základné princípy?

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

Autor sa venuje niektorým ustanoveniam nových procesných kódexov, v ktorých zákonodarca použil pojmy z práva Európskej únie. Dochádza k záveru, že práca s pojmami únijového práva nespĺnila úplne svoj účel, a preto odporúča vrátiť sa ku kritizovaným paragrafom Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a napraviť niektoré pochybenia a nejasnosti.

Úvodná poznámka

Tri nové procesné kódexy, zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len: „CSP“), zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len: „CMP“) a zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len: „SSP“) nadobúdajú účinnosť 1. júla 2016. Na ich štúdium zostáva relatívne málo času; toto konštatovanie by sa mohlo zdať prehnané, veď ide o niekoľko mesiacov, ale nie je to tak. Dôvodom je, že popri štúdiu troch zákonov základného významu sa treba venovať aj ich nedostatkom, ktoré by mohli výklad a používanie jeho noriem sťažiť, resp. znemožniť, prípadne dostať do konfliktu s medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky (čl. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky).

Účelom tohto príspevku je preskúmať, ako sa v CSP, v SSP a sčasti aj v CMP pracovalo s pojmom „právo Európskej únie“; naše zistenia pretavíme do priebežných odporúčaní, ktoré by mali alebo mohli prispieť k takej normatívnej úprave, ktorá by nevzbudzovala zbytočné rozpaky a nevytvárala by základ pre spochybniteľné rozhodnutia súdov na všetkých inštanciách, vrátane Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Ako treba vykladať ustanovenia Civilného sporového poriadku?

Podľa čl. 3 ods. 1 CSP¹ každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len: „EÚ“), a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

Citované výkladové pravidlo vytvára dojem, ako keby sa normy CSP mali vykladať v súlade **len s tými medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom** (istá parafráza obsahu čl. 7 ods. 2 ústavy). Túto časť čl. 3 ods. 1 CSP však vzápätí popiera to, že každé jeho ustanovenie je potrebné vykladať aj v súlade s judikatúrou Súdneho dvora EÚ. Táto judikatúra však ustanovuje princíp prednosti práva EÚ (spolu s jeho priamym účinkom), podľa ktorého únijové právo má prednosť aj pred ústavou a ústavnými zákonmi Slovenskej republiky.

¹ Na tento článok odkazuje § 5 SSP. V CMP je čl. 2, ktorý len opakuje čl. 3 ods. 1 CSP. Preto v texte sa venujeme len CSP.

Potvrzuje to aj Vyhlásenie č. 17 o prednosti pripojené k Lisabonskej zmluve, podľa ktorého Konferencia pripomína, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora EÚ majú zmluvy a právo prijaté Úniou na základe zmlúv **prednosť pred právom** (rozumej pred celým právnym poriadkom) **členských štátov** za podmienok ustanovených v uvedenej judikatúre Súdneho dvora EÚ, t. j. aj pred ústavným právom členského štátu.

Samozrejme, že formulácia čl. 3 ods. 1 CSP nemení nič na povinnosti všeobecných súdov riadiť sa princípom prednosti a priameho účinku práva EÚ (tam, kde sú na to splnené predpoklady vymedzené v rozsudkoch Súdneho dvora); tieto princípy sa uplatnia v dôsledku účinkov Zmluvy o EÚ a Zmluvy o fungovaní EÚ a ich výkladu vykonaného v priebehu vývoja Súdneho dvora (čl. 1 ods. 2 Ústavy).

Z toho vyplýva, že žiaden z účastníkov sporu sa nebude môcť dovolávať toho, že súd je viazaný, pri výklade CSP len takými medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, kým iné medzinárodné záväzky, ktoré majú prednosť pred ústavným poriadkom sa na výklad nepoužijú.

Takto formulovaný čl. 3 ods. 1 CSP je aj v rozpore s **čl. 19 ods. 1 druhá veta Zmluvy o EÚ**, podľa ktorého členské štáty ustanovia v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany. Ak sa tieto prostriedky nápravy (napríklad normy CSP) budú vykladať tak, ako to ustanovuje čl. 3 ods. 1 CSP, môže dôjsť k tomu, že sa účastníkovi neposkytne účinná právna ochrana, pretože sa napríklad nepoužije princíp prednosti práva EÚ a doktrína *Simmmenthal*.²

Z uvedeného vyplýva, že textu čl. 3 ods. 1 CSP by pomohlo vypustenie **formulácie... ktoré majú prednosť pred zákonom...** Tak by sa tento článok zosúladiť s princípmi, na ktorých je postavený právny poriadok EÚ.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

pôsobí na Ústave európskeho práva a oddelenia medzinárodného práva Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach; v rokoch 2000 – 2006

sudca a predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky; člen Súdneho dvora Európskej únie vo funkcii generálneho advokáta v rokoch 2006 – 2012.

2 Rozsudky *Simmmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, body 21 a 24; *Filipiak*, C-314/08, EU:C:2009:719, bod 81; *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 45, ako aj A, C-112/13, EU:C:2014:2195, bod 36.

Kedy sa prerušuje konanie pri návrhu na začatie prejudiciálneho konania?

Podľa § 162 ods. 1 CSP súd konanie preruší, ak **podal** (zdôrazňujeme minulý čas tohto slovesa) návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdny dvorom. Ustanovenia § 128 CMP a § 100 SSP obsahujú rovnaké právne pravidlo, hoci uvádzacia veta v citovanom § 128 CMP znie tak, že súd môže prerušiť konanie iba z dôvodu, ktorý je ďalej uvedený. Na porovnanie uvedieme § 109 ods. 1 písm. c) OSP, podľa ktorého súd preruší konanie, ak rozhodol, že požiada Súdny dvor o rozhodnutie o predbežnej otázke. Vidno, že súčasná právna úprava je presnejšia a nevyvoláva žiaden výkladový problém.

Z tohto porovnania vyplýva, že podľa novej úpravy procesného postupu súdu, ktorý chce predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru je poradie procesných úkonov súdu takéto:

- podá návrh na začatie prejudiciálneho konania (...ak podal...) a potom
- preruší konanie.

Inak povedané, predpokladom na prerušenie konania je v hypotéze tejto procesnej normy právna skutočnosť, spočívajúca v tom, že súd **už podal návrh** na prejudiciálne konanie (§ 162 ods. 1 CSP).

Takáto právna úprava, ktorá je v nových procesných kódexoch, teda dovoľuje podať návrh na prejudiciálne konanie pred prerušením konania, hoci účel tejto úpravy je skôr taký, že najprv má dôjsť k právoplatnému prerušeniu konania (hoci proti uzneseniu o prerušení podľa § 162 ods. 1 písm. c) CSP nie je prípustné odvolanie, ale treba ho tak či onak správo uplatniť), a potom k podaniu návrhu na Súdny dvor.

Právne záväzné akty ES/EÚ: Ozaj sa nikdy nedokazujú?

Podľa § 122 SSP a § 186 CSP právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a právne záväzné akty EÚ, ktoré boli zverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku EÚ, **sa nedokazujú**.

Takáto úprava má byť dôsledkom zásady *iura novit curia*. V danom prípade by však uplatnenie tejto zásady vo vzťahu k rozsahu, rozdrobenosti, ale predovšetkým **jazykovým verziám, ktoré sa viac či menej odlišujú**,³ právne záväzných aktov ES/EÚ bolo viac ako nebezpečným spôsobom vytvárania právneho základu rozhodnutí všeobecných súdov, ktorý by mohol viesť k nezákonnostiam.

Preto sa vyvinula judikatúra Súdneho dvora, ktorá zaujala jednoznačné stanovisko k jazykovým rozdielom a akým spôsobom sa majú riešiť.

Podľa ustálenej judikatúry sa nemôže formulácia použitá v jednej z jazykových verzií ustanovenia práva Spoločenstva/Únie chápať ako jediný základ na výklad tohto ustanovenia, alebo sa v tejto súvislosti považovať za ustanovenie, ktoré má prednosť pred inými jazykovými verziami. Takýto prístup by totiž nebol v súlade s požiadavkou jednotnosti pri uplatňovaní práva EÚ. V prípade rozporu medzi dvomi alebo viacerými jazykovými verziami textu práva Únie sa má preto nejednoznačné ustanovenie vykladať podľa systematiky a účelu právneho predpisu, ktorého je súčasťou.⁴

Nevieme si dosť dobre predstaviť, ako by bez dokazovania dvoch alebo viacerých jazykových verzií a ich náležitého objasnenia bolo možné vytvoriť zákonný právny základ na rozhodnutie vo veci samej. Účastník, ktorý by sa domáhal výhodnejšieho znenia, napríklad smernice, ktorej ustanovenia by mali priamy účinok, oproti jej zneniu v slovenskom jazyku by musel nielen tvrdiť, ale aj preukázať odlišnosť jazykových verzií. A to je **skutková otázka**,⁵ takže bez toho, aby účastník navrhol dôkazné prostriedky, ktoré by mali preukázať iné znenie alebo chybné znenie slovenského prekladu, by súd nemohol konať a rozhodovať; iste, dalo by sa uvážiť aj dokazovanie z úradnej moci, ale v sporoch je to zásadne vylúčené.

Z toho dôvodu považujeme citované § 122 SSP a 186 CSP za neúplné a odporujúce tomu, že z povahy veci záväzné právne akty ES/EÚ nemôžu byť v plnom rozsahu kryté zásadou *iura novit curia*.

Nejasné možnosti obnovy konania: Nestačil klasický dôvod?⁶

Podľa § 397 ods. 1 písm. e) CSP proti právoplatnému rozsudku je prípustná žaloba na obnovu konania, ak je v rozpore s rozhodnutím Súdneho dvora EÚ, Rady EÚ alebo Komisie, ktoré je pre strany záväzné.⁷

Toto ustanovenie skrýva v sebe **viacero problémov**. Po prvé, nemá žiadne pravidlo, čo s rozhodnutiami označených inštitúcií EÚ, ktoré boli vynesené, resp. prijaté **pred** právoplatnosťou rozsudku, proti ktorému sa podáva žaloba na obnovu konania. Také rozhodnutia mali byť súčasťou právneho a skutkového základu napádaného rozsudku a ak neboli, nemôže to zakladať, podľa princípov, na ktorých stojí tento mimoriadny opravný prostriedok, nárok na žalobu o obnovu konania.

Po druhé, rozhodnutia Rady EÚ alebo Komisie sú záväzné právne akty, súčasť sekundárneho práva EÚ.⁸ Ako môže právny akt zakladať dôvod na obnovu konania? A z akého dôvodu takým dôvodom nie sú nariadenia a smernice? Na tieto otázky sa nedá odpovedať bez toho, aby sme nezvažovali nepoužiteľnosť takého dôvodu na obnovu konania; ide totiž tiež proti podstate tohto mimoriadneho opravného prostriedku.

Vrátíme sa k tomu, že záväzné právne akty ES/EÚ sa nedokazujú, Z toho by však vyplývalo, že pri analyzovanom dôvode obnovy konania netreba nič dokazovať, len predložiť Úradný vestník ES/EÚ, ktorý by obsahoval rozhodnutie Rady EÚ alebo Komisie. Popritom sa zabúda, že rozhodnutia môžu mať, po Lisabonskej zmluve, všeobecnú platnosť, t. j. nemajú konkrétne určeného adresáta, ale pre strany v zmysle § 397 sú aj tak záväzné.⁹ Navyše, aj tie rozhodnutia, ktoré majú určených adresátov, sa môžu, hoci nepriamo, týkať aj tretích osôb, čo vyvoláva otázku, či aj také

3 Pozri napríklad bod 34 **rozsudku Rose Marie Bark proti Galileo Joint Undertaking**, C-89/12, EU:C:2013:276, v ktorom sa konštatuje: «...existujú určité rozdiely medzi rozličnými jazykovými verziami tohto ustanovenia, pokiaľ ide o otázku uplatniteľnosti tohto režimu na zamestnancov spoločného podniku Galileo, ktorí sú zamestnancami s pracovnou zmluvou na dobu určitú. Kým najmä francúzska jazyková verzia „s'inspirant de“ alebo talianska jazyková verzia („si ispira“) používajú v tejto súvislosti výraz „sa inšpiruje“, španielska jazyková verzia („basado en“), česká („vychází z“), poľská („oparte na“), anglická („based on“) alebo holandská („opgesteld op basis van“) používajú výraz „sa zakladá na“. Nemecká jazyková verzia používa výraz „podľa“ („gemäß“).»

4 Pozri v tomto zmysle rozsudok DR a TV2 Danmark, C-510/10, EU:C:2012:244, bod 45.

5 Na jej zodpovedanie by bolo potrebné ustanoviť prekladateľa, resp. prekladateľov.

6 Pozri znenie § 228 ods. 1 písm. a) OSP: ...sú tu skutočnosti, **rozhodnutia** alebo dôkazy, ktoré bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, ak môžu privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci. K takým rozhodnutiam nesporne patria rozsudky a uznesenia Súdneho dvora.

7 Rovnaké znenie má aj § 472 Správneho súdneho poriadku; úvahy a závery uvedené k § 397 CSP sa preto vzťahujú aj na konanie pred správnym súdnictvom.

8 Podľa čl. 288 ods. 1 ZFEU na účely výkonu právomocí

Únie inštitúcie prijímajú nariadenia, smernice, rozhodnutia, odporúčania a stanoviská. Podľa odseku 4 tohto článku Rozhodnutie je záväzné v celom rozsahu. Rozhodnutie, ktoré označuje tých, ktorým je určené, je záväzné len pre nich.

9 Čl. 297 ods. 2 druhá veta ZFEU znie: Nariadenia a smernice určené všetkým členským štátom a **rozhodnutia, ktoré neuvádzajú, komu sú určené**, sa uverejňujú v Úradnom vestníku EÚ.

10 Len ako príklad uvádzame ROZHODNUTIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY č. 565/2014/EÚ z 15. mája 2014, ktorým sa zavádza zjednodušený režim kontroly osôb na vonkajších hraniciach založený na jednostrannom uznávaní niektorých dokladov Bulharskom, Chorvátskom, Cyprom a Rumunskom za rovnocenné s ich národnými vízami na účely tranzitu cez ich územia alebo zamýšľaného pobytu na ich územiach, ktorého trvanie počas akéhokoľvek obdobia 180 dní nepresiahne 90 dní a ktorým sa zrušujú rozhodnutia č. 895/2006/ES a č. 582/2008/ES

11 Napríklad ROZHODNUTIE SÚDNEHO DVORA EÚ z 11. decembra 2012 o prístupe verejnosti k dokumentom, ktoré Súdny dvor EÚ uchováva pri výkone svojich administratívnych úloh (2013/000/); **ROZHODNUTIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU, RADY, KOMISIE, SÚDNEHO DVORA, DVORA AUDÍTOROV, HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO EURÓPSKEHO VÝBORU, VÝBORU REGIÓNOV A OMBUDSMANA** z 26. januára 2005 o založení Európskej školy verejnej správy (2005/118/ES)

tretie osoby budú môcť použiť rozhodnutie, ktoré sa ich týka len nepriamo, ako dôvod obnovy.

Po tretie, z akého dôvodu nie je dôvodom obnovy rozhodnutie Európskeho parlamentu, prípadne rozhodnutie prijaté Radou EÚ a Európskym parlamentom? Také rozhodnutia sa môžu, a podstatným spôsobom, dotýkať práv a oprávnených záujmov fyzických aj právnických osôb.¹⁰ Opäť, nečakáme odpoveď, skôr by bolo vhodné uvažovať, akým spôsobom preformulovať kritizované ustanovenie CSP a SSP.

A napokon, sú tu problémy s rozhodnutím Súdneho dvora ako dôvodom na obnovu konania. Najprv treba uviesť, že sme presvedčení, že zákonodarcu mal na mysli len rozsudky a uznesenia Súdneho dvora; dôvodom na také spresnenie je to, že Súdny dvor vydáva **aj rozhodnutia, ktoré nie sú súčasťou judikatúry**.¹¹ A tie by nemali zakladať dôvod na obnovu konania. Po ďalšie, nie je úplne jasné, či rozsudky a uznesenia Súdneho dvora sú alebo nie sú prameňom práva. V každom prípade je však zrejmé, že tie rozsudky a uznesenia, ktoré boli prijaté **pred** vynesením rozsudku, proti ktorému sa podáva žaloba o obnovu konania mali tvoriť právny základ tohto rozsudku, a preto by nemali byť spôsobilé založiť obnovu konania. V spore i v konaní pred správnym súdnictvom je to vec žalobcu, aby poznal rozsudky a uznesenia Súdneho dvora, ktoré právne potvrdzujú jeho nároky na súdnu ochranu.

Ak po vynesení rozsudku, proti ktorému sa podáva žaloba o obnovu konania bol vyhlásený rozsudok alebo vydané uznesenie Súdneho dvora, tak základnou otázkou je preskúmať, či je také rozhodnutie Súdneho dvora pre strany záväzné. Pri zastávaní stanoviska, že rozsudky a uznesenia Súdneho dvora sú prameňmi práva, taký problém nevznikne; inak bude potrebné vyriešiť, čo znamená záväznosť konkrétneho súdneho rozhodnutia pre strany v konaní o obnovu, t. j. či táto záväznosť bude mať vecný alebo aj osobný rozsah, prípadne sa budú vyžadovať oba tieto rozsahy, t. j., že **v konaní pred Súdnym dvorom sa konalo vecne o tej istej veci a za účasti tých istých účastníkov**, ktorými sú účastníci konania o obnove. Osobne sa nazdávame, že bude postačovať vecný rozsah rozhodnutia Súdneho dvora na to, aby sa strany mohli domáhať obnovy konania.

Posledný výkladový a aplikačný problém sa týka pojmu... ak je v rozpore s rozsudkom alebo uznesením Súdneho dvora... Čo znamená rozpor? Domnievame sa, že tento rozpor by mal spočívať v tom, že sporový súd alebo súd v správnom súdnictve použil taký výklad práva Európskej únie alebo výklad vnútroštátneho právneho predpisu, ktorým sa únijové právo implementovalo, ktorý nezodpovedá výkladu v rozsudku alebo uznesení Súdneho dvora, o ktoré sa opiera žaloba o obnovu. V tejto spojitosti treba upozorniť, že Súdny dvor vyslovuje svoje právne názory záväzným spôsobom aj v odôvodneniach svojich rozsudkov.

Priznanie odkladného účinku správnej žalobe: Vážne otázky

Podľa § 185 písm. b) SSP ak napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy má podklad v právne záväznom akte EÚ,¹² o ktorého platnosti možno mať vážne pochybnosti, a žalobcovi by inak hrozila vážna a nenapraviteľná ujma a priznanie odkladného účinku nie je v rozpore so záujmom EÚ.

Dôvodová správa k tomu ustanoveniu je veľmi všeobecná,¹³ ale z jej obsahu treba upozorniť na časť, kde sa píše, že rozhodovanie o priznaní odkladného účinku sa svojím významom a dopadom blíži rozhodovaniu vo veci samej.

Práve táto časť dôvodovej správy významným spôsobom ovplyvňuje rozhodovanie o odkladnom účinku. Ktoré sú predpoklady na rozhodnutie o odkladnom účinku podľa citovaného ustanovenia?

Odpoveď je pomerne jednoduchá. Znenie § 185 písm. b) SSP je nápadne podobné so zvermi vo veci *Zuckerfabrik*,¹⁴ v ktorej išlo o nariadenie odkladu vykonateľnosti vnútroštátneho správneho rozhodnutia prijatého na základe právnej úpravy Spoločenstva, ktorej protiprávnosť sa tvrdila. Podľa Súdneho dvora sa predbežná ochrana zabezpečovaná osobám podliehajúcim súdnej právomoci na vnútroštátnych súdoch nemôže líšiť v závislosti od toho, či napádajú zlučiteľnosť ustanovení vnútroštátneho práva s právom Spoločenstva alebo platnosť sekundárnych aktov práva Spoločenstva, keďže v oboch prípadoch sa spor zakladá na samotnom práve Spo-

ločenstva (teraz EÚ). Na to, aby vnútroštátny súd mohol nariadiť takýto odklad treba, aby mal **vážne pochybnosti o platnosti aktu Spoločenstva** (teraz aj EÚ), aby – pokiaľ na Súdny dvor ešte nebol podaný návrh týkajúci sa platnosti príslušného aktu – sám takýto návrh podal, aby bol **odklad naliehavý**, pretože žalobcovi hrozí **vážna a nenapraviteľná ujma**, a aby vnútroštátny súd náležite zohľadnil **záujem Spoločenstva** (teraz EÚ).

Tu sa končí podobnosť rozsudku *Zuckerfabrik* s analyzovaným ustanovením Správneho súdneho poriadku, čo považujeme za problematické. V citovanom rozsudku sa ďalej ustanovuje a upresňuje, že zohľadnenie záujmu ES/EÚ vyžaduje od vnútroštátneho súdu, aby overil, či by akt Spoločenstva/Únie v prípade, ak nedôjde k jeho okamžitému uplatneniu, nebol **zbavený svojho efektu utile**. Navyše, pri priznávaní odkladného účinku alebo odkladu výkonu sa predpokladá, že vnútroštátny súd má možnosť vyžadovať od žalobcu **dostatočné zábezpeky** v prípade, ak môže mať odkladný účinok alebo odklad výkonu za následok finančné riziko pre Spoločenstvo/EÚ.

Tieto dva predpoklady (spresnenie pojmu: „záujem EÚ“ a povinnosť žalobcu zložiť zábezpeku) sa už v hypotéze § 185 písm. b) SSP nenachádzajú; opomenutie druhého predpokladu by však mohlo viesť k zodpovednosti členského štátu za škodu spôsobenú Európskej únii porušením únijového práva, prípadne k začatiu konania proti členskému štátu podľa čl. 258 ZFEU.

Podľa § 187 ods. 2 SSP ak správny súd priznal žalobe odkladný účinok podľa § 185 písm. b), je povinný podať na Súdny dvor EÚ **návrh týkajúci sa platnosti právne záväzného aktu EÚ**, ak takýto návrh ešte nebol podaný. Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu len opakuje znenie paragrafu.¹⁵

Ak sa vnútroštátny súd domnieva, že jeden alebo viaceré dôvody neplatnosti aktu Únie uvedené účastníkmi konania, prípadne vznesené z úradnej moci, sú dôvodné, je povinný prerušiť konanie a predložiť Súdnemu dvoru **návrh na začatie prejudiciálneho konania o posúdenie platnosti**, pretože jedine Súdny dvor je oprávnený konštatovať neplatnosť aktu Únie.¹⁶

Z citovanej judikatúry Súdného dvora a jej porovnania so znením § 187 ods. 2 SSP vyplýva, že správny súd nemôže podať návrh týkajúci sa platnosti právne záväzného aktu EÚ,¹⁷ ale má podať návrh na začatie prejudiciálneho konania, ako to ustanovuje napríklad § 162 ods. 1 CSP alebo § 128 CMP. Predmetom takého návrhu bude otázka platnosti záväzného právneho aktu ES/EÚ.

Považujeme za vhodné pripomenúť, že podľa § 3 ods. 3 zákona o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov,¹⁸ ktorý bol prerokovaný a schválený na 58. schôdzi NR SR právny predpis musí byť **terminologicky jednotný**. Na označenie rovnakých právnych inštitútov sa používajú rovnaké právne pojmy v rovnakom význame. Jeden právny pojem s vymedzeným významom sa v tomto význame používa jednotne v celom právnom poriadku. Rovnako je neprípustné, aby právny predpis inak vymedzil význam rovnakého právneho pojmu len pre jeho časť.

Ustanovenie § 187 ods. 2 SSP týmto požiadavkám nevyhovuje, a preto by bolo viac ako vhodné upraviť jeho znenie v súlade s konštantnou terminológiou, používanou aj Súdnym dvorom.

Záverečné odporúčanie

Z nášho stručného príspevku vyplýva, že zákonodarca si veľmi nelámal hlavu pri práci s právom EÚ.¹⁹ Dokazujú to niektoré vecne chybné ustanovenia, niektoré paragrafy sú neúplné a sú aj také, ktoré budú výkladovým orieškom.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 400/2015 o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky, vyváženosť právneho poriadku predpokladá zosúladenie všetkých jeho súčastí. Toto zosúladenie predpokladá súlad právneho predpisu s právom EÚ, čo platí aj pre princípy, na ktorých stojí tento právny poriadok.

Bolo by preto vhodné uvážiť zmenu tých ustanovení nových procesných kódexov, ktoré nezodpovedajú tomu, čo je ustanovené v práve Európskej únie tak, aby sa aplikačná prax nemusela odpočiatku pasovať s interpretačnými problémami, ktoré by mali živnú pôdu len v bežnom pochybení zákonodarcu pri formulovaní niektorých ustanovení citovaných kódexov. ■

12 Zrejme sa myslí aj na právne záväzné akty ES.

13 Dôvodová správa k § 185 Správneho súdneho poriadku: Rozhodovanie o priznaní odkladného účinku sa svojim významom a dopadom blíži rozhodovaniu vo veci samej. Správny súd by sa preto mal k takémuto rozhodovaniu postaviť vždy veľmi zodpovedne a dbať, aby jeho rozhodnutie bolo vždy presvedčivé, najmä keď voči nemu nie je prípustná kasačná sťažnosť [§ 439 ods. 2 písm. e)]. Splnenie podmienok pre priznanie odkladného účinku bude vždy prísne individuálne, napriek tomu by mal správny súd zohľadniť najmä tie dopady a ujmy, ktoré by mohli v dôsledku svojho vzniku zmariť tú ochranu subjektívnych práv, právom chránených záujmov alebo povinností, resp. zákonnosti, ktorú by mohlo poskytnúť rozhodnutie správneho súdu vyhovujúce správnej žalobe.

14 Rozsudok *Zuckerfabrik Süderdithmarschen AG/ Hauptzollamt Itzehoe a Zuckerfabrik Soest GmbH/ Hauptzollamt Paderborn*, C-143/99 a C-92/89, EU:C:1991:65, body 17 až 33 vrátane prvého a druhého výroku.

15 Dôvodová správa k § 186 písm. b) Správneho súdneho poriadku: Rovnako sa ustanovuje, že ak správny súd prizná správnej žalobe odkladný účinok podľa § 185, bude povinný podať na Súdny dvor EÚ návrh týkajúci sa platnosti právneho aktu EÚ, ak takýto návrh ešte nebol podaný iným subjektom.

16 Rozsudok *IATA a ELFAA*, C-344/04, EU:C:2006:10, body 27 a 30 ako aj rozsudok *Inuit Tapiriit*

Kanatami a i./Parlament
a Rada, C-583/11 P,
EU:C:2013:625, bod 96.

17 Na podanie takého návrhu
by súd nebol aktívne
legitimovaný, nehovoriac
už o tom, že by zásadne ne-
mohol stihnúť dvojmesačnú
lehotu na podanie takého
návrhu.

18 Uznesenie číslo 2118
zo dňa 18. 11. 2015.

19 To sme vynechali niektoré
detaily, ktoré tiež znejas-
ňujú text noriem, napríklad
vo veciach, v ktorých sa
koná o ochrane hospo-
dárskej súťaže sa má splniť
oznamovacia povinnosť
a doručovať rozsudok ak
sa v konaní použil čl. 101
a 102 ZFEU. Z toho by však
vyplývalo, že táto oznamo-
vacía a doručovacia povin-
nosť vzniká len vtedy, ak sa
koná v tom istom konaní
o skutkových podstatách
porušovania hospodárskej
súťaže v oboch citovaných
článkoch, čo nebolo zamýš-
ľané; správne malo byť
ustanovené... použil čl. 101
alebo 102 ZFEU.

RESUMÉ

Nové občianskoprocenčné kódexy a právo Európskej únie:

Nezabudli sme na základné princípy ?

Článok analyzuje niektoré ustanovenia Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku, v ktorých sa používajú pojmy z práva Európskej únie. Výsledkom analýzy je zistenie, že skúmané ustanovenia obsahujú normy, ktoré buď nie sú v požadovanom súlade s princípmi únijového práva a s požiadavkami na tvorbu práva alebo sú nepresne či neúplne formulované.

SUMMARY

New Civil Procedural Codes and the European Union Law:

Have not We Forgotten the Basic Principles?

The article deals with some of provisions of the Civil Litigation Code, Civil Non-Litigation Code and Administrative Procedural Code which employ terms of the EU law. Author concludes that these provisions are not in compliance with the principles of the EU law and with the requirements of the law making. Some of them are either formulated erroneously or incompletely.

ZUSAMMENFASSUNG

Neue Kodexe für zivilgerichtliche Verfahren und das Recht der Europäischen Union:

haben wir die grundlegenden Prinzipien vergessen?

Der Artikel analysiert einige Bestimmungen der Zivilprozessordnung, der Ordnung für außergerichtliche Streitbeilegung und der Verwaltungsprozessordnung, in denen Begriffe aus dem Recht der Europäischen Union angewendet werden. Das Ergebnis der Analyse ist die Feststellung, dass geprüfte Bestimmungen Normen enthalten, die entweder mit den Grundsätzen des Unionsrechtes und den Anforderungen an die Schaffung des Rechtes entsprechend nicht übereinstimmen oder unpräzise oder unvollständig formuliert sind.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Určenie rozhodujúceho práva v súvislosti s ujmom, ktorú utrpeli rodinní príslušníci obete smrteľnej dopravnej nehody

Článok 4 ods. 1 nariadenia č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II) sa má vykladať v tom zmysle, že ujma spojená s úmrtím osoby pri dopravnej nehode, ku ktorej došlo v členskom štáte súdu konajúceho vo veci a ktorú utrpeli rodinní príslušníci tejto osoby s bydliskom v inom členskom štáte, sa má kvalifikovať ako „nepriame následky“ tejto nehody v zmysle tohto ustanovenia.¹

Rozsudok Súdneho dvora z 10. decembra 2015 vo veci C-350/14, Lazar proti Allianz SpA – ECLI:EU:C:2015:802

Taliansky súd, ktorý predložil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu nariadenia č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím II“), rozhodoval o návrhu pána Lazara, rumunského štátneho občana, ktorým sa domáha náhrady majetkovej a nemajetkovej ujmy. Táto ujma mu mala vzniknúť úmrtím jeho dcéry, rumunskej štátnej občianky s trvalým pobytom v Taliansku, ku ktorému došlo pri dopravnej nehode v Taliansku zapríčinennej neznámym vozidlom.

Vzhľadom na prítomnosť medzinárodného resp. európskeho prvku v tomto prípade je potrebné najprv určiť, právny poriadok ktorého štátu sa použije na rozhodovanie o existencii a vymáhateľnosti nárokov uplatnených pánom Lazarom. V rámci Európskej únie sú kolízne kritéria na určenie rozhodného práva unifikované nariadením Rím II, ktoré v čl. 4 ako základné kolízne kritérium stanovuje miesto, kde došlo ku vzniku škody, bez ohľadu na to, na území ktorej krajiny došlo ku skutočnosti, ktorá spôsobila škodu, a bez ohľadu na to, na území ktorej krajiny alebo krajín nastali nepriame následky takejto skutočnosti.²

V súvislosti s uvedeným základným kolíznym kritériom chce taliansky súd svojou prejudiciálnou otázkou zistiť, či ujma, ktorej náhradu požaduje pán Lazar (teda ujma spôsobená úmrtím dcéry pri dopravnej nehode), je škodou v zmysle čl. 4 nariadenia Rím II alebo skôr nepriamym následkom civilného deliktu v zmysle rovnakého ustanovenia. Ako to bližšie vysvetľuje generálny advokát Wahl vo svojich návrhoch z 10. septembra 2015, ak by išlo o osobitnú škodu, tak by v zmysle kolízneho kritéria upraveného v čl. 4 nariadenia Rím II bolo rozhodujúcim právom rumunské právo. Avšak v prípade, že by ujma blízkych osôb obete dopravnej nehody bola vnímaná ako nepriamy následok ujmy, ktorú utrpela bezprostredná obeť nehody, rozhodujúcim právom by bol právny poriadok štátu, v ktorom bola škoda spôsobená, teda štátu, kde došlo k automobilovej nehode, čo by v tomto prípade bol taliansky právny poriadok.³

Taliansky súd v rozhodnutí, ktorým predložil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku pripomína, že výber talianskeho práva ako rozhodujúceho práva by bol obzvlášť výhodný pre žalobcu, pre-

1 Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

2 V prípade Slovenskej republiky nebudú v súvislosti s dopravnými nehodami aplikované kolízne kritéria predpokladané nariadením Rím II, ale v súlade s jeho čl. 28 to budú kolízne kritéria upravené v Dohovore o práve použiteľnom na dopravné nehody uzavretom v Haagu 1971. Rovnaký záver platí pre Belgicko, Česko, Francúzsko, Holandsko, Litvu, Lotyšsko, Luxembursko, Poľsko, Rakúsko, Slovinsko a Španielsko. V zmysle uvedeného dohovoru je základným kolíznym kritériom miesto, kde došlo k nehode (lex loci delicti commissi).

3 Návrhy generálneho advokáta Nilsa Wahla vo

veci C-350/14 prednesené 10. septembra 2015, body 40 a 41.

- 4 Pokiaľ ide o slovenskú právnu úpravu, rovnako by mohlo ísť o nároky vyplývajúce zo zásahu do osobnostných práv v zmysle §§ 11 – 16 zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení.
- 5 Generálny advokát v tejto súvislosti poukazuje aj na prípravné práce týkajúce sa nariadenia Rím II a najmä na sprievodnú správu k návrhu nariadenia Rím II, z ktorej zreteľne vyplýva, že základným pravidlom na určenie rozhodujúceho práva je miesto vzniku priamej škody – bod 46 a nasledujúce návrhov generálneho advokáta Wahla.

tože podľa talianskeho práva je ujma vyplývajúca z úmrtia rodinného príslušníka ujmom, ktorú utrpel priamo príbuzný a má podobu porušenia jeho osobnostných práv. Išlo by teda o vlastné právo žalobcu predstavujúce hmotný následok úmrtia jeho rodinného príslušníka, pričom v iných európskych právnych poriadkoch sa tento druh ujmy nepriznáva.⁴

Súdny dvor pri svojej odpovedi vychádzal nielen zo znenia čl. 4 nariadenia Rím II, ale aj z kontextu a cieľov sledovaných predmetnou právnou úpravou. Pripomenul, že cieľom nariadenia Rím II je zabezpečiť predvídateľnosť určenia rozhodujúceho práva. Odvolal sa predovšetkým na bod 16 odôvodnenia nariadenia Rím II, ktorý kladie dôraz na pojem priama škoda (*lex loci damni*), keďže väzba s krajinou, na území ktorej vznikla priama škoda, vytvára spravodlivú rovnováhu medzi záujmami osoby, o ktorej sa tvrdí, že je zodpovedná, a poškodenej osoby. V bode 17 odôvodnenia nariadenia Rím II je potom miesto, kde došlo k vzniku priamej škody, určené v prípade ujmy na zdraví ako miesto, kde k tejto ujme na zdraví došlo.⁵

Na základe uvedeného Súdny dvor dospel k záveru, že ak je možné identifikovať vznik priamej škody, čo je obvykle prípad dopravnej nehody, miesto vzniku tejto priamej škody bude relevantným ukazovateľom na určenie rozhodujúceho práva bez ohľadu na miesto, kde nastali nepriame následky tejto nehody. V prípade pána Lazara priamu škodu predstavuje ujma na zdraví s následkom smrti jeho dcéry, ku ktorej došlo v Taliansku. Ujmu, ktorú utrpeli jej rodinní príslušníci v krajine svojho bydliska, treba ako takú považovať za nepriame následky nehody, ktorej sa týka konanie vo veci samej, v zmysle článku 4 ods. 1 nariadenia Rím II.

Uvedený výklad potvrdzuje podľa Súdneho dvora aj článok 15 písm. f) nariadenia Rím II. V zmysle uvedeného ustanovenia sa totiž rozhodujúcim právom spravuje aj určenie osôb, ktoré majú právo na náhradu škody, ktorú utrpeli. Od rozhodujúceho práva teda závisí, či právo na náhradu škody majú napríklad aj rodinní príslušníci obete, tak ako je tomu v tomto prípade.

Podľa Súdneho dvora je teda potrebné najprv určiť rozhodujúce právo podľa kritéria miesta vzniku priamej škody (čo je v tomto prípade taliansky právny poriadok) a následne určiť na jeho základe osoby, ktoré utrpeli ujmu, ktorá zakladá právo na náhradu.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav európskeho práva
a oddelenie medzinárodného práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach*

Z ROZHODNUTIA NAJvyššieho súdu českej republiky

K prípustnosti započítania pohľadávky advokáta na odmenu za poskytovanie právnych služieb proti pohľadávke klienta zo zmluvy o pôžičke

Advokát môže započítať pohľadávku z titulu odmeny za poskytovanie právnych služieb proti pohľadávke klienta z titulu zmluvy o pôžičke.

Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 30. apríla 2014 sp. zn. 33 Cdo 3569/2013

Dotknuté ustanovenia:

- § 580 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník
- § 18 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii

Rozsudkom prvostupňového súdu bola zamietnutá žaloba, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanému advokátovi zaplatať čiastku 1 500 000 Kč. Súd považoval za preukázané, že účastníci uzavreli zmluvu o pôžičke, na základe ktorej žalobca požičal žalovanému uplatnenú peňažnú čiastku, ktorú žalovaný v dohodnutej lehote žalobcovi nevrátil. Súd ďalej vychádzal z toho, že medzi žalovaným ako advokátom a žalobcom a jeho manželkou ako klientmi bola uzavretá zmluva o právnej pomoci, na základe ktorej sa žalovaný zaviazal poskytovať žalobcovi a jeho manželke právnu a ekonomickú pomoc vo všetkých záležitostiach súvisiacich s prevádzkou domu v ich vlastníctve, spracúvať návrhy nájomných zmlúv, zastupovať ich pri rokovaní s nájomcami a správnymi orgánmi a pri zabezpečovaní ďalších právnych záležitostí súvisiacich so správou majetku. V zmluve bola dohodnutá odmena žalovaného za poskytovanie právnej pomoci. Písomným podaním adresovaným žalobcovi žalovaný svoju pohľadávku z titulu odmeny za poskytovanie právnej pomoci započítal proti pohľadávke žalobcu z titulu nevrátenej pôžičky. Prvostupňový súd dospel za týchto okolností k záveru, že pohľadávky účastníkov zanikli vzájomným započítaním. V konaní neboli podľa prvostupňového súdu preukázané žiadne okolnosti, ktoré by mohli svedčiť pre záver o tom, že výkon práva žalovaného, spočívajúci v uplatnení námietky započítania proti žalovanej čiastke, je v rozpore s dobrými mravmi a nepožíva súdnu ochranu.

Odvolačný súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil. Súd odmietol argumentáciu žalobcu, podľa ktorej konanie žalovaného voči nemu ako klientovi bolo nepoctivé a vznesená námietka započítania odporovala dobrým mravom. Naopak, uzavrel, že nie je dôvod zakázať advokátovi započítať jeho pohľadávku z titulu odmeny proti pohľadávke klienta.

1 Obdobne § 18 ods. 1 až 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii.

2 Napr. „Advokát, ktorý nesplní svoje záväzky z pôžičiek, ktoré uzavrel, nejedná čestne, slušne ani poctivo a nesplnením prevzatých záväzkov závažným spôsobom znižuje vážnosť a dôstojnosť advokátskeho stavu.“ (rozhodnutie publikované pod č. 15/2003 zvláštneho čísla Bulletinu advokácie); „Advokát nie je oprávnený – pokiaľ k tomu klient nedal výslovný súhlas – si z depozita určeného pre jeho klienta započítať svoju pohľadávku za poskytnuté právne služby, a to tým menej, ak klient jej existenciu popiera.“ (č. 4/2005 Zbierky kárných rozhodnutí ČAK 2004 – 2005); „Advokát nie je oprávnený započítať si proti nároku klienta na vydanie peňažného depozita svoju palmárnu pohľadávku a tým menej ani pohľadávku voči manželovi klienta.“ (rozhodnutie uverejnené v Súhrnnom vecnom registri ku kárnym

rozhodnutiam ČAK
1991 – 2009 pod č. 7/01).

3 § 580 Občianskeho zákonníka:

„Ak veriteľ a dlžník majú vzájomné pohľadávky, ktorých plnenie je rovnakého druhu, zaniknú započítaním, pokiaľ sa vzájomne kryjú, ak niektorý z účastníkov urobí voči druhému prejav smerujúci k započítaniu. Zánik nastane okamihom, keď sa stretli pohľadávky spôsobilé na započítanie.“

4 § 724 Občianskeho zákonníka:

„Príkaznou zmluvou sa zaväzuje príkazník, že pre príkazcu obstará nejakú vec alebo vykoná inú činnosť.“

5 § 581 Občianskeho zákonníka:

„(1) Započítanie nie je prípustné proti pohľadávke na náhradu škody spôsobenej na zdraví, ibaže by išlo o vzájomnú pohľadávku na náhradu škody toho istého druhu. Započítanie nie je prípustné ani proti pohľadávkam, ktoré nemožno postihnúť výkonom rozhodnutia.

(2) Započítať nemožno premlčané pohľadávky, pohľadávky, ktorých sa nemožno domáhať na súde, ako aj pohľadávky z vkladov. Proti splatnej pohľadávke nemožno započítať pohľadávku, ktorá ešte nie je splatná.

(3) Dohodou účastníkov možno započítaním vyrovnať aj pohľadávky uvedené v odsekoch 1 a 2.“

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, v ktorom namietal nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom. Vyjadril názor, že započítaniu pohľadávky žalovaného zo zmluvy o právnej pomoci bráni § 16 a § 17 zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii¹ a vnútorné predpisy komory, ktorými sa stanovujú pravidlá profesijnej etiky advokátov. Na podporu tohto záveru argumentoval rozhodnutiami Kárnej komisie Českej advokátskej komory v obdobných veciach.² Podľa žalobcu z pohľadu § 580 Občianskeho zákonníka³ nemohlo ísť v danom prípade ani o vzájomné pohľadávky, pretože v prípade odmeny advokáta boli na strane dlžníkov dva subjekty (žalobca a jeho manželka), zatiaľ čo u pohľadávky zo zmluvy o pôžičke bol veriteľom len žalobca. Podľa žalobcu nie je prípustné, aby advokát podľa svojej ľubovôle započítaval vzájomné pohľadávky, ktoré má voči svojim klientom, najmä v situácii, kedy pohľadávka jeho klienta nesúvisí s výkonom advokácie. Rozsudok odvolacieho súdu preto navrhoval zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Českej republiky ako súd dovolací považoval za otázku zásadného právneho významu, ktorá dosiaľ nebola v jeho rozhodovacej praxi riešená to, či veriteľ môže započítať svoju pohľadávku z titulu odmeny advokáta, kde na strane dlžníkov vystupujú manželka zaviazaní spoločne a nerozdielne, voči pohľadávke len jedného z nich za advokátom z titulu zmluvy o pôžičke.

V odôvodnení poukázal na to, že zmluva o poskytovaní právnej pomoci, ktorú účastníci v prejednávanej veci uzavreli, je typovo zmluvou príkaznou v zmysle § 724 a nasl. Občianskeho zákonníka.⁴ Zákon o advokácii stanovuje oproti všeobecnej úprave isté modifikácie právneho vzťahu medzi advokátom a klientom (príkazníkom a príkazcom), najmä pokiaľ ide o povinnosti zástupcu alebo odlišnosti vzniku či zániku právneho vzťahu. Citovaný zákon je vo vzťahu k Občianskemu zákonníku v pomere zvláštny právnej úpravy k úprave všeobecnej. Hoci zákon o advokácii užíva označenie „zmluva o poskytnutí právnych služieb“, nejde z pohľadu občianskeho zákonníka o samostatný zmluvný typ, ale – pokiaľ je jej predmetom zastupovanie najmä v konaní pred súdmi a inými orgánmi a ak nejde o vec obchodnú – podlieha režimu zmluvy príkaznej s modifikáciami stanovenými citovaným zákonom. V posudzovanej veci neboli klientmi advokáta podnikatelia, ani títo účastníci nepodriadili svoj vzťah úprave obchodného zákonníka dohodou. Odmena žalovaného advokáta, ktorý poskytoval právne služby za odplatu, sa riadila zmluvou s klientmi uzatvorenou so žalobcom a jeho manželkou. Záväzok zaplatiť žalovanému odmenu mali klienti splniť spoločne a nerozdielne. Žalovaný (v postavení veriteľa) bol preto oprávnený domáhať sa dohodnutého plnenia od ktoréhokoľvek z nich (§ 511 ods. 1 OZ).

K predloženej právnej otázke Najvyšší súd ČR uviedol: „Ak niet rozumného – tobôž zákonného – dôvodu uprieť advokátovi právo na zaplatenie dohodnutej odmeny, nie je dôvod brániť mu v tom, aby uplatnením námietky započítania dosiahol realizáciu svojej pohľadávky voči klientom. Pohľadávka žalobcu z titulu nevrátenej pôžičky a pohľadávka žalovaného voči solidárne zaviazaným dlžníkom sú pohľadávkami so spoločným (peňažným) druhom plnenia, vznikli z občianskoprávneho vzťahu, tzn. že sú spôsobilé k započítaniu a zákon (žalobcom zmieňovaný § 16 ods. 2 a § 17 zákona o advokácii) ani dohoda účastníkov ich nevylučuje zo započítania (§ 581 OZ).“⁵ Najvyšší súd ďalej zdôraznil, že obe započítané pohľadávky boli vzájomné, pretože išlo o dva záväzky medzi tými istými subjektmi, kde veriteľ jednej pohľadávky bol zároveň dlžníkom druhej a naopak. „Započítaniu nebráni okolnosť, že pohľadávku žalovaného mali spoločne a nerozdielne splniť dvaja dlžníci a pohľadávku len jedného z dlžníkov mal splniť naopak žalovaný sám. To, že započítaním bola konzumovaná (vyčerpaná sa) pohľadávka len jedného z dlžníkov, ktorá bola započítaná proti ich spoločnému dlhu, sa prejaví pri vyporiadaní ich spoludlžníckeho vzťahu (§ 511 ods. 3 OZ).“

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd ČR dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na správnom právnom posúdení veci. Dovolanie žalobcu preto ako nedôvodné zamietol.

Odôvodnenie je redakčne krátené a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Zo zasadnutí predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo na rokovaní **12. februára 2016** v Bratislave. Viedol ho predseda JUDr. Hreždovič, za revíziu komisiu sa zúčastnil predseda Mgr. Karkó.

Členovia P SAK **odsúhlasili** návrh programu s doplneniami a za overovateľa zápisnice určili JUDr. Veverku. **Vzali na vedomie** informácie o stretnutiach s advokátmi Banskobystrického a Bratislavského kraja, na ktorých rezonovali najmä otázky ustanovovania advokátov *ex officio* a neoprávnené poskytovanie právnych služieb. Zároveň **vzali na vedomie** zmenu termínu Okrúhleho stola Slovenskej advokátskej komory, ktorý sa uskutoční 8. apríla 2016 so zameraním práve na neoprávnené podnikanie v širšom kontexte rôznych povolání.

V rámci informácií o legislatívnej činnosti SAK predsedníctvo **vzalo na vedomie** informácie o aktivitách týkajúcich sa ustanovovania advokátov *ex officio*.

Členovia predsedníctva **súhlasili** s uzatvorením zmluvy o spolupráci so spoločnosťou BMW, ktorej predmetom bude poskytnutie zliav pri kúpe vozidiel počas jednotlivých predajných akcií. Komora **poskytne** záštitu na konferencii o inovatívnych právnych službách, ktorá sa uskutoční 11. mája 2016 v Prahe. Advokáti budú o nej informovaní prostredníctvom newslettera a webstránky komory. Predsedníctvo ďalej **vzalo na vedomie** informáciu o zdigitalizovaní matričných kníh historickej matriky za obdobie rokov 1920 – 1948.

Predsedníctvo SAK **schválilo** stanoviská s úpravami vyplývajúcimi z diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

Členovia P SAK v rámci rokovania o ekonomických otázkach **rozhodovali** o žiadostiach predložených advokátmi. **Vzali na vedomie** informácie o možnosti vytvorenia aplikácie v kontexte zákona o e-governmente na realizáciu oprávnenia advokáta vykonať konverziu elektronického dokumentu na písomný a naopak a informácie o novele zákona o e-governmente v kontexte vydávania kvalifikovaných autentizačných certifikátov a prístupu na portál *slovensko.sk* s tým, že tieto otázky budú predmetom ďalších rokovaní.

V rámci informácií oddelenia vzdelávania predsedníctvo na návrh Vzdelávacieho kolégia **schválilo** program letného seminára advokátov, ktorý sa uskutoční 3. – 4. júna 2016 v Hoteli Partizán na Tálloch, tematické okruhy Slovenských dní práva, ktoré sa uskutočnia 13. – 14. októbra 2016 v Bratislave, termíny a miesta konania regionálnych seminárov v oblasti nových procesných kódexov 28. – 30. apríla 2016 v Košiciach a 23. – 25. júna 2016 v Bratislave, miesta konania povinne voliteľných seminárov advokátskych koncipientov v IV. ročníku a zámer zorganizovať jednodňový teoretický seminár k procesnému právu.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** písomnú správu o mediálnych aktivitách komory za január 2016 a informáciu o prípravách galavečera a Dňa otvorených dverí Slovenskej advokátskej komory v apríli 2016.

Členovia P SAK **vzali na vedomie** informácie o súdnych konaniach, v ktorých je účastníkom Slovenská advokátska komora, so zameraním na statusové veci a na vymáhanie pohľadávok.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Môže advokátsky koncipient zastupovať svojho školiteľa ako splnomocnený zástupca v spore proti jeho bývalému klientovi?

Vo vzťahu k posúdeniu súladu postupu advokáta alebo advokátskeho koncipienta s etickými princípmi výkonu advokácie v danom prípade je nutné zohľadniť § 23 zákona o advokácii, ktorý upravuje jednu z najzávažnejších povinností advokáta, a to je zachovávanie advokátskej mlčanlivosti. V zmysle § 23 ods. 5 zákona o advokácii advokát nemá povinnosť zachovávať mlčanlivosť v konaní

pred súdom alebo iným orgánom, ak je predmetom konania spor medzi ním a klientom alebo jeho právnym nástupcom. Prelomenie povinnosti mlčanlivosti pri týchto typoch sporov úzko súvisí s tým, že účastníkom konania je advokát voči klientovi, ktorý je mlčanlivosťou viazaný a túto prelamuje len v záujme možnosti účinnej obrany svojich záujmov v spore voči klientovi, kedy sú predmetom konania práve skutočnosti, na ktoré sa inak advokátska mlčanlivosť vzťahuje.

Umožniť občianskemu zástupcovi, na ktorého sa povinnosť mlčanlivosti nevzťahuje, nakladať s takýmito informáciami, je porušením povinností advokáta. Koncipient má vo vzťahu k advokátovi povinnosť mlčanlivosti vyplývajúcu z pracovnoprávneho vzťahu koncipient – advokát, nie však zo vzťahu splnomocnený zástupca – advokát. Pokiaľ sa advokát nemôže v konaní zastupovať sám, má možnosť dať sa zastúpiť iným advokátom, ktorý má uloženú rovnako prísnu povinnosť mlčanlivosti.

Na základe informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia predsedníctva **vzali na vedomie** správu Mgr. Chládekovej, PhD. zo zasadnutí orgánov CCBE, správu JUDr. Laciaka zo stretnutí k projektom TRAINAC a európsky zatýkací rozkaz a správu JUDr. Dohnalovej z konferencie o investovaní v zahraničí, ktorú zorganizovala Varšavská advokátska komora. **Súhlasili** s informovaním advokátov a advokátskych koncipientov o možnostiach vzdelávania prostredníctvom programu HELP cestou komunikačných prostriedkov SAK s tým, že túto oblasť bude mať v rámci kancelárie komory na starosti Mgr. Chládeková, PhD. **Vzali na vedomie** informáciu o Karlovarských právnických dňoch, ktoré sa uskutočnia

16. – 18. júna 2016 s tým, že podrobnosti budú uverejnené v komunikačných prostriedkoch komory.

Predsedníctvo **rozhodovalo** o žiadostiach súvisiacich s matrikou advokátskych koncipientov, matrikou advokátov a matrikou usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností. Osobitne **rozhodovalo** o návrhoch na pozastavenie, resp. vyčiarknutie advokátov, resp. advokátskych koncipientov zo zoznamov vedených komorou podľa príslušných ustanovení zákona o advokácii.

–km–

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta odpovedať na písomné dopyty klienta

Advokát, ktorý nereaguje na písomné žiadosti klienta o oznámenie počtu zastavených exekučných konaní, v ktorých ho advokát zastupoval, ani mu na základe jeho výzvy neodovzdá prevzatý spisový materiál, týkajúci sa právoplatne skončených exekučných konaní, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v ust. § 18 ods. 1 zákona o advokácii a § 6 písm. a) a c) a § 13 Advokátskeho poriadku SAK.

*Rozhodnutie VIII. disciplinárneho senátu SAK z 24. mája 2013,
sp. zn. DS VIII.-18/13: 4680/2012*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení,
- § 6 písm. a) a c), § 13 Advokátskeho poriadku SAK z 19. júna 2010

Rozhodnutím VIII. disciplinárneho senátu SAK z 24. mája 2013, sp. zn. DS VIII.-18/13: 4680/2012 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa ust. § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil

povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1 zákona o advokácii¹ a § 6 písm. a) a c) a § 13 Advokátskeho poriadku SAK,²

tým, že

ako právny zástupca klienta na základe zmluvy o poskytnutí právnej pomoci zo dňa 17. 7. 2000:

1) nereagoval na písomné výzvy sťažovateľa naposledy zo dňa 26. 11. 2012, aby oznámil počet súdmi zastavených exekučných konaní vo veci úhrad splatných pohľadávok sťažovateľa z titulu vykonateľných rozhodnutí v blokovom resp. správnom konaní,

2) napriek písomnej výzve sťažovateľa naposledy zo dňa 26. 11. 2012 neodovzdal sťažovateľovi prevzatý spisový materiál, týkajúci sa právoplatne skončených exekučných konaní,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **337,70 EUR**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne trovy disciplinárneho konania vo výške **337,70 EUR** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Revízná komisia SAK podala dňa 25. 2. 2013 disciplinárnej komisii SAK návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi, predmetom ktorého bol skutok uvedený vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľa poukázal najmä na problémy v exekučných konaniach, ktoré viedli k tomu, že od roku 2003 neinicioval žiadne nové exekučné konania a cca 67 000 exekučných vecí, ktoré prevzal skončili prevažne neúspešne. Ďalej uviedol, že podľa jeho názoru sťažovateľ k inventarizácii majetku, a teda k odpísaniu pohľadávok nepotreboval žiadne údaje ani doklady, nakoľko už 28. 10. 2010 sťažovateľa ústne informoval o stave konaní, čo považoval za dostatočné pre potreby inventarizácie majetku sťažovateľa.

Na pojednávaní dňa 24. 5. 2013 disciplinárne obvinený uviedol, že si je vedomý toho, že nereagoval na výzvy sťažovateľa, ale boli minimálne dve osobné stretnutia, na ktorých sa rokovalo o uvedenej veci, kde vysvetlil okolnosti, pre ktoré nie je možné požiadavky klienta splniť. Rozsah materiálov bol enormne široký a rozsiahly, takže technicky nebolo možné tieto požiadavky splniť. Originál exekučného titulu nemohol odovzdať klientovi, pretože išiel na súd spolu s návrhom na vykonanie exekúcie a ďalšími potrebnými dokladmi. Z dôvodov, ktoré deklaroval klient, to znamená, že ich potrebuje pre trvalé upustenie od vymáhania pohľadávky, tieto písomnosti vôbec neboli potrebné, nakoľko právne relevantnou skutočnosťou bolo uplynutie času. Klientovi vysvetlil, že pokračovanie vo vymáhaní pohľadávky v exekučnom konaní nie je možné, k čomu dospeli ešte v roku 2003. Zmluvu o poskytnutí právnych služieb so sťažovateľom neukončil len z toho dôvodu, že potreboval informácie o ešte neukončených konaniach, najmä vo vzťahu k náhrade priznaných trov konania.

Disciplinárny senát po vykonanom dokazovaní dospel k týmto skutkovým a právnym zisteniam:

Disciplinárne obvinený uzavrel so sťažovateľom dňa 17. 7. 2000 zmluvu o poskytovaní právnej pomoci, na základe ktorej sa zaviazal sťažovateľa zastupovať exekučných konaniach vo veci úhrady jeho splatných pohľadávok, na základe vykonateľných rozhodnutí v blokovom, resp. správnom konaní, pričom disciplinárne obvinený prevzal od sťažovateľa písomné doklady v počte cca 67 000 blokovaných pokút uložených v priestupkovom konaní. Disciplinárne obvinený opakovane nereagoval na výzvy sťažovateľa, aby mu oznámil počet zastavených exekučných konaní, ktoré mu boli súdmi doručené, a aby mu odovzdal písomnosti týkajúce sa týchto konaní, ktoré prevzal, a ktoré mu boli zo súdmi doručené. Tieto požiadavky sťažovateľ predniesol disciplinárne obvinené-

mu na osobnom rokovaní dňa 28. 10. 2010, o čom bol vyhotovený písomný záznam. Vzhľadom na to, že si disciplinárne obvinený svoju povinnosť nesplnil, ani v náhradných termínoch určených sťažovateľom dňa 4. 11. 2010 a 8. 11. 2010, sťažovateľ vyzval disciplinárne obvineného na splnenie povinnosti písomne listom zo dňa 19. 11. 2010 a naposledy listom 26. 11. 2012, ktorý bol disciplinárne obvinenému doručený dňa 10. 12. 2012. Z predložených výziev sťažovateľa je zrejmé, že jeho oprávneným záujmom je jednotlivé exekučné veci riadne účtovne uzavrieť v súvislosti s inventarizáciou majetku ako aj s implementáciou informačného systému. Je preto základnou povinnosťou advokáta poskytnúť sťažovateľovi informácie o stave konaní spolu s požadovanou písomnou dokumentáciou. Nakoľko platnosť a účinnosť zmluvy o poskytovaní právnej pomoci zo dňa 17. 7. 2000 v čase rozhodovania senátu trvala, disciplinárne obvinený bol povinný plniť si svoje zmluvné povinnosti a riadiť sa pokynmi sťažovateľa.

Po verdikte o disciplinárnom previnení sa pri úvahách o disciplinárnom opatrení senát dôsledne a zodpovedne riadil zákonnými podmienkami ukladania druhu a výmery disciplinárneho opatrenia v zmysle § 56 ods. 3 zákona o advokácii a dospel k záveru, že adekvátnym vyjadrením všetkých zákonných kritérií bude sankcia v podobe disciplinárneho opatrenia podľa § 56 ods. 2, písm. c) zákona o advokácii, a to peňažná pokuta vo výške jedného násobku minimálnej mesačnej mzdy ustanovenej osobitným predpisom, a to 337,70 EUR.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

1 § 18 ods. 1 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí.“

2 § 6 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát je povinný riadne a včas písomne informovať klienta, ako postupuje pri vybavovaní veci a posielat klientovi všetky písomnosti, z ktorých pre klienta vyplývajú práva a povinnosti, ak sa s klientom písomne nedohodne inak.“

§ 6 písm. c) Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát je povinný písomne odpovedať na písomné dopyty klienta súvisiace s poskytovaním právnych služieb.“

§ 13 Advokátskeho poriadku SAK:

„Po skončení zastúpenia sú advokát alebo spoločnosť povinní bez zbytočného odkladu vec s klientom písomne finančne vysporiadať a vrátiť mu všetky doklady, ktoré im zveril, alebo ktoré v mene klienta počas zastupovania prevzali. Vrátenie dokladov zverených klientom nesmie byť viazané na uhradenie odmeny za poskytovanie právnych služieb.“

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala:

Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

Vernisáž výstavy v Prešove sa vydarila

Informácia kolegu JUDr. Ambróza Motyku o usporiadaní putovnej výstavy **Advokácia včera a dnes** v Prešove ma veľmi potešila. Najmä preto, že som už ocenil organizačný talent JUDr. Motyku pri poskytovaní bezplatnej právnej pomoci na *Deň advokácie* v apríli 2015 na Mestskom úrade v Prešove, ktoré sa stretlo so značným záujmom verejnosti, dokonca aj médií.

V novembri 2015 mi Ambróz Motyka oznámil, že výstava sa bude konať v Krajskom múzeu v Prešove, že to prerokoval s riaditeľom múzea Mgr. Adriánom Lattom, ktorý myšlienku usporiadať takúto výstavu v priestoroch múzea privítal. Ďalšie organizovanie výstavy v celom rozsahu ostalo na JUDr. Motykovi, ktorý sa jej zhostil veľmi dobre. Keď som dostal pozvánku na vernisáž, konanú **28. januára 2016 v Krajskom**

múzeu v Prešove (foto 1), vo veľmi peknej historickej budove v centre mesta Prešov, bol som veľmi zvedavý, ako vernisáž dopadne a s akým záujmom sa stretne vo verejnosti a medzi advokátmi.

Historik múzea JUDr. Mgr. Jozef Kušnír doplnil putovné výstavné panely o predmety zo zbierkového fondu Krajského múzea v Prešove, prezentované boli historické právne tlače, napr. Učebnica uhorského práva z r. 1749, Komentár k uhorskému právu z r. 1758, Tripartitum, ktoré vydalo Jezuitské kolégium v Trnave, viaceré právne dokumenty ako závet z r. 1777, testament známej rodiny Antona a Ladislava Ghillányovcov z r. 1871, zošit prešovského advokáta JUDr. Leopolda Fuchsa s osobnými poznámkami z medzivojnového obdobia a dokumenty vzťahujúce sa na Právnickú akadémiu Evanjelického kolégia v Prešove, či Prešovskú advokátsku komoru z r. 1875 – 1920, zoznam členov Advokátskej komory v Prešove z apríla 1875, adresáre Šarišskej župy z r. 1903 resp. 1909, obsahujúce základné informácie o Prešovskej advokátskej komore (*Eperjesi Ügyvédi-kamara*), list členov Právnickej akadémie Evanjelického kolégia v Prešove z januára 1917, žiadosť advokátov Šarišskej župy z r. 1867, adresovanej poslaneckej snemovni Uhorska. Na paneli boli doplnené historické fotografie sedrie v Prešove na prelome 19. a 20. storočia, fotografia sídla Prešovskej advokátskej komory, Evanjelického kolégia v Prešove, na ktorom pôsobila Právnická akadémia od r. 1667, fotografie Justičného paláca v Prešove, portrét prvého župana Šarišskej župy po vzniku ČSR advokáta JUDr. Pavla Fábryho. Nepochybne tieto historické doklady a fotografie obohatili a rozšírili výstavu.

Po prehládke toho, čo je predmetom výstavy, a najmä prešovských prírastkov, s napätím sme očakávali, aká bude účasť pozvaných. Prekvapenie sa konalo. Záujem advokátov bol značný a z vernisáže prešovskej výstavy sa stala regionálna záležitosť, pretože okrem advokátov z Prešova pricestovali advokáti zo Svidníka, Stropkova, Popradu, Humenného, Bardejova, niektorí advokáti prišli aj so svojimi rodinami. Pri otvorení výstavy miestnosť, v ktorej sa výstava konala, praskala vo švíkoch a nestačila pojať všetkých prítomných, preto poslúžila spojovacia chodba múzea. Na naše veľké prekvapenie prišla aj verejnosť, ktorá nemá priamy vzťah k justícii. Známý karikaturista Fedor Víco, akademický maliar Peter Kocák, zástupca župy, predsedníčka Krajského súdu v Prešove s podpredsedom, námestník okresného prokurátora v Prešove.

Prítomných privítal riaditeľ múzea Mgr. Adrián Latta (*foto 2 – druhý sprava*). Potom historik múzea JUDr. Mgr. Jozef Kušník (*foto 2 – prvý sprava*) veľmi zasväteno uviedol históriu právnickej akadémie Evanjelického kolégia v Prešove s významnými profesormi a absolventmi tejto akadémie a tak isto veľmi zasväteno zhrnul históriu Prešovskej advokátskej komory v r. 1875 – 1920. Význam výstavy a históriu advokácie vôbec a väzby slovenskej advokácie na spisovateľskú obec Slovenska a prieniky advokátov do slovenskej kultúry ako vždy uviedol JUDr. Peter Kerecman (*foto 3 – vľavo*). Výstavu otvorila podpredsedníčka SAK Mgr. Viktória Hellenbart (*foto 3 – vpravo*).

Následne sa rozprúdila živá debata medzi prítomnými pri malom občerstvení a pohári vína. Mnohí kolegovia si zaspomínali nad fotografiou bývalej advokátskej poradne v Prešove, v ktorej povinne chodili na regionálne schôdze v 70. a 80. rokoch minulého storočia. Veľkému záujmu prítomných, najmä neadvokátskej verejnosti, sa tešili publikácie o slovenských dejateľoch spojených s advokáciou, ktoré boli zakrátko rozobraté. Mnohí sa pochvalne vyjadrovali o počíne SAK, ktorá veľmi kultúrnym spôsobom upozorňuje na spätosť slovenskej advokácie s historickým dianím na Slovensku ako i slovenskou kultúrou. (*foto 4*)

Zorganizovanie vernisáže v priestoroch Krajského múzea v Prešove a najmä spolupráca s týmto múzeom bolo vynikajúcim počínom. Mnohí zúčastnení sa dozvedeli, aké historické artefakty sa nachádzajú v depozitároch múzea, navyše, JUDr. Mgr. Jozef Kušník, ktorý tieto skutočnosti ozrejmil vo svojom príhovore, z nich spravil súčasť výstavy, čím ju nepochybne povýšil nad jej pôvodný zámer a vtlačil jej aj regionálny aspekt, čo ocenili najmä advokáti mimo Prešova. Vernisáž obohatil hudobnými vstupmi harmonikár Janko Jendrichovský, ktorý sa nielen ľudovými pesničkami, ale i parafrázovaním českého advokáta Iva Jahelku spolupodieľal na vytvorení príjemnej atmosféry na tejto vernisáži.

V apríli tohto roku sa advokáti prešovského regiónu určite stretnú na Dni advokácie pri poskytovaní bezplatných právnych služieb na Mestskom úrade v Prešove.

JUDr. Rastislav Straka

*PS: Výstavu už nestráži Adam, ale advokátka Eva.
Čo by sme nespravili pre emancipáciu našich kolegyň?*

Správa z konferencie o investovaní v zahraničí organizovanej Varšavskou advokátskou komorou

Dňa 26. januára 2016 usporiadala Varšavská advokátska komora prvú medzinárodnú konferenciu na tému **Investovanie v zahraničí – nehnuteľnosti** vo Varšave. Zúčastnila som sa na nej z poverenia predsedníctva Slovenskej advokátskej komory a vystúpila som s prednáškou. Prvoradým cieľom organizátorov bolo oboznámiť advokátov z rôznych jurisdikcií s možnosťami nadobúdania nehnuteľností cudzími štátnymi príslušníkmi v rôznych európskych krajinách a pomôcť im pri poskytovaní právneho poradenstva klientom, ktorí sa zaujímajú o investovanie do nehnuteľností v zahraničí.

Na konferencii pozostávajúcej z piatich ucelených blokov sa zúčastnili prednášajúci z deviatich jurisdikcií (Bulharska, Francúzska, Nemecka, Grécka, Talianska, Poľska, Rumunská, Slovenska a Španielska). Účastníkov privítal Włodzimierz Chróścik, predseda Varšavskej advokátskej komory, ktorý následne prenechal úvodné slovo špeciálnemu hosťovi, pani **Cherie Blair CBE QC**, ktorá je zakladateľkou a predsedníčkou Omnia Strategy LLP, priekopníckej medzinárodnej advokátskej kancelárie poskytujúcej strategické poradenstvo vláde, korporáciám aj súkromným klientom. Cherie Blair je Queen's Counsel, má vyše 35 rokov skúseností v medzinárodnom verejnom práve, v oblasti ľudských práv, mediácie a arbitráží, reprezentovala viac ako 30 vlád a niekoľko nadnárodných korporácií v medzinárodných sporoch. V mimoriadne podnetnej prezentácii na tému *Moderné podnikanie v právnickej profesii* sa zamerala na vplyv dynamického rozvoja technológií všeobecne na profesiu právnikov a na zachovanie statusu právnického povolania. V prezentácii zdôraznila, že advokát by nemal pri poskytovaní právneho poradenstva zaostávať za potrebami modernej doby a mal by byť flexibilný, na druhej strane však upozornila, že sa tak za žiadnych okolností nesmie stať na úkor kvality poskytovaných právnych služieb. Po úvodných slovách pani Blair, ktoré boli pre prítomných mimoriadne inšpiratívne a obohacujúce, nasledovala odborná diskusia účastníkov konferencie na prednesenú tému. Vzhľadom na počet otázok adresovaných pani Blair bol cítiť záujem zúčastnených právnikov o uvedenú aktuálnu problematiku.

Konferencia sa obsahovo zamerala na tieto **hlavné témy**:

- všeobecný prehľad na trhu s nehnuteľnosťami,
- právne konštrukcie vlastníckeho práva, registre nehnuteľností,
- nadobúdanie rôznych druhov nehnuteľností – byty, letné domy, priemyselné nehnuteľnosti, kancelárie, poľnohospodárska pôda,
- ďalšie právne záležitosti – vysvetlenie jednotlivých

transakcií, povinnosti vlastníkov nehnuteľností a daňový režim pri nadobúdaní nehnuteľností,

- riziká a možné podvodné konanie pri nadobúdaní nehnuteľností.

Vzhľadom na časový rozsah vyčlenený jednotlivým prednášajúcim nebolo, prirodzene, možné komplexne obsiahnuť celú problematiku práva nehnuteľností, ale cieľ poskytnúť základné a kľúčové informácie sa organizátorovi podarilo naplniť, čo potvrdila odborná diskusia po každej prednáške.

Aj keď sa na prvý pohľad mohlo javiť, že rozdiely v jednotlivých inštitútoch v oblasti práva nehnuteľností v európskych jurisdikciách budú zanedbateľné, opak bol pravdou. Účastníci sa napríklad dozvedeli, že vo väčšine jurisdikcií zohráva nezastupiteľnú úlohu notár, bez účasti ktorého nie je prevod nehnuteľností právne možný. Pokiaľ ide o situáciu v jednotlivých krajinách, napr. v Nemecku prevláda záujem o nájom nehnuteľností pred nadobúdaním vlastníckeho práva k nim; systém zdaňovania prevodu nehnuteľností v Grécku nemá oporu v logike a spravodlivosti; právny poriadok Talianska je – s výnimkou minoritných rozdielov – takmer totožný so slovenským právnym poriadkom. V kontexte nadobúdania nehnuteľností cudzincami vzhľadom na právo EÚ jednotlivé členské štáty neimplementovali do svojich právnych poriadkov výraznejšie obmedzenia (výnimku predstavujú vojnové územia, niektoré druhy poľnohospodárskej pôdy a pod.).

V zastúpení SAK som sa vo svojom príspevku zamerala na objasnenie základných právnych konštrukcií pri nadobúdaní nehnuteľností v Slovenskej republike a na podmienky, ktoré je potrebné pri prevode nehnuteľností dodržať. Po vypočutí ostatných prednášok som porovnala a stručne zosumarizovala najzásadnejšie rozdiely medzi nadobúdaním nehnuteľností v iných členských štátoch a v SR. Účastníci konferencie prejavili enormný záujem o získanie podrobnejších informácií o nadobúdaní nehnuteľností na území SR vzhľadom na to, že podmienky ich nadobúdania v porovnaní s podmienkami ostatných jurisdikcií považovali za liberálnejšie.

Záverom možno konštatovať, že prvá medzinárodná konferencia bola mimoriadne úspešná a nepochybne naplnila očakávania organizátorov a účastníkov. Konferencia sa napriek vysokej odbornosti prezentácií niesla vo veľmi uvoľnenej a neformálnej atmosfére, zo strany Varšavskej advokátskej komory vzišiel záujem pokračovať v tradícii organizovania podobných konferencií.

JUDr. Ľudmila Dohnalová
advokátka

Správa zo zasadnutia orgánov CCBE vo Viedni

Dňa 4. februára 2016 sa vo Viedni uskutočnilo **mimoriadne plenárne zasadnutie** a zasadnutie **Stáleho výboru CCBE**.

Počas mimoriadneho plenárneho zasadnutia bolo **formálne potvrdené elektronické hlasovanie delegácií z decembra 2015 o rozpočte organizácie a o voľbe predsedníckeho tímu CCBE**, ktorý bude v roku 2016 pôsobiť v nasledovnom zložení: predseda Michel Benichou (Francúzsko), prvý podpredseda Ruthven Gemmell (Škótsko), druhý podpredseda Antonín Mokřý (Česká republika) a tretí podpredseda José de Freitas (Portugalsko).

Predseda **Michel Benichou** v úvodnom príhovore poukázal na tragické udalosti v Paríži 13. novembra 2015. Zdôraznil, že hoci sa Európa stala cieľom teroristov, advokáti ako občania musia ochraňovať nielen bezpečnosť, ale aj slobodu. Verný francúzskej tradícii zdôraznil význam slobody a bratstva: „*Možno sa to nepočúva dobre, ale je chybou tvrdiť, že presadzovanie bezpečnosti má ísť na úkor slobody. Nezabúdajme ani na solidaritu – nájdime ju medzi sebou a v sebe. Nezabúdajme na advokátov na celom svete, ktorí sú prenasledovaní.*“ Na záver vyzval k účasti na kolokviu advokátov v Paríži, ktoré sa uskutoční 21. septembra 2016 v spojení so Stálym výborom CCBE.

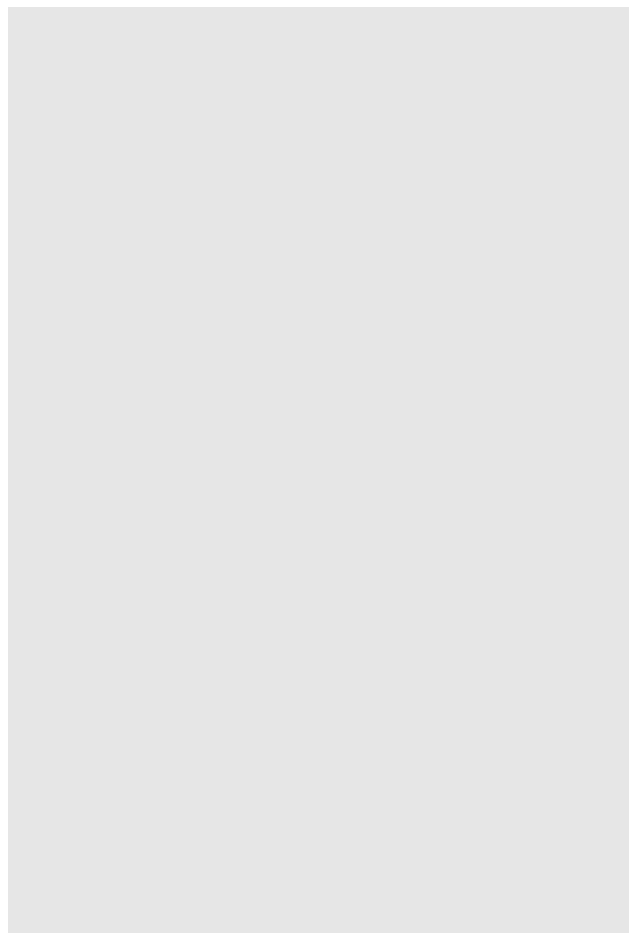
Nasledovalo **udelenie ceny CCBE za ľudské práva**, ktorú každoročne získavajú advokáti za mimoriadny prínos v oblasti boja za ľudské práva. Tento rok ju získal azerbajdžanský advokát Intigam Aliyev, ktorý celý život venoval podpore občianskej spoločnosti, zastupovaniu na Európskom súde pre ľudské práva a neochvejne presadzoval ľudskoprávne otázky. Vynakladal obrovské úsilie na reformu justície, dúfal v spoločnosť, kde sa každý môže cítiť slobodný. To všetko napriek ohrozeniu vlastného života. Momentálne je Intigam Aliyev vo väzení, ocenenie prevzali jeho deti, ktoré priniesli otcovu vďaku a list adresovaný európskym advokátom.

Druhým oceneným bola čínska advokátska kancelária Fengrui, ktorá sa stala terčom brutálneho zásahu zo strany polície a vlády; jej členovia sú zadržaní, niektorí dokonca nezvestní.

Ďalšie rokovanie sa nieslo v duchu riešenia prístupu CCBE k dokumentom, na ktorých pracuje Medzinárodná advokátska komora (IBA). CCBE aj IBA vznikli z výborov prvej organizácie združujúcej advokátov – UIA (*Union internationale des avocats* – Medzinárodná únia advokátov). CCBE má základ v poradnom výbore UIA, ktorého členovia mali obavu zo straty nezávislosti po vzniku Európskych spoločenstiev. IBA na druhej strane vznikla z výboru pre obchodné záležitosti, z čoho možno vyvodíť aj rozdielnu filozofiu organizá-

cií. IBA prijala návrh **Usmernení o medzinárodnej výmene informácií** týkajúcich sa **disciplinárnych sankcií uložených advokátom** (*IBA Guidelines for an international regulatory information exchange regarding disciplinary sanctions against lawyers*), z ktorých vyplýva odporúčanie informovať príslušnú komoru o disciplinárnych previneniach advokáta. Druhou záležitosťou bol návrh dokumentu IBA **Ľudské práva a podnikanie: Návrh praktického sprievodcu pre advokátov poskytujúcich právne služby v oblasti obchodného práva** (*IBA Business & Human Rights – Draft Practical Guide and Reference Annex for Business Lawyers*).

Pokiaľ ide o dianie na úrovni Európskej únie, CCBE vypracovala **stanovisko s pripomienkami k smerniciam Európskeho parlamentu a Rady EÚ** o určitých aspektoch týkajúcich sa **zmlúv o dodávaní digitálneho obsahu** a o určitých aspektoch týkajúcich sa **zmlúv o on-line a iných predajoch tovaru na diaľku**.

Intenzívna debata nasledovala aj po predložení návrhu v súvislosti s **Transatlantickým obchodným a investičným partnerstvom (TTIP) medzi EÚ a USA**, ktorého podstata spočíva v určení povoleného rozsahu právnych služieb poskytovaných americkými advokátmi na území v EÚ, ak dôjde k uzavretiu TTIP. Tento návrh CCBE postúpi Generálnemu riaditeľstvu EÚ pre obchod (DG TRADE). Podstatou ponuky je nasledovné: **v prípade, ak sa advokát z USA zaregistruje ako zahraničný právny poradca** (*foreign legal consultant*), bude môcť ● poskytovať právne služby dočasne pod domovským titulom bez potreby obchodného sídla v oblasti práva USA a medzinárodného práva a práva tretej krajiny, na ktoré má kvalifikáciu, ● usídlí sa pod domovským titulom a poskytovať právne služby, ako bolo uvedené vyššie, ● vstúpiť do partnerstva pod domovským titulom s advokátom EÚ, ● zamestnávať advokátov EÚ.

Počas rokovania vystúpili vedúci delegácie Poľska a Grécka, ktorí priblížili negatívne dopady spoločenského a ekonomického vývoja v ich krajinách na profesiu advokáta. **V Poľsku** dochádza k zmenám legislatívy bez legisvakačnej lehoty, k zmenám v štruktúre justície a prokuratúry, ako aj k zmenám právomocí polície, ktoré smerujú k posilneniu vlády a potláčaniu zásad právneho štátu. **V Grécku** advokáti už mesiac štrajkujú z dôvodu zvýšenia odvodov a daní.

CCBE intervenuje v dvoch súdnych konaniach týkajúcich sa dane z pridanej hodnoty na právne služby v Belgicku a vo Francúzsku. Belgický ústavný súd podal prejudiciálnu otázku na Európsky súdny dvor o tom, či je zákon rušiaci výnimku z DPH na právne služby zlučiteľný so smernicou EÚ o DPH (Spoločný systém dane z pridanej hodnoty).

Člen britskej delegácie Iain G. Mitchell, QC predstavil **štúdiu o vzťahu sledovania komunikácií advokáta a ochrany profesijného tajomstva**.

Členovia slovenskej delegácie sa zúčastnili aj na stretnutiach Výboru CCBE pre vzdelávanie a Výboru PECO. Obsahom stretnutia **výboru CCBE pre vzdelávanie** bola prezentácia programu Rady Európy HELP a diskusia o organizácii konferencie o vzdelávaní. Na zasadnutí **Výboru PECO** sa zúčastnila zástupkyňa Rady Európy s cieľom priblížiť Európsky program vzdelávania právnych odborníkov v oblasti ľudských práv (HELP).

HELP program poskytuje advokátom možnosť vzdelávať sa v oblasti ľudských práv zadarmo a prostredníctvom elektronických a dištančných kurzov. HELP podporuje členské štáty Rady Európy (RE) v implementácii Európskeho dohovoru o ľudských právach (EDLP) na národnej úrovni. Podpora sa uskutočňuje prostredníctvom zvyšovania kvalifikácie pri používaní EDLP v každodennej práci sudcov, advokátov a prokurátorov vo všetkých členských štátoch poskytovaním najnovších informácií o neustále sa rozvíjajúcich normách a judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva. Široké spektrum školiacich materiálov o EDLP, ktoré boli pripravené a zbierané v rámci programu HELP, je dostupné online v preklade do národných jazykov zapojených krajín. V prípade záujmu o viac informácií kontaktujte odbor medzinárodných vzťahov kancelárie komory (chladekova@sak.sk).

Ďalšiu časť rokovania tvorili vstupy zástupcov z krajín mimo Európskej únie, ktorí sa venovali vývoju advokácie a žiadali CCBE o pomoc pri svojich snahách o posilnenie nezávislosti profesie.

Mgr. Michaela Chládková, PhD.

CCBE-INFO: Vývoj súčasného diania v európskej advokácii v skratke

CCBE-INFO je obežník z dielne sekretariátu CCBE (Rada advokátskych komôr Európy). Prináša informácie o najvýznamnejších udalostiach na pôde CCBE, v členských komorách či na úrovni Európskej únie, pokiaľ ide o udalosti relevantné pre európsku advokáciu.

CCBE-INFO vychádza raz mesačne, je dostupný v anglickom jazyku a v ďalších jazykoch členských advokátskych komôr. K iniciatíve zameranej na snahu CCBE priblížiť obežník čo najväčšiemu počtu advokátov v jednotlivých krajinách sa pripojila aj SAK.

CCBE-INFO v slovenčine nájdete na stránke SAK (www.sak.sk/Zahranična_cinnost/Aktuality/CCBE) aj na stránke CCBE (www.ccbe.eu/News/Newsletter:CCBE-INFO)

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z dvojčísła 1-2/2016 českého *Bulletinu advokacie*

Predseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň sa v **úvodníku** venuje postaveniu advokátov a advokácie. Akcentuje jej význam ako súčasti fungujúceho justičného systému napriek útokom z rôznych oblastí. Oceňuje prístup advokátov k poskytovaniu bezplatnej právnej pomoci v oblasti utečeneckej krízy a venuje sa aj plánom ČAK v roku 2016, tak v oblasti legislatívno-právnej, ako aj v oblasti organizačno-technickej.

Aktuality obsahujú obzretie za galavečerom roka, uvádzajú víťazov súťaže *Právnik roka 2015*. Rubrika sa tiež venuje českému zákonu o ochrane spotrebiteľa, ktorého novela zavádza nové povinnosti pre advokátov, pripomína desiate výročie fungovania linky právnej pomoci nadácie *Naše dieťa*, informuje o otvorení prvej insolvenčnej poradne v Českých Budejoviciach a venuje sa aj priebehu a zameraniu Európskeho dňa advokátov 2015 v Česku a v ďalších krajinách.

Časť **Z judikatúry** obsahuje rozsudok Najvyššieho súdu ČR č. j. 33 Cdo 3569/2013 z 30. apríla 2014, podľa ktorého je *advokát oprávnený jednostranne započítať svoju pohľadávku z titulu odmeny za poskytovanie právnych služieb proti pohľadávke klienta z titulu zmluvy o pôžičke, pričom takýto postup nie je v rozpore so zákonom o advokácii ani s etickým kódexom*, nález Ústavného súdu ČR č. j. IV ÚS 2215/2014 zo 16. augusta 2015, podľa ktorého *pri rozhodovaní o povinnosti obvineného na úhradu odmeny a hotových výdavkov uhradených obhajcovi ustanovenému štátom je potrebné prihliadnúť na to, v akom rozsahu bol obvinený uznaný za vinného a v akom rozsahu bol oslobodený spod obžaloby*, uznesenie Najvyššieho súdu ČR č. j. 29 Cdo 4388/2013 z 19. februára 2015 *k priznaniu práva na náhradu trov konania vo vzťahu k výzve na plnenie, resp. vo vzťahu k ďalším okolnostiam konkrétnej veci, predovšetkým k výške uplatnenej pohľadávky, k postoju dlžníka k uplatnenej pohľadávke, ako aj k reakcii dlžníka na začatie súdneho konania a doručenie žaloby*, nález Ústavného súdu sp. zn. II ÚS 3323/2015 z 8. decembra 2015 *k pokračovaniu pracovného pomeru na dobu určitú a jeho pokračovaniu v prípade, ak zamestnanec zamestnávateľovi v súlade s § 39 zákonníka práce oznámi, že trvá na tom, aby ho zamestnávateľ ďalej zamestnával*, a rozsudok Najvyššieho súdu ČR č. j. 25 Cdo 1381/2013 z 28. apríla 2015, podľa ktorého *poučenie pacienta pred vykonaním zákroku musí byť také, aby aj laik mohol zvážiť jeho rizika a rozhodnúť sa, či ich podstúpi alebo nie, zodpovednosť zdravotníckeho zariadenia je daná v prípade, ak pacient preukáže, že pri znalosti rozhodných skutočností, o ktorých mal byť pučený, bolo reálne pravdepodobné, že by sa rozhodol inak, teda, že zákrok nepodstúpi, hoci inak bola zdravotnícka služba poskytnutá lege artis*.

Z judikatúry ESLP je obsiahnutý rozsudok z 1. decembra 2015 č. 69436/10 vo veci Brito Ferrinho Bexiga Villa – Nova proti Portugalsku (k článku 8 Dohovoru – právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie), podľa ktorého prístup štátu k výpisom z bankového účtu advokáta porušuje právo na súkromný život a advokátsku povinnosť mlčanlivosti.

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Zákon o soudních poplatcích a předpisy související. Komentář* (J. Večeřa), *Sousedská práva podle nového občanského zákoníku* (J. Spáčil, D. Hrabánek a kol.), *Slovník představitelů soudní správy v Čechách v letech 1849 – 1918* (M. Stupková, M. Klečacký), *V čele občanských elit. Advokáti a společnost na Moravě v letech 1869 – 1914* (M. Rája).

Časť **Z českej advokácie** obsahuje rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 27. februára 2015, podľa ktorého je kárnym previnením, ak advokát po určení rozhodnutím predsedu ČAK podľa § 18 zákona o advokácii s klientom vo výkone trestu, ktorý bol vyzvaný k odstráneniu väd ústavnej sťažnosti, nekoná a vady neodstráni.

Príspevky z **odbornej teórie a praxe** sú venované nasledovným problémom:

doc. JUDr. Pavel Mates, CSc., Mgr. Karel Šemík

Povaha bodového systému podľa zákona o cestnej premávke vo svetle aktuálnej judikatúry

Príspevok reaguje na uznesenie rozšíreného senátu Najvyššieho správneho súdu, č. j. 6 As 114/2014-55, ktorého záver možno zhrnúť tak, že záznam bodov v registri vodičov podľa § 123b ods. 1 zákona o cestnej premávke je trestom podľa článku 40 ods. 6 Listiny základných práv a slobôd a článku 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pričom najvyšší správny súd musel tiež riešiť problém, nakoľko, ak je záznam bodov trestom, do akej miery sa má, resp. musí uplatniť retroaktívna priaznivejšia neskoršia úprava a naznačil, že by sa mala *de lege ferenda* výslovne uplatniť povinnosť ex offa vodičovi oznamovať zaznamenanie bodov. Autor stále upozorňuje, že v prípade bodového systému ostáva mimo pozornosti požiadavka na spravodlivé prejednanie, ktorá vyžaduje pozornosť.

doc. JUDr. Ján Kocina

Prípustné riziko v športe

Autor sa s odkazom na reálnu kauzu venuje prípustnému riziku ako okolnosti vylučujúcej protiprávnosť, vymedzeniu pojmu rizika, vymedzeniu športu ako spoločensky prospešnej činnosti, druhom právnej zodpovednosti a zodpovednosti pri športe, súkromnoprávnej zodpovednosti, trestnej zodpovednosti a subsidiarite trestnej represie. Uzatvára, že pri vzniku úrazu spôsobeného športovou činnosťou bude nevyhnutné najst konkrétne hranicu pre prípadnú súkromnoprávnu, či trestnoprávnu zodpovednosť športovca a pri posudzovaní otázok vzťahujúcich sa k právnej zodpovednosti športovcov je nutné vziať do úvahy skutočnosť, že neexistuje žiadna väčšia spoločenská objednávka, na základe ktorej by sa malo posudzovať ako protiprávne športové konanie, hoci aj s následkami úrazu, ako rozpor s právnymi

predpismi, pretože táto skutočnosť by mohla mať za následok stratu či obmedzenie atraktivity športu ako spoločensky prospešnej činnosti.

doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.

Skúmanie platnosti rozhodcovskej doložky vo vykonávaní konaní vo svetle práva na súdnu ochranu

Článok analyzuje rozhodcovskú doložku v spotrebiteľskej zmluve a neplatnosť doložky, prieskum rozhodcovského nálezu, resp. rozhodcovskej doložky vo fáze výkonu rozhodnutia, platnosť rozhodcovskej doložky vo vzťahu k dôvodom zastavenia vykonávacieho konania, obranu povinného proti rozhodcovskému nálezu vo výkone rozhodnutia, resp. v exekúcii a nežiadúce následky nejednotného postupu súdov pri zastavovaní vykonávacieho, resp. exekučného konania.

JUDr. Kateřina Eichlerová. Ph.D.

Nadobudnutie vlastníckeho práva k obchodnému závodu

Autorka sa zameriava na zmenu v prístupe českého zákonodarcu k účinnosti prevodu vlastníckeho práva k obchodnému závodu, pričom cieľom príspevku je posúdenie, či zákonné riešenie má kogentnú alebo dispozitívnu povahu a či môžu zmluvné strany ovplyvniť, kedy účinnosť prevodu vlastníckeho práva k obchodnému závodu nastane, ak nie je odchýlné dojednanie zákonom umožnené alebo nie je dojednané. V texte príspevku sa venuje pojmu obchodného závodu, ktorý nahradil skorší pojem „podnik“, vybraným novinkám v kúpe obchodného závodu, účinnosti prevodu vlastníckeho práva k obchodnému závodu.

Mgr. Šárka Gondeková

Poučovacia povinnosť a dokazovanie vykonávaním odvolacím súdom

Článok sa zameriava na v praxi sa vyskytujúce pochybenia pri vykonávaní poučovacej povinnosti zo strany odvolacích súdov, v dôsledku ktorých dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces z dôvodu nesprávneho a teda nepredvídateľného postupu súdu. Vo vzťahu k poučovacej povinnosti súdu konštatuje, že konanie pred súdom prvého stupňa je postihnuté vadou, ak poučenie súdu prvého stupňa je nedostatočné a táto skutočnosť potom umožňuje účastníkovi konania uvádzať nové skutočnosti a navrhovať dôkazy na ich preukázanie aj v rámci odvolacieho konania bez toho, aby konal v rozpore so zásadou neúplnej apelácie. Predkladá náčrt postupu, ako by mal odvolací súd konať vo vzťahu k dokazovaniu.

JUDr. Monika Forejtová, Ph.D., JUDr. Jana Grygerová

Otázky nad prezumpciou striedavej starostlivosti o maloleté deti alebo vplyv ESLP na judikatúru Ústavného súdu

Zámerom autoriek je zhodnotenie dopadu nálezu Ústavného súdu ČR, sp. zn. I. ÚS 2482/13 týkajúci sa tzv. prezumpcie striedavej starostlivosti rodičov k maloletým deťom, právnej úprave *de lege lata*, relevantným rozhodnutia Ústavného súdu ČR a judikatúre ESLP (a to aj predchádzajúcej) a otázky, aké zmeny v oblasti rodinného práva možno do budúcnosti očakávať.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta navštíviť klienta vo väzbe

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak nevyhovie žiadosti klienta o návštevu vo väznici za účelom zistenia pokynu klienta na podanie či nepodanie dovolania v jeho trestnej veci.

*Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie
Českej advokátskej komory z 13. júna 2012, sp. zn. K 141/2011¹*

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2 a § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, čl. 6 ods. 2 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidiel súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2, 3² zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 5 ods. 2³ Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 15. 6. 2013

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

ako obhajca obžalovaného M. N. v jeho trestnej veci vedenej na krajskom súde, v ktorej bol ustanovený obhajcom opatrením vrchného súdu z 29. 10. 2010, nerešpektoval žiadost obžalovaného M. N. o návštevu vo väznici po vynesení rozsudku odvolacím súdom dňa 9. 11. 2010 a pokyn na podanie dovolania proti rozsudku vrchného súdu z 9. 11. 2010, v dôsledku čoho M. N. zmeškal lehotu na podanie dovolania,

teda

- nechránil a nepresadzoval práva a oprávnené záujmy klienta a neriadil sa jeho pokynmi,

- pri výkone advokácie nekonal svedomito a dôsledne nevyužil všetky zákonné prostriedky a neuplatnil v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladal za prospešné,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu
 - povinnosť poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
 - povinnosť vo veciach, v ktorých bol ustanovený súdom, postupovať s rovnakou svedomitou a starostlivosťou ako vo veciach ostatných klientov,

čím porušil

§ 16 ods. 1 a 2,⁴ § 17⁵ zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1⁶ a čl. 6 ods. 2⁷ Pravidiel profesionálnej etiky.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **pokuta** vo výške **18 000 Kč**.

Disciplinárne obvinenému advokátovi bola súčasne uložená povinnosť zaplatiť na účet Českej advokátskej komory náhradu nákladov konania vo výške 3 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal proti disciplinárne obvinenému disciplinárnu žalobu pre skutok uvedený vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

K disciplinárnej žalobe podal dňa 26. 11. 2011 disciplinárne obvinený vyjadrenie, v ktorom potvrdil, že ho skutočne M. N. požiadal po vynesení rozsudku o návštevu, túto mu prisľúbil, bez toho, aby poznal dôvod jeho žiadosti. Za M. N. skutočne do väznice prišiel, ale pri vstupe do väznice mu bolo oznámené, že už v tejto väznici nie je. Presný dátum tejto návštevy si už nepamätal, pokúsil sa preto zmapovať situáciu prostredníctvom návštev svojich ďalších klientov a na základe zisteného potom požiadal prípisom zo 14. 7. 2011 väznicu o potvrdenie, že bol v daný deň vo väznici, ďalej či tam v uvedený deň bol aj M. N. a kedy väznicu opustil. Listom z 3. 8. 2011 väznica oznámila, že skutočne dňa 12. 11. 2010 disciplinárne obvinený navštívil väznicu, a to vo veci iného klienta, pričom v uvedený deň M. N. bol vo väznici prítomný. Disciplinárne obvinený ďalej vo svojom vyjadrení uviedol, že mu nemožno klásť za vinu, že M. N. nenavštívil, pretože mu neoznámil miesto svojho pobytu, žiadnu korešpondenciu od neho nedostal. Žiadny pokyn na podanie dovolania taktiež od M. N. nedostal, o podaní dovolania spolu hovorili len vo všeobecnej rovine. Ďalej disciplinárne obvinený uviedol, že ak by od M. N. dostal pokyn na podanie dovolania, oznámil by mu, že žiadny zo zákonných dôvodov pre podanie dovolania nie je daný a dovolanie teda nepodá. S ohľadom na tieto skutočnosti disciplinárny senát písomne dňa 4. 1. 2012 požiadal M. N. o vyjadrenie, či môže svoju korešpondenciu adresovanú disciplinárne obvinenému doložiť. M. N. následne svojím listom z 8. 1. 2012 oznámil, že tieto listy zasielal iba obyčajnou zásielkou a ďalej zaslal v prílohe doslovné prepisy týchto listov s dátumami ich zaslania disciplinárne obvinenému.

Disciplinárny senát vydal dňa 15. 2. 2012 disciplinárny príkaz, proti ktorému podal disciplinárny žalobca 20. 3. 2012 odpor pre neprimerane mierne disciplinárne opatrenie. Preto na deň 4. 5. 2012 disciplinárny senát nariadil pojednávanie, z ktorého sa disciplinárne obvinený telefonicky ospravedlnil a požiadal o jeho odročenie, preto bolo pojednávanie odročené na deň 13. 6. 2012. Na tomto pojednávaní bol vypočutý disciplinárne obvinený, ktorý zotrval na svojich doterajších stanoviskách a ďalej uviedol, že po zistení, že sťažovateľ už bol z väznice odvezený, už ďalej jeho ďalší pobyt nezistoval s tým, že získať informácie o ďalšom pobyte odsúdených je veľmi zložitá, nehľadiac na to, že necítil potrebu tejto návštevy, pretože po odsúdení M. N. považoval vec za skončenú. Ďalej uviedol, že vo svojom spise nemá žiadny list sťažovateľa o tom, že dovolanie podávať nechce.

Na základe vykonaného dokazovania mal disciplinárny senát za preukázané, že disciplinárne obvinený prisľúbil M. N. návštevu vo väznici, ktorú však neuskutočnil, resp. tvrdil, že ho vo väznici navštívil, ale službukonajúci príslušník väznice mu oznámil, že M. N. v budove väznice už nie je a že bol prevezený inde. Disciplinárne obvinený už ďalej pobyt M. N. nezistoval, keď uviedol, že toto zisťovanie je veľmi zložitá, avšak na otázku člena disciplinárneho senátu ďalej potvrdil, že vie o tom, že môže podať žiadosť na Generálne riaditeľstvo väzenskej služby ČR o oznámenie miesta výkonu trestu odsúdených, čo neurobil, pretože takú žiadosť, ako ďalej uviedol,

nepovažoval za potrebné podať, vec považoval za skončenú, potrebu ďalšej návštevy už necítil. Disciplinárny senát považoval trestnú činnosť kladenú za vinu M. N. za veľmi závažnú a jeho návštevu vo väznici zo strany disciplinárne obvineného za veľmi naliehavú a dôležitú vo veci, aspoň pre zistenie stanoviska, či M. N. chce podať vo svojej trestnej veci dovolanie alebo nie. Disciplinárne obvinený nemá vo svojom spise žiaden doklad o tom, že M. N. už podávať dovolanie nemieni, naopak, sám na pojednávaní disciplinárneho senátu oznámil, že M. N. po celú dobu trestného konania trval na svojej nevine. Už z tohto dôvodu malo byť z opatrnosti podané vo veci dovolanie a rozhodne mali byť po vyhlásení rozhodnutia vo veci poskytnuté klientovi ďalšie právne služby, spočívajúce v oznámení ďalších možných krokov vo veci. Disciplinárny senát ďalej zdôraznil, že povinnosťou advokáta podľa § 16 ods. 1 zákona o advokácii je riadiť sa pokynmi klienta, a pokiaľ klient požaduje podať opravný prostriedok vo veci, advokát je povinný mu v tom pomôcť.

Podľa § 41 ods. 5 Trestného poriadku splnomocnenie obhajcu síce zaniká skončením trestného stíhania, avšak aj keď splnomocnenie takto zaniklo, je obhajca oprávnený podať za klienta ďalej dovolanie a zúčastniť sa na konaní o dovolaní na najvyššom súde. Vzhľadom na to, že dovolanie mohlo byť podané do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia, proti ktorému malo smerovať, mal disciplinárny senát za to, že disciplinárne obvinený mal dostatok času zistiť pobyt M. N., navštíviť ho alebo ho inak kontaktovať za účelom zistenia jeho stanoviska týkajúceho sa podania či nepodania dovolania a prinajmenšom s ohľadom na jeho postoj počas celého trestného konania, a vzhľadom na závažnosť jeho obvinenia, toto dovolanie za M. N. z opatrnosti podať mal. Pretože tak disciplinárne obvinený neurobil, disciplinárny senát zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru, že z vykonaného dokazovania je preukázané, že disciplinárne obvinený porušil § 16 ods. 1, 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 6 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky.

Pri ukladaní disciplinárneho opatrenia disciplinárny senát vychádzal z postoja disciplinárne obvineného na nariadenom pojednávaní disciplinárneho senátu, najmä z jeho ústneho prejavu, kedy bolo zrejmé, že zotráva na svojich odmietavých stanoviskách, týkajúcich sa nutnosti vykonania návštevy M. N., ako aj ďalších nasledujúcich krokov, kedy nad rámec ďalej disciplinárne obvinený oznámil, že z rozhovoru so sťažovateľom nemohol zistiť dôvod požadovanej návštevy, kedy často, ako uviedol, klienti chcú riešiť svoje rodinné problémy, v súvislosti s čím M. N. mohol osloviť aj jeho. Disciplinárny senát pri úvahe o uložení disciplinárneho opatrenia ďalej hodnotil aj osobné a majetkové pomery disciplinárne obvineného, tak, ako ich uviedol vo svojom písomnom vyjadrení k sťažnosti a potvrdil aj na pojednávaní. Ako primerané disciplinárne opatrenie preto uložil pokutu vo výške, uvedenej vo výroku.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Poznámky

- 1 preložené a spracované podľa Syka, J.: **Z kárné praxe.**

In: Bulletin advokacie, č. 4/2014, s. 61 – 62

- 2 **§ 18 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:**

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“

- 3 **§ 18 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:**

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“

- 3 **§ 5 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK:**

„Advokát postupuje s rovnakou svedomitosťou a starostlivosťou vo veciach, v ktorých bol ustanovený súdom alebo Centrom právnej pomoci, ako vo veciach iných klientov.“

- 4 **§ 16 ods. 1 českého zákona o advokácii:**

„Advokát je povinný chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Pokynmi klienta však nie je viazaný, ak sú v rozpore s právnym alebo stavovským predpisom; o čom je advokát povinný klienta primerane poučiť.“

- 5 **§ 16 ods. 2 českého zákona o advokácii:**

„Pri výkone advokácie je advokát povinný konať čestne a svedomito; je povinný využívať dôsledne všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné.“

- 5 **§ 17 českého zákona o advokácii:**

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“

- 6 **čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:**

„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“

- 7 **čl. 6 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky:**

„Vo veciach, v ktorých bol ustanovený súdom alebo Komorou určený, postupuje advokát s rovnakou svedomitosťou a starostlivosťou ako vo veciach ostatných klientov.“

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala:

Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

XXIV. Konferencia Karlovarské právnické dny

16. – 18. 6. 2016, Hotel Thermal, Karlovy Vary

ČTVRTEK 16. 6. 2016

Zahájení XXIV. konference

JUDr. Vladimír Zoufalý,
advokát, Praha, viceprezident KJT

ZÁVAZKY ZE SMLUV ČI ZÁKONA A ODPOVĚDNOST ZA JEJICH PORUŠENÍ

■ Kritický rozbor praktických dopadů novely zákona o významné tržní síle a iniciativa obchodních řetězců „férový obchod“
prof. JUDr. Josef Bejček, DrSc.,
PF MU Brno

■ Porušení závazkového práva jako nekalá soutěž a/nebo nekalá obchodní praktika
JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D.,
PF MU Brno

■ Kdo dostává úplatky? Dohody o úplatcích na příkladu švýcarského práva
Dr. Christa Kissling,
senior scientist ECTIL, Vídeň

■ Právní důsledky vzniku zástavního práva k obchodnímu závodu
prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš, DrSc.,
Ústav státu a práva AV ČR

■ (Ne)účinnost a (ne)platnost smluv zveřejňovaných povinně v registru smluv dle zák. č. 340/2015 Sb.

Mgr. František Korbek, Ph.D.,
advokát, Praha

OBČANSKÉ PRÁVO PROCESNÍ

■ Postavení soudu a stran sporu v rekodifikovaném slovenském civilním procesu
doc. JUDr. Marek Števec, Ph.D.,
PF UK Bratislava

■ Současný vztah ústavní stížnosti a dovolání
doc. JUDr. Vojtěch Šimíček, Ph.D., ÚS ČR

■ Limity dohod o třetích osobách určujících rozhodce
JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D., NS ČR

■ Postavení judikatury v právu SR
JUDr. Andrea Moravčíková, Ph.D., NS SR

■ Řízení před ESD a jeho specifika
Dr. Viktor Kreuzschitz, soudce Tribunálu Soudního dvora EU, Lucemburk

■ Zkušenosti českého advokáta z působení před rakouskými soudy
Mgr. Michal Vávra, advokát, Brno

■ Diskuse

PÁTEK 17. 6. 2016

TRESTNÍ PRÁVO

■ Dozor a dohled ve státním zastupitelství není totéž
JUDr. Lenka Bradáčová, Ph.D., VSZ Praha

■ Trestní odpovědnost znalců
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
předseda NS ČR

K INTERPRETACI A APLIKACI ROZHODNUTÍ SOUDNÍHO DVORA EU A JEJICH VÝZNAM PRO PRÁVNÍKY ČLENSKÝCH STÁTŮ

■ Problematika nalézání práva Soudním dvorem EU

Marc Jaeger, předseda Tribunálu Soudního dvora EU, Lucemburk

■ Interpretace práva a motivace soudního rozhodování

prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc.,
soudkyně Tribunálu Soudního dvora EU

■ Právo být slyšen ve správním řízení
Dr. Viktor Kreuzschitz,
soudce Tribunálu Soudního dvora EU

TRESTNÍ PRÁVO VE VZTAHU KE SPRÁVNÍMU PRÁVU

■ Zásady trestního práva ve správním trestání

JUDr. PhDr. Karel Šimka, LL.M., Ph.D.,
NSS ČR

■ „Ne bis in idem“ ve vztahu daňového a trestního práva

JUDr. Josef Baxa, předseda NSS ČR

■ Diskuze k rozhodnutí ESLP Štrasburk a NSS ČR „Ne bis in idem“

JUDr. František Púry, Ph.D., NS ČR

JUDr. Ondřej Trubač, LL.M., Ph.D.,
advokát, Praha

■ Uzavírání smluv on-line –
(COM 2015/634 und 635)

prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen,
advokát, Kolín n. Rýnem, prezident KJT

■ Aktuální výhled legislativy v ČR

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.,
ministr spravedlnosti ČR

■ Podněty – dotazy účastníků k přítomným vrcholným představitelům justice a resortu

■ 20:00 **Slavnostní recepcce**
hotel Imperial Karlovy Vary

SOBOTA 18. 6. 2016

KORPORÁTNÍ PRÁVO

■ Opatrovník a obchodní korporace (zda lze, a pokud ano, za jakých podmínek jmenovat opatrovníka obchodní korporaci podle ustanovení o. z. o opatrovnictví právnických osob)

prof. JUDr. Jan Dědič,
advokát, Praha

■ Změna zakladatelského právního jednání

doc. JUDr. Ivana Štenglová,
PF UK Praha, CEVRO institut Praha

ZNEUŽITÍ ČI VYUŽITÍ PRÁVA

■ Zneužití práva

JUDr. Roman Fiala, NS ČR

■ Odpovědnost ve sportu

Mgr. Michal Králík, Ph.D., NS ČR

■ Postavení zástavního věřitele v insolvenčním řízení

JUDr. Zdeněk Krčmář, NS ČR

■ Věřitel jako vlivná osoba

doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.,
advokát, Praha

■ Závěrečná diskuse a přípitek

Základní poplatek

za účast na konferenci
a závěrečné recepci činí
345 EUR + DPH.

Simultánně tlumočeno ČJ/NJ.

Počet účastníků je OMEZEN
na zhruba 150 osob.

Podmínky účasti
a registrační formulář
naleznete na www.kjt.cz.

PRESTIŽNÍ CENA

pro nejlepší právníký časopis v České a Slovenské republice v období 2015/2016

KARLOVARSKÉ PRÁVNICKÉ DNY

Společnost německých, českých, slovenských a rakouských právníků

Časopis	Vydavatel	Hodnocení (1 – 10)
1 Acta Iuridica Olomoucensia	Univerzita Palackého Olomouc	ČR
2 Ad notam	Notářská komora ČR a C. H. Beck Praha	ČR
3 ANTITRUST	Sdružení KAIROS	ČR
4 Ars notaria	Notářská komora SR	SR
5 Bulletin advokacie	Česká advokátní komora	ČR
6 Bulletin slovenskej advokácie	Slovenská advokátska komora	SR
7 Časopis pro právní vědu a praxi	Masarykova universita Brno	ČR
8 International and Comparative Law Review – Mezinárodní a srovnávací právní revue	Univerzita Palackého Olomouc	ČR
9 Jurisprudence	Wolters Kluwer ČR a. s.	ČR
10 Justičná revue	Ministerstvo spravodlivosti SR	SR
11 Kriminológia	MV ČR, Odb. tisku a public relation	ČR
12 Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae	EURÓKODEX	SR
13 Obchodní právo	JUDr. Michal Pospíšil	ČR
14 Obchodněprávní revue	C. H. Beck Praha	ČR
15 Právněhistorické studie	Univerzita Karlova v Praze	ČR
16 Právní rádce	Hospodářské noviny – Economica	ČR
17 Právní rozhledy	C. H. Beck Praha	ČR
18 Právník	Ústav státu a práva AV ČR	ČR
19 Právní obzor	Ústav státu a práva AV SR	SR
20 Právo a rodina	Wolters Kluwer ČR a. s.	ČR
21 Rekodifikace & Praxe	Wolters Kluwer ČR a. s.	ČR
22 Revue církevního práva	Společnost pro církevní právo	ČR
23 Revue pro právo a technologie	Masarykova universita Brno	ČR
24 Soudce	Soudcovská unie ČR	ČR
25 Soudní rozhledy	C. H. Beck Praha	ČR
26 Správní právo	Ministerstvo vnitra ČR	ČR
27 Státní zastupitelství	Wolters Kluwer ČR a. s.	ČR
28 Stavební právo Bulletin	Společnost pro stavební právo	ČR
29 Trestně právní revue	C. H. Beck Praha	ČR
30 Trestní právo	Wolters Kluwer ČR a. s.	ČR
31 Veřejné zakázky	VIZEA s. r. o.	ČR
32 Zo súdnej praxe	Iura Edition	SR

Hodnotí se celková úroveň zejména z hlediska odborné úrovně publikovaných příspěvků, jejich aktuálnost a informační přínos. Rozmezí 1 – 10 (10 nejvíce, 1 nejméně), **hodnocení pouze jednoho časopisu je neplatné.**

POCTA ZA NEJLEPŠÍ JUDIKÁT

za období 2015/2016

V oblasti judikatury aplikovatelné v ČR za období 2015 – 2016, doporučuji pro významný přínos právní praxi a teorii k ocenění:

Judikát:	soud:	sp. zn.:	ze dne:	publikovaný v:
.....

Jméno, příjmení titul:	profese:
Adresa:	tel./e-mail:
Prosíme uvést přesný kontakt (e-mail, telefon, adresa), jinak Vás nebude možno vyzoomět o případné výhře.	

Anketní lístek vyplňte do 17. 6. 2016 do 12.00 hod. on-line na www.kjt.cz nebo zašlete do 30. 5. 2016 na adresu Karlovarské právníké dny, 110 00 Praha 1, Národní 10. Anketní lístky došlé do 30. 5. 2016 budou slosovány o věcné ceny (jejich doplňovaný seznam je uveden na www.kjt.cz). Statut Prestižní ceny, Pocty judikátu i anketní lístek jsou k dispozici na www.kjt.cz. Prestižní ceny budou uděleny spolu s Autorskou cenou na slavnostní recepci dne 17. 6. 2016 konané v rámci konference v Karlových Varech. Podmínky účasti na konferenci i na recepci si lze nalézt na www.kjt.cz nebo vyžádat na e-mailu kjt@kjt.cz"

Slávnostný galavečer 2016

piatok, 22. apríla 2016 Hotel Holiday Inn v Žiline

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

o podujatie je každý rok veľký záujem, preto Vás už teraz srdečne pozývame a ak máte o galavečer záujem, odporúčame prihlásiť sa podľa nižšie uvedených pokynov.

Prihlásiť sa môžete elektronicky na [www.sak.sk/vzdelavanie a podujatia/zoznam podujati/deň advokácie 2016](http://www.sak.sk/vzdelavanie_a_podujatia/zoznam_podujati/deň_advokácie_2016) vyplnením záväznej prihlášky pre jednu, príp. dve osoby.

Vstupenky pre viac ako 2 osoby si dohodnite telefonic-
ky s PhDr. Barborou Kinzelovou, ktorá upraví Vašu zaregistrovanú prihlášku na vyšší počet vstupeniek. Následne Vám doručíme na e-mailovú adresu uvedenú v prihláške správu o registrácii a zálohovú faktúru vystavenú na **cenu vstupenky 50 eur za 1 osobu** (príp. viac osôb). Vstupenky Vám doručíme po zaplatení zálohovej faktúry

1. osobným prevzatím v deň podujatia na recepcii Hotela Holiday Inn v Žiline (22. apríla 2016), alebo
2. elektronicky na Vami uvedenú e-mailovú adresu (po dátume uzávierky).

Dátum uzávierky prihlášok je 18. marca 2016. →

POZNÁMKA: Na vstup do sály nemusíte mať vstupenku so sebou. Ak budete mať platnú registráciu a riadne zaplatené vstupné pre zvolený počet osôb, automaticky ste zaradení do zoznamu hostí galavečera.

Zasadací poriadok na galavečere môžete ovplyvniť. Stoly budú prestreté pre 10 osôb. Pri vyplňaní prihlášky vpíšte mená hostí, s ktorými si prajete sedieť. Ak to organizačný a zasadací poriadok umožní, organizátori vynaložia maximálne úsilie, aby ste mohli sedieť spolu. Organizátori Vám niekoľko dní pred galavečerom pošlú informatívny e-mail s návrhom finálneho zasadacieho poriadku.

Ubytovanie si každý účastník zabezpečuje individuálne. Hotel Holiday Inn ponúka účastníkom podujatia zvýhodnené ceny **79 eur** za 1-posteľovú izbu a **89 eur** za 2-posteľovú izbu (zahŕňa raňajky a wellness, nezahŕňa mestský poplatok 1 euro za osobu.) V prípade záujmu sa, prosím, kontaktujte s hotelom na tel. č.: +421 (0) 41 5050 120 alebo e-mailom: reservations@holidayinn-zilina.sk Nezabudnite uviesť, že budete účastníkom galavečera SAK 2016 a prináleží Vám zvýhodnená cena ubytovania.

V prípade **ďalších otázok** kontaktujte, prosím, organizátora podujatia agentúru Devon Communication, s. r. o., tel. č.: 0911 234 774, gackova@devoncommunication.sk

Tešíme sa na Vás!

6. ročník slávnostného galavečera je zavŕšením podujatí spojených s Dňom advokácie. Pri tejto príležitosti Slovenská advokátska komora tradične ocení advokátov za celoživotný prínos advokácii.

PROGRAM

18:30

Slávnostný prípitok

19:00

Galaprogram

Odovzdávanie ocenení

Slávnostná večera

Moderátorka podujatia: Andrea Pállfy-Belányi

Hlavný umelecký hosť: Jana Kirschner

— Dress code: Black Tie —

Elektronické prihlášky účastníkov galavečera vybavuje PhDr. Barbora Kinzelová, pracovníčka oddelenia výchovy a vzdelávania kancelárie SAK, tel. č.: 02/204 227 48, e-mail: kinzelova@sak.sk

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Občiansky zákonník I a II § 1 – 880 Komentár

ŠTEVČEK, M. – DULÁK, A. – BAJÁNKOVÁ, J. –
FEČÍK, M. – SEDLAČKO, F. – TOMAŠOVIČ, M. a kol.:
Občiansky zákonník I a II. § 1 – 880. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2015.

Nakladateľstvo C. H. Beck Praha vydalo koncom roka 2015 pod vedením docenta Mareka Števkca dvojdielny komentár Občianskeho zákonníka – zákona č. 40/1964 Zb. v platnom znení k októbru 2015.

Autorský kolektív, ktorí tvoria významní odborníci z rôznych oblastí právnej praxe, legislatívy aj teórie, je zárukou dobrého a hodnoverného výkladu jednotlivých ustanovení Občianskeho zákonníka a tým kvalitného odborného textu.

Odborná právnická spisba je tak obohatená o komentár, ktorý v takomto formáte v nakladateľstve C. H. Beck Praha dosiaľ v Slovenskej republike nebol vydaný a ktorý bude mať významné miesto v odbornej právnickej knižnici.

Jednotlivé ustanovenia Občianskeho zákonníka sú vykladané veľmi podrobne, čo umožňuje získať pomerne hlboké znalosti o jednotlivých právnych inštitútoch súkromného práva. Čitatelia ocenia pri jednotlivých ustanoveniach aj bohatú judikatúru či rozhodnutia všeobecných súdov Slovenskej republiky, Českej republiky, ako aj rozhodnutia Ústavného súdu SR, Ústavného súdu ČR a rozhodnutí Súdneho dvora EÚ či rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré umožňuje poznať súdny výklad jednotlivých ustanovení podávaný justičnými orgánmi a celkovo veľmi napomáha pri dotváraní názorov a pre vlastné stanoviská čitateľa.

Tradične veľké komentáre tohto typu z ponuky nakladateľstva C. H. Beck obsahujú pri jednotlivých ustanoveniach aj odbornú literatúru, ktorá sa danej problematike venuje, ktorú môže prípadne čitateľ použiť, pričom okrem zoznamu je na mnohých miestach aj citovaná odborná literatúra.

Treba oceniť skutočnosť, že na mnohých miestach autori konfrontovali platnú právnu úpravu s legislatívou EÚ, pričom aj kriticky poukazujú na úroveň transpozície Smerníc EÚ.

Vzhľadom na stanovenú štruktúru výkladov k jednotlivým ustanoveniam, čo je charakteristické pre komentáre tohto typu, vydávané renomovaným právnickým nakladateľstvom C. H. Beck Praha sa aj napriek širokému autorskému kolektívu podarilo vytvoriť dielo s pomerne jednotným rukopisom.

Vydaný komentár je súčasne dobrou inšpiráciou a v mnohých smeroch aj konkrétnym námetom pre súčasne prebiehajúce práce na tvorbe nového občianskeho zákonníka Slovenskej republiky. Skúsení autori, ktorí majú bohaté skúsenosti z praktickej realizácie platného Občianskeho zákonníka, najmä ako sudcovia, advokáti, prokurátori alebo pracovníci legislatívy majú poznatky zo svojej praktickej činnosti

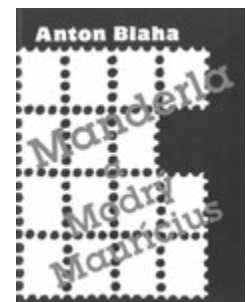
a dokázali nie len veľmi odborne vyložiť zákonný text ale poukázali aj na mnohé nedostatky.

Z formálneho hľadiska je text napísaný zrozumiteľne a usporiadaný prehľadne, čo umožňuje rýchlu orientáciu a získanie potrebných informácií. Túto funkciu výrazne dopĺňa aj pomerne podrobný vecný register uvedený v závere oboch dielov komentára.

Rád konštatujem, že ide o veľmi kvalitné dielo, na veľmi dobrej odbornej úrovni, ktoré iste nájde svojich čitateľov nielen z radov sudcov, prokurátorov, notárov, exekútorov a ostatných odborníkov, ale aj z radov študentov pri tvorbe záverečných či kvalifikačných prác. Ocenia ho nielen odborníci z oblasti súkromného práva, ale určite bude vhodným prameňom aj pre ostatných odborníkov, ako aj laickej verejnosti.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.
UPJŠ Košice, Právnická fakulta

Nová kniha advokáta Antona Blahu **Manderla a Modrý Maurícus**

Túto knihu i komplexný sortiment odbornej právnickej literatúry (zákony, komentáre, judikatúry, monografie...) si môžete zakúpiť s **15% zľavou** pre advokátov, koncipientov i advokátske kancelárie v predajniach Sprinton, s. r. o.:

- **Literárna kaviareň-Café Advokát**
Kolárska 4, Bratislava
sprinton.ba@gmail.com, tel.: 0944 216 830
- **Predajňa odbornej literatúry**
Tomášikova 20, Bratislava
sprinton.pevs@gmail.com, tel.: 0944 618 341
- **Predajňa odbornej literatúry**
Kollárova 10, Trnava
sprinton.tt@gmail.com, tel.: 0944 167 678

alebo prostredníctvom e-shopu **www.sprinton.sk**

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Advokát Ján Eugen Kováč –
nekorunovaný kráľ
Justičného paláca**

Zostavili: Peter Kerecman a Ján Havlát
Bratislava : Slovenská advokátska komora, 2015

Slovenská advokátska komora vydala ďalší titul – knihu spomienok na svojho člena JUDr. Jána Eugena Kováča, ktorý v slovenskej i československej advokácii pôsobil takmer polstoročie (1952 – 1999). Zostavovateľom sa podarilo zhromaždiť tucet spomínajúcich kolegov, ktorých texty dohromady vytvárajú čosi ľudsky teplé, z čoho priam cítiť rozžiarený zrak každého, kto vysloví meno Eugen – Evžen – Eňko. Zaspomínali si jeho kolegovia advokáti i sudcovia: Ján Havlát, Pavol Erben, Peter Zelenay, Anton Blaha, Jozef Holič, Jaroslav Mikuš, Peter Vačok, Lajos Mészáros, Ján Čarnogurský a Petr Poledník, aj syn Eugen Kováč a dcéra jeho bratranca Janka Kováčová. Úvodné slovo napísal predseda Slovenskej advokátskej komory Ľubomír Hreždovič a biografickú štúdiu s historickými i personálnymi reáliami organizácie i výkonu advokácie vložil Peter Kerecman.

Knihy spomienok sú vždy veľmi zaujímavé. Je to aj v tomto prípade. Predstavujú totiž advokáta, na ktorého mnohí spomínajú, predstavujú aj dobu, na ktorú spomínajú a predstavujú sa aj tí, ktorí spomínajú. Je v tom mnoho osobného, čo dokáže podmanivo zapôsobiť na čitateľa. Stačí vybrať z prívlastkov, ako je Eugen Kováč – slávny advokát – v pamäti svojich kolegov zachytený: legenda, charizmatický človek, nezameniteľná osobnosť, vynikajúci rozprávač, živel, z ktorého sršala človečina, priateľský, plný nakažlivého humoru, veľký človek s veľkým srdcom, ale najmä rodený advokát, popredný obhajca predovšetkým v trestných veciach, vynikajúci advokát s intuíciou pre podstatu sporu a obhajoby, s veľkým uznaním klientov i verejnosti a rešpektom kolegov advokátov, sudcov i prokurátorov.

Prečo je dobré si túto útlú knižku prečítať? Je to o konkrétnych osobách z konkrétneho prostredia a nie tak dávneho obdobia – je to kus života, ktorý sa znova sprítomňuje. Je to uvedenie do profesie „advokáčiny“, do chodieb, pracovní i pojednávacích siení „Justičáku“, ktorý bol v Bratislave centrom takmer celej justície. V Justičnom paláci sídlili svojho času krajský súd, mestský súd, okresný súd, Okresný súd Bratislava-vidiek, štátne notárstvo, pozemková kniha, register trestov, prokuratúra, Advokátska poradňa č. 1, Krajské združenie advokátov (Ján Havlát, s. 27). Sú tu spomenuté osobnosti advokácie v rozmanitých situáciách a v jednotlivých časových etapách – v Advokátskej poradni č. 1, 2, a 3, i v období slobodného výkonu advokácie po roku 1990.

Vytvára sa obraz procesov, ich aktérov, rozhovorov pracovných i priateľských, agenda bežného pracovného dňa, rytmus doby, vzťahy na pracovisku i mimo neho. Je to čosi, čo už je našou históriou. Nemáme síce taký odstup, ako keď si čítame veselé i vážne príhody spojené s prácou advokáta od Hviezdoslava, Jesenského, či Horvátha. Predsa len, tu ide o roky 50-te až 90-te minulého storočia. Veď to bolo včera. Napriek tomu, čím bude odstup väčší, tým si budeme môcť zreteľnejšie uvedomiť to, čo bolo znakom práve tejto doby a čo sa vyskladalo v mozaike týchto spomienok. Zo všetkého. Z organizácie advokácie, zo spôsobu vedenia pojednávania, z priebehu pracovného dňa, z komunikácie s klientom, z väzieb medzi kolegami, z obdobia po politických procesoch, z prípadov „rozkrádačiek“ socialistického majetku, vrážd a rozvodov, zo slávy i neúspechov, zo spôsobu hodnotenia výkonu a úspechu. Ale aj zo štýlu humoru, ľahkosti a odľahčovania, tak prepotrebných v ľudskej komunikácii.

Kniha je aj znakom našej doby. Ako dnes vie právnik spomínať na svojho obľúbeného kolegu a čo mu utkvelo v mysli. Ako zo seba vylúdi literárny – (v niektorých prípadoch – neoprezradím, v ktorých, prečítajte si) priam rozprávačský a púťavý štýl, ako sa nechá viesť úvahami, ktoré idú ďalej ako ku konkrétnym spomienkam zviazaných s výkonom advokácie doktora Eugena Kováča, či s jeho osobitosťami živelného človeka z mäsa a kostí, s cnosťami i neresťami. Ako sa nechá viesť aj úvahami o spravodlivosti, ľudskosti či nádeji, i poslaní advokácie.

Jednotlivec sa rodí v skupine. Veľkým jednotlivcom v „advokátskej skupine“ bol advokát Ján Eugen Kováč. Z knihy znie, že jeho veľkosť spočívala v harmónii. V súzvuku profesionality, vysokého pracovného nasadenia, dobrej vôle i dobrého srdca. No pre mňa aj tak v knihe prevažuje to ľudské a hrejivé, čo je asi najpodstatnejšie, keď človek po sebe v srdciach druhých zanechá.

JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave

Kniha je k dispozícii v knižnici komory.

Zvýhodnená cena pre advokátov je 5 eur.

Kontakt: PhDr. Ondrišová, ondrisova@sak.sk, 0903 600 805

Advokáti Davisti: Ján Poničan (4. časť)

Dňa 13. novembra 2015 sa v Zastupiteľskej sále Radnice mesta Plzeň konala Konferencia o histórii advokácie. Aj tento rok konferenciu obohatili svojimi prednáškami zástupcovia z radov slovenských advokátov. Uverejňujeme výňatok z prednášky **JUDr. Petra Kerecmana**.

Trestné stíhanie pre urážku československej armády

Skutok v zmienenom trestnom konaní pre prednášku v Banskej Bystrici 2. 2. 1932 je kvalifikovaný ako urážka československej armády. Poničan prednášal v kine, ktoré prevádzkoval bývalý čs. legionár. Ten oznámil prostredníctvom legionárskych organizácií, že sa Poničan pri prednáške vyjadril neúctivo o československých légiiach.⁶⁶ Obžaloba je podaná Krajskému súdu v Banskej Bystrici pre skutok, ktorého sa mal dopustiť tým, že „2. 2. 1932 v sále robotníckeho domu v Banskej Bystrici pred 500 osobami povedal: „Bol som Moskvou poslaný na Sibír, aby som sa presvedčil o diele našich legionárov na mieste. Presvedčil som sa tam rôzne neveriteľné veci. Legionári hádzali do Bajkalu živých Rusov a títo, keď chceli si zachrániť život a dostať sa von, neboli k brehu pripustení, ale legionári bili ich po prstoch a prebýjali im ruky a tak boli utopení. Stalo sa, že istá žena bola legionármi dobitá. A podobné veci dialy sa v Sibíri. Do dnes strašia tam deti, keď sú zlé, že ak nebudú dobré, že zavolá si matka, otec, legionára alebo priamo generála Gajdu a hneď že dietky sú dobré.“

Poničan namieta, že legionári pred vznikom ČSR nemohli byť súčasťou jej vojska a „vo vojne sa nepriateľ predsa obyčajne zabíja. (...) Navyše aj rímske deti strašili slovami Hanibal ante portas! a takéto strašenie predsa nemohlo uraziť Hanibalových vojakov“. Žiadal doplniť dokazovanie výsluchom osôb, ktoré mu na Sibíri informácie poskytli a boli ich očitými svedkami. Nakoniec v konaní predložil ich čestné vyhlásenie a fotografie zrejme z dobovej tlače.

Obhajobu Poničana prevzal JUDr. Vladimír Clementis. Prvý termín hlavného pojednávania bol nariadený na 21. 12. 1932, avšak Poničana sa nepodarilo predvolať; neprevzal totiž „predvolanie, ktoré bolo adresované Jánovi Róbertovi Poničanovi s odôvodnením, že ja som Ján Poničan. Úskok sa podaril, ale tým som dosiahol iba krátky odklad hlavného pojednávania“.⁶⁷ Na druhom hlavnom pojednávaní 18. 1. 1933 bol uznaný vinným podľa obžaloby a odsúdený na 6 dní väzenia a peňažný trest 300 Kč. Vrchný súd v Bratislave zmenil rozsudok iba vo výroku o treste tak, že trest väzenia nahradil peňažným trestom 600 Kč ako trestom hlavným a ponechal i trest 100 Kč ako trest vedľajší. V odôvodnení uviedol, že dôkaz pravdy správne krajský súd nepripustil, pretože aj keby

bolo dokázané, že jednotliví legionári sa tvrdených skutkov dopustili, nemení to nič na tom, že obžalovaný zosmiešnil legionárov ako celok. Trest znížil odvolací súd po zohľadnení toho, že išlo iba o „episodickú“ časť prejavu a nie hlavnú tému. O zmätočnej sťažnosti rozhodol najvyšší súd, zmenil právnu kvalifikáciu z prečinu iba na priestupok, trest však ponechal.⁶⁸

Ďalšie dôsledky Poničanovho prednáškového turné sa prejavili v **Umeleckej besede**. Keď sa jej predseda Dušan Jurkovič o odsúdení dozvedel, nariadil literárnemu odboru vylúčiť Poničana z Umeleckej besedy, ale výbor nariadenie neakceptoval. Nakoniec ho vylúčili po zistení, že nemá zaplatený členský príspevok a literárny odbor bol rozpustený.⁶⁹

S témou ciest po ZSSR vydal básnickú zbierku **Angara** (1934).⁷⁰ Davisti pracujú ďalej: „Najčastejšie vystupujú traja Clementis, Okáli a Poničan. Ako ich charakterizovať? Poničan svojim temperamentom vedel obecenstvo rozvatriť, Okáli svojim sarkazmom zmraziť a Clementis ho svojou vecnosťou uviedol do poloh normálnej teplotúry.“⁷¹

Advokátom (18. 3. 1933 – 29. 11. 1947)

Ešte prv, než v spomínanej trestnej veci rozhodol odvolací súd, Poničan dovŕšil potrebnú dĺžku koncipientskej praxe. Sám spomína: „Nuž zážrak, prekonal som ťažké časy a stal som sa pánom advokátom.“⁷²

Do zoznamu advokátov Advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine bol zapísaný 18. 3. 1933.⁷³ Advokáciu bude vykonávať do 29. 11. 1947 vždy v Bratislave (na Zelenej 2, Šoltésovej 2, od roku 1942 na Heydukovej 11,⁷⁴ od októbra 1945 na Molotovovej 22).⁷⁵

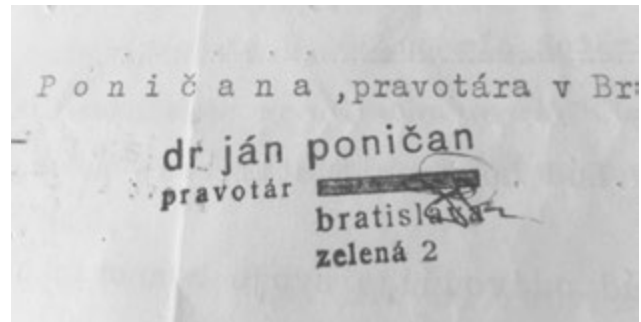
Svoje advokátske začiatky opísal takto: „Zo začiatku som nemal ani kanceláriu, bývali sme spolu s manželkou od decembra 1933 v jednej izbe a mal som iba malú prenosnú remingtonku, ktorú som si zadovážil ešte z koncipientského platu.“⁷⁶ Pomohla žena, angažovali ju v SND, plat nebol veľký, odvaha ale nechýbala. Prenajali sme si pekný byt na treťom poschodí novostavby pri Krajskom súde, dve izby a hala. Hala – čakáreň, izba za ňou – kancelária, už som mal aj písací stôl a regál na spisy, aj stoličky pre klientov... Práce pribudlo, často práce zadarmo z práva chudoby, ale bolo to na niečo predsa

dobré – rozširoval sa okruh známostí a tak aj klienty.⁷⁷ (...) Tabuľu som mal trojjazyčnú a písanú samými malými písmenami. Nevieť, či to pomáhalo alebo škodilo. Veď niektorí klienti si mohli myslieť, že som len takým malým advokátom.⁷⁸ Blízkosť kancelárie zneužil súd tým, že ma poveroval zastupovaním stránok na základe práva chudoby. Odkázaný som bol len na dôchodok z vyhratých sporov a každý som vyhrat nemohol. A tak kamaráti Davisti posmeškári sa mi vysmievali, či som vraj lepší advokát ako básnik a či naopak: horší básnik ako advokát? A to ma ajhnevalo.⁷⁹

Zastupoval vo všetkých odvetviach, spomína: „Najviac ma zamestnávali pracovné spory. Málo výnosné pre mňa, o zadržaní mzdu, o dovolenku, o výpovednú lehotu, o prácu nad čas. Zamestnávateľa neplatili za prácu nadčas, hoci mali. Pravda, len keď práca nadčas bola na príkaz. Ťažkosť bola v dokazovaní – bola práca na príkaz, či nie? A koľko hodín? Mesto prichádzalo s urážkami na cti, roľníci so zmluvami a repozíciami. Potom sa mi naskytla veľká ryba: Likérka Tvarožek. Tu už boli aj žaloby o väčšie sumy aj dôkazový materiál. Bola to pre mladého advokáta veľká pomoc. (...) O politické procesy sme sa delili s Vladom. Chodil som do Nitry, Banskej Bystrice (Balocký štrajk, Červená skala), do Trnavy, do Levoče (100 obžalovaných mladých komunistov na čele s Černockým). V Trnave som raz dal nastúpiť všetkých väzenských dozorcov, aby dobitý väzeň mohol označiť tých dvoch, ktorí ho dobili a aj som podal trestné oznámenie. Jeden proces bol literárny: Istý spisovateľ si kúpil maďarský rukopis, preložil ho do slovenčiny a vydal pod svojim menom. Môj klient – literárny kritik, ho odhalil, nazval plagiátorom, podvodníkom. A ten ho predsa žaloval pre urážku na cti a pre ohováranie. Nuž prehral to na celej čiare a zaplatil mi aj trovy. Časť z honoráru. (...) Advokácia bola privilegovaným stavom – i keď na začiatku nebolo ani na čiernu kávu – dalo sa z nej vyžiť.“⁸⁰

Poničan charakterizuje vtedajšiu advokáciu takto: „Najväčšiu konjunktúru mali advokáti vládnych strán – agrármici a sociálni demokrati. Najmä agrárni advokáti zarábali ohromné peniaze – pri parcelácii veľkostatkov ako zástupcovia zvyškárov. Najznámejší taký advokátsky zbohatlík bol dr. Fábry, slávne známy gestom, že si dal na Riviéru lietadlom poslať z Bratislavy „echt“ slovenské strapačky, aby sa prezentoval ako „Slovák ako repa.“ Išlo zrejme o JUDr. Pavla Fábryho (1891 – 1959), ktorý právo vyštudoval v Lipsku, advokátom v Bratislave bol do roku 1921, viac než advokácii sa však venoval podnikaniu (po otcovi zdedil Martinský pivovar), v roku 1949 emigroval.

V roku 1935 sa stal Poničan členom zastupiteľstva v Bratislave za komunistickú stranu. V tom istom roku došlo k **vzburu v Habure a Čertižnej**. Na počiatku boli exekúcie roľníkov. V Čertižnom pri exekúcii pred dlh 404 Kč na dani odoberal exekútor kravu povinnému Jánovi Dimunovi. Dražbe chcel zabrániť jeho syn, susedia sa ho zastali, exekútor privola četníkov a tí Dimunovcov odviekli na četnícku stanicu. Dav však šiel za nimi, oslobodil ich a četnícku stanicu zdemoloval. Vzburu potlačilo za použitia zbraní asi 250 četníkov, okolie vzbúrených dedín obklúčili, zatkli 105 osôb a odviezli ich do väznice Krajského súdu v Košiciach, kde boli vzatí do väzby.

Advokátska pečiatka dr. Jána Poniča z obdobia, keď jeho kancelária sídlila v Bratislave na Zelenej ulici

Nakoniec bolo trestné stíhanie pre amnestiu v roku 1939 zastavené.⁸¹ Aj tieto udalosti nájdú odraz v Poničanovej tvorbe.

V románoch **Stroje sa pohli** a **Pavučina** sa robotníci už otvorene vzbúria, sú davom, ktorý ukáže svoju silu. Vystupujú tu i dvaja advokáti: mladý JUDr. Jozef Kolár žijúci zhýralým životom, ktorý ho nakoniec zničí a jeho starší kolega JUDr. Jozef Silavecký. Pozitívnymi postavami sú študenti práva: Ivan Holuby a Palo Uhliar, ktorý „píše i do Davu“. Obaja sa spájajú s robotníkmi. V závere románu sadá advokát Silavecký do auta s exekútorom a idú na dedinu exekvovať roľníka. Advokát sa neuspokojí so spísaním dobytku, nechá ho vyvieť s tým, že bude na druhý deň predaný. Napätie sa stupňuje: „*Ďuro Pecník nevedel pochopiť prečo naň Silavecký ide tak ostro. – Pán doktor, nerobte to, chcete ma zničiť? – Silavecký ale rozkázal: Podme, berte statok! Chcel sa pohnúť, ale Ďuro Pecník bleskurýchle schytil vidly a zaskočil mu cestu. Silavecký siahol do vrečka. Pecník smrteľne bledý pozoroval jeho pohyb. Keď zazrel malý browning, pred očami sa mu zahmlilo a vyrazil vpred. Dr. Silavecký nemal čas ani na výstrel. Vidly sa mu zapichli do prs, zachytil ešte porisko. Ležal na zemi v maštali a z prs mu vyvieral prúd krvi. Chlapi ho zdvihli a vyniesli do auta – rýchlo do mesta, do nemocnice.*“ Pecníka odviekli žandári. JUDr. Silavecký zomrel na operačnom stole.

V roku 1935 napísal Poničan na podobné témy i hru **Iskry bez ohňa**, ktorá je považovaná za jeho prvú ucelenú drámu. Celý tretí obraz hry sa odohráva v súdnej sieni, námet si vzal zjavne z advokátskej praxe.⁸² Po exekučnej dražbe hlavný hrdina príde o dom, za čo viní richtára, ktorý ho priviedol na mizinu a verejne mu to vykričí. Richtár ho žaluje pre urážku na cti. Sudca sa pred pojednávaním neformálne zhovára s mladým obhajcom. Ten vysvetľuje, že slová jeho klienta boli pravdivé. Sudca mu ale hovorí: „*Krádež je krádežou len vtedy, keď sa dá dokázať. Kým sa zlodejovi nedokáže, že kradol, je poctivým človekom a tresce sa každý, kto by mu vynadalo do zlodejov.*“ Pojednávanie vedie sudca korektne, obhajoba sa snaží, ale je v dôkaznej núdzi, dôkaz pravdy nedokáže predložiť. Sudca vyhlási rozsudok, podľa zákona o ochrane cti uzná obžalovaného vinným a uloží mu peňažný trest, ktorý sa v prípade nedobytnosti premení na dva dni väzenia. Obžalovaný cítiac krivdu zakričí: „*Pán sudca, veď ten človek ma oraboval o majetok, o všetko. Kde mám hľadať spravdливость, keď ju u súdu nenájdem? Po horách?*“ Sudca nechá slová zaprotokolovať a konštatuje, že týmto sa obžalovaný do

S priateľmi v máji 1931 na Zochovej chate, Piesok nad Modrou. Na fotografii Fraňo Kráľ, Daniel Okáli, Ján Poničan a iní. (Miesto uloženia: SNK, Literárny archív, Martin; SP 56/48)

pustil urážky súdu, vec bude odstúpená štátnemu zastupiteľstvu na podanie obžaloby. Po pojednávaní si sudca vyzlečie talár, zapáli cigaretu a keď mu auskultant povie, že on by odsúdil richtára a nie obžalovaného, sudca mu odpovie: „Pán kolega! Keby sme súdili podľa citu. My však musíme dlá litery zákona a tá žiada dôkazy!“ Obžalovaný si odsedí trest, ktorého príčinou je richtár, a prisahá mu pomstu. Keď ho richtár navyše udá, že pytliači, rozhodne sa ho zastrelí. Nešťastnou náhodou ale usmrť iného. Ako vrah utečie do hôr, kladie otázku: „Právo? Čo je právo? Moc, ktorá sa vlieva v skutky a vždy utláča...“ Nakoniec sa četníkom vzdá a tak je len iskorou, ktorá zažiarí, ale zhasne.

V roku 1937 vydal Poničan básnickú zbierku **Póly**, ktorá predstavuje jeho básnický vrchol. Je v nej báseň Dav, v ktorej volá po spojení ľudí do veľrieky, báseň Na brehu nestoj, v ktorej žiada človeka, aby sa nenechával životom iba unášať, aby nestál na „brehu rieky spletených nití“, pretože „i tvoj život je nitou, z ktorých je obraz života šitý“. Súčasťou zbierky je i báseň O mŕtvom paragrafe, ktorá odráža Poničanovu justičnú dezilúziu, a v nej verše:

traja si srdcia zaodeli	štvrtý
ten žiadal trest	
paragraf zamotával celý	
čakali chcely jest	
paragraf padne pozaplieta	a vzpruží duše
sval	veď dobre vie už každé
dieťa	zdroj práva vprchal

Davisti už od roku 1933 burcovali proti fašizmu. O procese proti Jurajovi Dimitrovovi napísal Poničan báseň **Pred súdom**. Bol jedným z iniciátorov kongresu slovenských spisovateľov v Trenčianskych Tepliciach. Pripravoval aj jeho manifest „Varujeme“, nakoniec ale použitý nebol (použil sa text E. B. Lukáča „Verejnosti“). Poničan v návrhu písal: „Československý štát nám, Slovákom, otvoril cestu k slobodnému národnému dejstvomaniu. V ňom sme začali život, ktorý nás ako rovných mal viesť do kultúrnej spoločnosti slobodných národov. Tento štát je dnes ohrozovaný zákernými nepriateľmi. V mnohých srdciach vznikajú obavy, že by sa započatý vývoj mohol zlomiť v drieku. Dnes sme silnejší, než sme kedykoľvek boli – nepodľahnime malomyselnosti.“⁸³

Poznámky

- 66 PONIČAN, J.: Búrlivá mladost'. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1973, s. 220.
- 67 Dielo v pozn. 66, s. 220.
- 68 Štátny archív Banská Bystrica, sign. ZO 544/1932 – trestný spis Krajský súd v B. Bystrici sp. zn. Tk VI 255/32; rozsudok Krajského súdu v B. Bystrici č. k. Tk VI 255/32/25 z 18. 1. 1933; rozsudok Vrchného súdu v Bratislave č. k. To I 51/33/34 z 4. 4. 1933; rozsudok NS RČS č. k. Zm III 253/33/32 z 26. 10. 1933.
- 69 Encyklopédia slovenských spisovateľov, II. zv, s. 486 – 487.
- 70 V závere básne Štrajk sú verše: *Ej, hory, hory! Hrozby sov nás neodstrašia od bojov. Bodáky – tône, guľky – sny! Ej, súdruh! – slnce zodvihni!*
- 71 SNK LA, Poničan: Kronika o davistoch.
- 72 Dielo v pozn. 66, s. 127.
- 73 Matrika Advokátska komora Turčiansky Sv. Martin, s. 386.
- 74 Zoznam advokátov k 31. 12. 1935; Zoznam advokátov k 31. 12. 1938, aj k 1. 11. 1939, aj k 31. 12. 1941.
- 75 Zoznam advokátov 1945, 1946.
- 76 Dielo v pozn. 66, s. 242.
- 77 Dielo v pozn. 66, s. 242.
- 78 Dielo v pozn. 66, s. 128.
- 79 Dielo v pozn. 66, s. 128.
- 80 Dielo v pozn. 66, s. 242.
- 81 Krajský súd v Košiciach, sp. zn. Tk VI 629/35, predseda senátu dr. Lastovecký, št. zastupiteľstvo v Košiciach sp. zn. St 1566/35, obžaloba podaná 2. 9. 1936, č. registra obžalôb 729/36; trestný spis súdny sa nenachádza v ŠOA Košice vo fonde KS Košice, bol odstúpený sčasti Ústavu dejín KSS v Bratislave a sčasti Ústavu dejín KSČ v Prahe, obžalobný spis bol ponechaný v ŠOA Prešov vo fonde KS Prešov; k téme však viac napr.: Kolektív: Dokumenty o maloroľníckej vzbure v Čertižnom a Habure roku 1935. Vydalo III. oddelenie KV KSS a odbor školstva a kultúry Rady KNV v Prešove, Prešov, 1960, s. 170 (tu aj úplný text obžaloby); PAULÍNYI, E.: Vzbura roľníkov v Čertižnom a Habure r. 1935. Historický časopis SAV I (IX), 1953, s. 279 – 288.
- 82 CHORVÁTH, M.: Dramatické dielo Jána Poničana. In.: PONIČAN, J.: Drámy. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1960, s. 284.
- 83 PONIČAN, J.: V ohni a búrkach. Články, kritiky, glosy. Vybrané spisy Jána Poničana. Zväzok 4. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1961, s. 75 – 76.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.
(dokončenie v budúcom čísle)

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2016

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 800 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDr. Soňa Mesiarkinová

JUDr. Jana Mitterpachová

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

doc. JUDr. Marek Števec, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava
fax: 02/204 227 42

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 29. 2. 2016

Uzávierka redakčnej časti: 16. 3. 2016

Toto číslo vyšlo 30. 3. 2016

advokát
Slovenská
komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (perex, abstrakt) objasňujúci tému príspevku. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K článkom o publikáciách (recenzie, anotácie) je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od vydania titulu by mal uplynúť maximálne 1 rok.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

